

ÖP2025

*Skövde kommuns
översiktsplan*

*Antagandehandling 2012
Laga kraft 2012-07-19*

Samrådsutställning 2011-05-10 — 2011-07-04
Utställning 2011-12-12 — 2012-02-29
Antagen av KF 2012-06-18 § 96
Laga kraft 2012-07-19

Förord

Vision Skövde 2025 lyder: ”Skövde-regionen är känd i landet som en välkomnande och växande region där människor, möts verkar och mår bra.”

”Tillväxt handlar om att skapa ett rikare liv för alla i Skövde-regionen – i alla avseenden. Den utgör en förutsättning för att säkra välfärden. Vi behöver också stärka Skövde-regionens attraktivitet och konkurrenskraft. Det skapar förutsättningar för en hög livskvalitet, med fler utbildningar, jobb och bostäder att välja mellan och fler upplevelser av olika slag”.

ÖP 2025 är ett strategiskt viktigt dokument som skapar förutsättningar för att nå vår vision. ÖP 2025 visar på hur kommunens mark och vatten bör användas på bästa sätt för att nå en attraktiv och långsiktigt hållbart plats att bo och leva på.

Katarina Jonsson
Kommunstyrelsens ordförande

Innehåll

Förord	3
Inledning	9
Översiktsplanens syfte.....	9
Skövde och omvärlden.....	10
Globala och nationella drivkrafter	10
Drivkrafter för regional tillväxt	11
Nulägesbeskrivning Skövde kommun.....	11
Fakta om Skövde kommun som geografiskt område	12
Regionalt och mellankommunalt perspektiv.....	13
Mellankommunalt samarbete.....	15
Visioner, Mål, Strategier.....	15
Vision Skövde 2025.....	15
Skövdes profil – varumärket Skövde.....	17
Vision Västra Götaland.....	18
Turismstrategi Skaraborg.....	19
Besöksnäring i fysisk planering.....	19
Målbild för kollektivtrafiken 2025.....	20
Folkhälsomålen.....	21
Barnperspektivet.....	22
Jämställdhets- och mångfaldsperspektiv.....	23
Miljömål.....	24
Energi- och klimatstrategi.....	24
Miljökvalitetsnormer.....	25
Allmänna intressen.....	27
Riksintressen och Natura 2000.....	27
Riksintresse för värdefulla ämnen och material.....	27
Vägar och järnvägar.....	27
Totalförsvaret.....	28
Riksintresse för naturvård.....	29
Riksintresse för friluftsliv.....	29
Riksintresse för kulturmiljövård.....	29
Natura 2000.....	31
Areella näringar.....	33
Framtida användning av mark och vatten.....	33
Öp 2025 och planering.....	34
Öp 2025 - Innebörd och Konsekvenser	35
Trafik	37
Trafikplan.....	39
Kollektivtrafik	42
Järnväg.....	43
Luftfart.....	44
Samhällsservice	45
Skola - Utbildning	45
Förskola - grundskola	45
Gymnasium Skövde	46
Vuxenutbildning	47
Gymnasiecampus	47
Omsorg.....	47
Högskolan	49

Handel.....	49
Centrala Skövde (centrumutveckling).....	53
Skövdes stadskärna	54
Skövdes centrumnära område	55
Målbild för Arenaområdet	56
Mariesjöområdet	57
Område sydost om Resecentrum.....	57
Bostäder och boende.....	57
Bebyggelseutveckling på landsbygden.....	59
Fritidsbebyggelse Simsjön.....	60

Nya områden för bostäder.....61

1. Trädgårdsstaden (planprogram).....	61
2. Norra Trädgårdsstaden.....	61
3. Stadsskogen.....	62
4. Stadsskogens centrumdel.....	63
5. Vid Skogsrovägen.....	63
6. Aspö (Planprogram).....	64
7. Frostaliden (Planprogram).....	65
8. Hasselbacken (Planprogram).....	65
9. Norr om Lerdalavägen.....	66
10. Väster om Däldernavägen.....	66
11. Mossagården.....	67
12. Fältspaten (Planprogram).....	67
13. Sommarvägen.....	67
15. Hentorp Södra.....	67
17. Ekedal.....	68
18. Östergatan.....	68
19. Hasslum (Planprogram).....	68
20. Norr om Horsåsvägen.....	69
23. Skultorp, Östra skogen.....	69
24. Skultorp, Område vid Sofiero.....	69
25. Stöpen Björkebacken (Planprogram).....	70
26. Stöpen, Västra Stöpen.....	70

Nya Verksamheter.....70

51. Stadsskogen.....	71
52. Norra Ryd.....	71
53. Vid planerad anslutning N Ryd – väg 26.....	72
54. Vid Horsårondellen.....	72
55. Södra Stallsiken.....	73
57. Mejselvägen (Planprogram).....	73
58. Timboholm (Planprogram).....	73
59. Södra Aspelundsvägen.....	74
60. Skultorp, Trafikplats Skultorp – väg 26.....	74

Utredningsområden.....74

16. Simsjön.....	74
80. Väster om väg 26, utredningsområde.....	75
81. Stadsskogen, utredningsområde.....	75
82. Skultorp, Loringa utredningsområde.....	75

Tätorter i ytterområdet.....	76
Fjället.....	76
Igelstorp.....	78
Lerdala.....	80
Timmersdala	82
Ulvåker.....	84
Tidan.....	86
Väring.....	88
Värsås.....	90
Varola.....	92
Landsbygdsutveckling.....	93
LIS-områden.....	93
Områden vid sjön Lången.....	95
Områden vid sjön Vristulven.....	95
Bygglovprövning.....	96
Sammanhållen bebyggelse.....	97
Mindre tillbyggnad.....	98
Strandskyddsdispens.....	98
Bestämmelser och förordnanden utefter allmänna och enskilda vägar.....	99
Tillgänglighet.....	99
Kulturmiljö.....	100
Kulturresevat.....	102
Kulturhistoriska byggnader och miljöer	102
Lagen om kulturminnen.....	103
Vid bygglov.....	104
Områdesbestämmelser.....	104
Rekreation och Fritid.....	107
Naturvård och Grönytor.....	110
Naturvårdsprogram.....	112
Skyddsvärda träd.....	112
Fridlysta och hotade arter.....	113
Skyddade områden.....	114
Naturresevat.....	114
Strandskydd.....	114
Biotopskydd.....	115
Landskapsbildsskydd.....	115
Grönstruktur	116
Ekologiskt särskilt känsliga områden.....	117
Opåverkade områden.....	117
Naturvård i skogsbruket och jordbruket.....	117
Tysta områden.....	118
God ljudkvalitet.....	119
Det robusta samhället.....	121
Kommunens ansvar vid extraordinära händelser.....	121
Risk- och sårbarhetsanalys.....	121
Mål för kommunens ledning vid extraordinär händelse.....	123
Fysiskt skydd.....	123
Säker och trygg kommun.....	123
Transport av farligt gods.....	124

Hantering av farliga ämnen.....	125
Säkerhets- och skyddsavstånd.....	125
Kommunalteknisk försörjning.....	126
Räddningstjänstens insatstider.....	127

Hälsa och säkerhet127

Skred.....	127
Radon.....	127
Buller.....	128
Vibrationer.....	129
Elektromagnetiska fält.....	129
Hästhållning och bebyggelse.....	131
Förorenad mark.....	131
Täktverksamhet.....	132
Vatten.....	134
Avrinningsområden.....	135
Översvämning.....	135
Dricksvattenförsörjning.....	136
Reservvatten.....	137
Dagvatten.....	137
Avloppsreningsverk.....	138
Avfallshantering.....	139
Fjärrvärme.....	140
Alternativ uppvärmning.....	140
Biogasproduktion.....	141
Vindkraft.....	141
Länsstyrelsen Västra Götalands granskningsyttrande.....	143
Kommunfullmäktiges beslut protokollsutdrag 2012-06-18 § 96.....	148
Källförteckning.....	150
Digitalt planeringsunderlag.....	151

Inledning

En god samhällsplanering som visar vägen för framtida utveckling och expansion är en förutsättning för att svara upp mot behov och att nå uppsatta mål och visioner.

Enligt plan- och bygglagen ska kommunens översiktsplan ses över en gång per mandatperiod för att upprätthålla ett aktuellt planeringsunderlag. I maj 2010 beslutade kommunstyrelsens arbetsutskott om att låta revidera och uppdatera Framtidsplanen 2015 samt att låta den nya översiktsplanen heta ÖP2025, Skövde kommuns översiktsplan.

Tidshorizonten för "ÖP 2025" är som namnet anger år 2025. Planberedskapen sträcker sig troligen längre.

Till grund för revideringen har Framtidsplanens båda etapper, policydokument, program, inventeringar och övrigt planeringsunderlag legat. Detta kunskapsunderlag förnyas och ändras under hand som ny kunskap kommer fram. Merparten av materialet finns i form av digitala kartor på kommunens interna datanät vilket underlättar snabba uppdateringar och god åtkomst till det senaste materialet vid planeringsarbetet. GIS (geografiskt informationssystem) har varit ett viktigt verktyg vid framtagandet av denna plan.

Arbetet med att ta fram "ÖP 2025" har skett i projektform med Närings- och samhällsbyggnadsenheten som projektägare. Organisationen har bestått av åtta fokusgrupper och en projektgrupp med representanter från närings- och samhällsbyggnadsenheten, plan, bygg o lantmäteriförvaltningen samt tekniska förvaltningen. Kommunstyrelsens arbetsutskott har varit styrgrupp och kommundirektörens ledningsgrupp har varit intern referensgrupp. Näringslivsforum har varit extern referensgrupp. Projektet är beskrivet och beslutat i en projektbeskrivning.

ÖP 2025 består av en planbeskrivning, en miljökonsekvensbeskrivning samt två kartor, karta A respektive karta B. Karta A visar framtida mark- och vattenanvändning. Karta B visar bestämmelser och allmänna intressen. När ÖP 2025 antagits av kommunfullmäktige så upphör båda etapperna av Framtidsplanen 2015 att gälla. Skövde Vindkraftsplan fortsätter att gälla parallellt med ÖP 2025.

Översiktsplanens syfte

Översiktsplanen är ett strategiskt planeringsinstrument som anger kommunens viljeinriktning för användningen av kommunens mark- och vattenområden. Översiktsplanen syftar till att samordna olika allmänna statliga och kommunala intressen för en god markhushållning. På så sätt sker en överenskommelse mellan stat och kommun om markanvändningen.

Av översiktsplanen ska enl PBL 3 kap. 5 § framgå:

1. Grunddragen i fråga om den avsedda användningen av mark-och vattenområden
2. Kommunens syn på hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras
3. Hur kommunen avser att tillgodose redovisade riksintressen och följa gällande miljö kvalitetsnormer
4. Hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen
5. Sådana områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som avses i 7 kap.

Översiktsplanen ska utformas så att innebörden och konsekvenserna av den tydligt framgår.

Vidare ska en miljökonsekvensbeskrivning upprättas för en översiktsplan.

Översiktsplanen ger en bra handlingsberedskap för kommande strategiska beslut och planarbeten. Den förenklar arbetet vid upprättandet av en detaljplan.

En översiktsplan ska vara ett levande dokument där processen hela tiden hålls rullande. Nya förutsättningar, behov och ny kunskap leder till kompletteringar och revideringar. Översiktsplanen ska aktualitetsförklaras en gång per mandatperiod.

Skövde och omvärlden

Globala och nationella drivkrafter

Globaliseringen försätter och handlar om att människor, regioner och företag världen över blir alltmer beroende av varandra eftersom flödet av varor, kapital, idéer och människor mellan länder hela tiden ökar. Det medför en kraftigt ökad konkurrensutsättning för de företag och verksamheter vi har runt om oss, men också stora möjligheter att nå ut på helt nya marknader. Även *urbaniseringen* är en tydlig drivkraft som fortsätter öka. Människor vill flytta till större städer som erbjuder fler valmöjligheter. Till detta kommer centraliseringstrenden bland företag och myndigheter som koncentrerar sina verksamheter i de större städerna och centralorterna.

Individualiseringen innebär att fokuseringen ligger på individen snarare än kollektivet, på individens valfrihet och rättigheter i samhället snarare än dess skyldigheter. Den tekniska utvecklingen har också en stark påverkan på hur vi lever våra liv och därmed hela samhällsutvecklingen. *Teknikutvecklingen* pågår hela tiden och förändrar förutsättningarna för människor, företag och verksamheter i allt snabbare takt.

Det finns flera andra viktiga perspektiv att ta hänsyn till i en omvärldsanalys. Miljöengagemanget växer hos både människor, företag och myndigheter och kommer förändra hur vi

vill leva våra liv. Även *hälsoperspektivet* blir viktigare. Individen ställer allt större krav på välbefinnande i olika aspekter och samhällen har att planera för en god folkhälsa för att undvika segregation och utanförskap.

Drivkrafter för regional tillväxt

Skövdes vision är att vara en *välkomnande* och *växande* region där människor möts, verkar och mår bra. I det omvärldsanalytiska arbetet som genomfördes i samband med framtagandet av visionen identifierades drivkrafter som skapar hållbar regional tillväxt. Dessa kan sammanfattas i två slutsatser; ”Det handlar om att bli vald” och ”Hållbar tillväxt angår samtliga verksamheter i Skövde”.

Följande drivkrafter är betydande för befolkningstillväxt och regional utveckling. Drivkrafterna är viktiga var och en för sig men för att få en kraftfull utveckling är det viktigt att de samverkar.

- Utvecklingsförmåga och kunskap
- Miljö och energi
- Attraktivitet och livskvalitet
- Regionförstoring och tillgänglighet
- Arbetsmarknadens utveckling
- Befolkningens sammansättning
- Samverkan och ledarskap

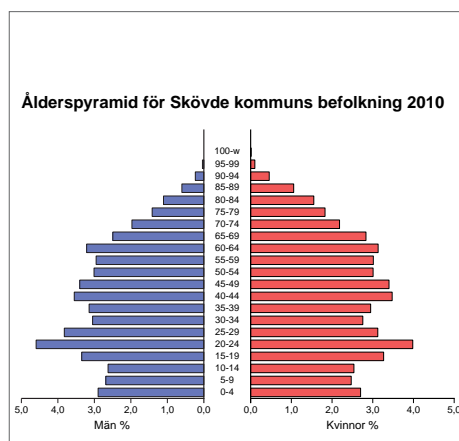
Kraven på Skövde och Skövde kommun ökar utifrån funktionen som en av fyra centralorter i Västra Götaland. Övriga kommuner i Skaraborg uttalar allt tydligare både krav och förväntningar på att Skövde ska leda och driva framtids- och tillväxtorienterade projekt och processer. Kraven gäller både fysiska nyckelfaktorer som infrastruktur, kommunikationer och utbud av tjänster och handel som organisatoriska faktorer som samverkan, ledarskap och utvecklingsförmåga.

Nulägesbeskrivning Skövde kommun

Skövde kommun är en av 49 kommuner i Västra Götalandsregionen och ligger i Skaraborg, mellan Vänern och Vättern. När Västra Götalandsregionen bildades 1998 upphörde Skaraborg att vara både län och landsting. De 49 kommunerna i Västra Götalandsregionen har valt att samverka i fyra kommunalförbund. Skövde kommun ingår i Skaraborgs kommunalförbund som består av 15 kommuner och som nybildades den 1 januari 2007. Kommunalförbundets främsta uppgift är att arbeta med tillväxt och utvecklingsfrågor samt intressebevakning. Skaraborgs kommunalförbund leds av kommunstyrelsens ordförande i Skövde kommun.

Skövde kommun är inte bara en del av Sverige och Västra Götalandsregionen. Kommunen påverkas också av Sveriges medlemskap i EU och FN. Politiskt är kommunen den organisation som står medborgarna närmast i den globaliserade världen. Skövde kommun är ett geografiskt avgränsat område. Alla fysiska och juridiska personer som verkar inom detta område tillhör lokalsamhället Skövde. Kommunen har till uppgift

att underlätta för lokalsamhällets aktörer att bidra till Skövdes utveckling. Skövde kommun är också en juridisk person som har till uppgift att svara för myndighetsutövning och produktion av välfärdstjänster.

Fakta om Skövde kommun som geografiskt område

Befolkningsutveckling

Skövde kommun hade 51 761 invånare per sista december 2011. Den senaste femårsperioden har invånarantalet i Skövde kommun ökat med över 1 600 personer eller 3,2 %. Dessa ökningarna beror på ett positivt flyttsaldo av studenter, invandrare samt ett födelseöverskott.

Befolkningsstruktur

Skövdes höga andel högskolestuderande bidrar i hög grad till att andelen barn i åldern 0-14 år är lägre än motsvarande för riket. Andelen invånare i åldersgruppen 15-24 år är högre i Skövde jämfört med riket. Den andel av befolkningen som är mellan 25-44 år är ungefär lika stor som för riket. Den andel som är över 45 år är något lägre jämfört med riket.

Flyttmönster

Under den senaste femårsperioden har det i genomsnitt per år flyttat in nästan 2 700 personer och motsvarande siffra för utflyttningen är 2 450 vilket innebär ett positivt flyttnetto. Tillskottet utgörs till största delen av studenter och invandrare. Skövde kommun har störst flyttningsutbyte med kommunerna i Skaraborg samt med riket. Nästan 40% av de inflyttade är mellan 19-24 år och 37% mellan 25-44 år. Utav totalt antal inflyttade är andelen män något högre än andelen kvinnor. Drygt en tredjedel av de inflyttade i åldern 16-74 år har eftergymnasial utbildning medan nästan hälften hade gymnasial utbildning.

Yta och tätortsgrad

Kommunens yta är 683 kvm. Nästan 85% av befolkningen bor i någon av Skövde kommuns tio tätorter. Skövde tätort har nästan 35 000 invånare. Övriga tätorter har tillsammans drygt 9 000 invånare.

Pendling

Skövde har gentemot andra kommuner fler inpendlare än utpendlare. Enligt 2010 års sysselsättningsstatistik pendlar nästan 10 500 personer varje dag in till Skövde medan nästan 5 000 pendlar ut. Inpendlingsströmmarna är störst från Falköping, Mariestad, Tibro och Skara där antalet inpendlare ligger mellan 1 000 och 1 500 personer. Utpendlingen från Skövde går i huvudsak till grannkommunerna men även till Stockholm och Göteborg.

Infrastruktur

Skövdes geografiska läge i mitten av Västra stambanan ger tillgång till goda tågkommunikationer med Stockholm och Göteborg. Utbyggnad av anslutningen mot E 20 har genomförts med en första etapp mellan Skara och Axvall. Kommunen har också en flygplats som ger företag och offentliga myndigheter

tillgång till flygtransporter. Resecentrum i Skövde är en viktig regional knutpunkt för kommunikationer inom kollektivtrafik och tåg. Resecentrum har ca 3,8 miljoner besökare per år (2010). Mer än 200 tåg och bussar har Skövde resecentrum som mål dagligen.

Näringslivsstruktur

Skövde kommun har en stor andel sysselsatta i offentlig sektor, 37,5 procent, jämfört med riket på 29 procent. Kommunen, Västra Götalandsregionen och Försvarsmakten är stora offentliga arbetsgivare i Skövde. Volvo Personvagnar AB och Volvo Powertrain är de två största privata arbetsgivarna. Dessa fem arbetsgivare står för ca hälften av alla arbetstillfällen. Skövde kommun har en relativt stor handelssektor med många små och medelstora företag. I anslutning till högskolan finns en teknikpark med flera små utvecklingsföretag inom högteknologiska branscher bl.a. dataspelsutveckling. Flest nya jobb skapas inom företagstjänster.

Sysselsättning

Skövde hade år 2010 ca 30 000 arbetstillfällen fördelade på omkring 4 500 arbetsställen. Andelen reguljärt sysselsatta är 77% vilket är 1 procentenhet högre än riket. Utav den förvärvsarbetande befolkningen var 4,6% företagare. Denna andel är lägre än om man jämför med motsvarande siffra för riket (6%).

Utbildningsnivå

Andelen med treårig eftergymnasial utbildning i Skövde är mellan 21-22%. Motsvarande andel för Trollhättan, Borås samt Uddevall ligger mellan 18-19%, rikets andel är mellan 23-24%.

Lönesummeutveckling

Under perioden 2005-2010 ökade lönesumman för dagbefolkningen i Skövde kommun med 23% medan motsvarande för nattbefolkningen var 21%. Ökningen är jämförbar med riket i helhet.

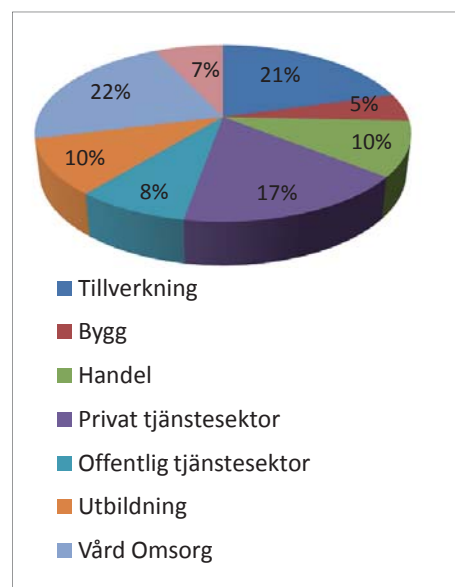
Andelen personer som 2010 hade en årsinkomst på mellan 120-239 tkr uppgick till 29%. Andelen personer som hade en årsinkomst över 360 tkr uppgick till 16%, motsvarande fördelning år 2000 var 46% resp 4%.

Regionalt och mellankommunalt perspektiv

Lokala arbetsmarknadsregioner och infrastruktur.

En lokal arbetsmarknadsregion avgränsas av hur pendlingsströmmarna mellan bostad och arbete ser ut och baseras ytterst på individens beslut. Skövdes lokala arbetsmarknadsregion består idag av tio kommuner och är den nionde största LA-regionen i Sverige. Skövdes pendlingsregion uppgår till ca 180 000 invånare och ca 80 000 arbetstillfällen.

Regionförstoring innebär att ytterligare kommuner ansluts till en pendlingsregion när pendlingsutbytet ökar i omfattning. Nutek har i en utredning åt Ansvarskommittén gjort en prog-

Skövdes näringsgrenar
Andelen arbetstillfällen SCB 2009

nos för utvecklingen av Sveriges pendlingsregioner fram till år 2030. För Skövdes LA-region kommer enligt beräkningarna en sammanläggning med Lidköpings LA-region att ske. En ny pendlingsregion, LA Skaraborg, kommer att bildas som omfattar alla femton kommunerna i Skaraborg med ca 250 000 invånare.

Enligt aktuell vetenskap är det en fördel med stora pendlingsregioner eftersom en stor region bättre kan klara omsvängningar i konjunkturen. Såväl uppgång med efterfrågan på personal som nedgång med friställningar som följd kan bättre hanteras eftersom en stor region har fler branscher som berörs på olika sätt av konjunkturskiftningar. En stor och robust pendlingsregion är därför en fördel. En stor region med bra utbud av arbetstillfällen och arbetskraft blir också attraktiv för inflyttning eftersom det går att byta arbetsgivare utan att behöva byta bostadsort.

Strategiska frågor för att uppnå målet med en LA-region Skaraborg är en utbyggd infrastruktur för både kollektivtrafik och pendling med bil. Skaraborgs Kommunalförbund har tagit fram Målbild 2025 för kollektivtrafikens utveckling. Målbilden innebär bl. a en fördubbling av kollektivtrafiken fram till år 2025. Ett handlingsprogram för hur målet ska uppnås har också tagits fram.

Marknadsandelen för kollektivtrafiken för arbetsresor ligger på någonstans mellan 10 - 15 %. Även om fördubblingsmålet uppnås måste vi räkna med fortsatt arbetspendling med bil.

I arbetet med den regionala infrastrukturplanen 2010 - 2021 har Västra Götalandsregionen och kommunerna pekat ut nio strategiska pendlingsstråk varav tre ligger i Skaraborg. Stråket 5, Karlsborg – Skövde – Skara – Lidköping är pendlingsintensivt och är av stor betydelse för att sammanföra Skövdes och Lidköpings pendlingsregioner till region Skaraborg. Stråk 5 är det som främst berör Skövde. Dom övriga två i Skaraborg är stråk 3, Tidaholm – Falköping – Herrljunga – Vårgårda – E20 och stråk 4, Grästorp – Falköping – Jönköping.

Västra Stambanan är av stor betydelse för Skövde vad gäller snabbtågsförbindelser till Stockholm och Göteborg. Arbetspendlingen mellan Skövde och Göteborg är också viktig i båda riktningarna och har utvecklats under senare år. Västra Stambanan är också en viktig länk för utveckling av godstransporter. E 20 har stor betydelse för näringslivets godstransporter till och från industrin i Göteborg och Göteborgs Hamn.

Sammantaget är det av strategisk betydelse för arbetspendling och regionförstoring att väg- och järnvägsnät kan byggas ut och utvecklas. Skövde kommun deltar i nätverk för att tillsammans med andra kommuner driva på utvecklingen för Västra Stambanan, E 20, och riksväg 26 som går mellan Halmstad – Jönköping – Skövde – Mariestad - Mora. I den nationella plan för infrastruktur som togs av regeringen 2010 ingår ca 2 miljarder för kapacitetsförstärkning av Västra Stambanan

mellan Skövde och Göteborg. På E 20 finns fyra utbyggnads-etapper med.

I detta sammanhang ska även Resecentrumets betydelse poängteras. En mycket viktig faktor är därför att värna om och skapa fortsatta utvecklingsmöjligheter för Resecentrum.

Mellankommunalt samarbete

I Vision Skövde 2025 är regionsamarbetet ett av de prioriterade utvecklingsområdena. Skövde kommun ska förstärka rollen som attraktiv centralort och verka för att skapa en större, gemensam arbetsmarknadsregion, arbeta för en utveckling av infrastrukturen och vara en aktiv och tydlig aktör i Västra Götaland.

Mellankommunalt samarbete pågår i ett flertal samsamarbetsorgan. Några av projekten nämns nedan. Samarbete är viktigt både för kommunens och för regionens utveckling. Skövde har en viktig roll i arbetet för fortsatt regionutveckling, vilket också framgår av visionen. Ur planeringsperspektivet vore det önskvärt att vidareutveckla det regionala arbetet kring de övergripande samhällsstrukturerna.

Utväg Skaraborg, Vårdsamverkan Skaraborg (samordning genom Kommunalförbundet Skaraborg), Skaraborgsgruppen mot sexuella övergrepp och misshandel av barn, Räddningstjänsten Östra Skaraborg, Miljösamverkan Östra Skaraborg, Avfallshantering Östra Skaraborg, Skaraborgsvatten, Tidans Vattenförbund och Västtrafik AB är exempel på upprättade samsamarbetsorgan.

Skaraborgs Kommunalförbund arbetar tillsammans med Skaraborgs kommuner aktivt för att driva Skaraborgsregionen framåt med prioritet på entreprenörskap och innovativt företagande, ökad besöksnäring samt affärsdriven miljöutveckling med fokus på förnybar energi. Skövde kommun innehar ordförändeposten under mandatperioden 2011 – 2014.

Turismstrategi Skaraborg är ett projekt som ägs av Skaraborgs Kommunalförbund och genomförs i nära samarbete med Västsvenska Turistrådet. Se mer om Turismstrategi Skaraborg under rubriken Visioner, Mål, Strategier.

Visioner, Mål, Strategier

Vision Skövde 2025

Skövde kommun har 2010 antagit "Vision Skövde 2025" med en tydligt uttalad färdriktning för Skövdes och Skövde-regionens fortsatta utveckling med tillväxt och det goda livet. Skövde-regionen ska blomstra till glädje för alla invånare, besökare och verksamhetsidkare. Skövde kommun har ett ansvar och ett åtagande att utveckla former för samverkan med grannkommunerna i Skövde-regionen, andra offentliga verksamheter och inte minst näringslivet och den ideella sektorn. Det är

viktigt att Skövde stärker sin roll som centralort för att locka fler människor och verksamheter till Skövde-regionen.

Visionen lyder:

”Skövde-regionen är känd i landet som en välkomnande och växande region där människor möts, verkar och mår bra.”

Vi har lyckats skapa förutsättningar för det goda livet om vi år 2025:

- har invånare som är nöjda med sina liv och den samhälls-service som erbjuds
- använder så gott som uteslutande förnybar energi
- har en andel högskoleutbildade som ökat snabbare än genomsnittet för riket
- har ett varumärke som är välkänt i hela Sverige
- är 60 000 invånare

För att nå fram till visionen har sex prioriterade utvecklingsområden tagits fram som ska vara styrande för utvecklingen de kommande åren:

- Regionen
- Natur och miljö
- Attraktiva boendemiljöer
- Tillsammans
- Kunskapsutveckling och arbete
- Vårt varumärke

Skövde ska förstärka rollen som attraktiv centralort och agera draglok för hela Skövde-regionen! Skövde ska verka för att skapa en större, gemensam arbetsmarknadsregion. Skövde ska vara en aktiv och tydlig aktör i Västra Götaland. Den vackra naturen i hela Skövde-regionen ska värnas. Miljömedvetenheten ska öka och vi ska verka för att såväl individer som organisationer lever resurssnålt och ansvarsfullt, med kommande generationer i åtanke.

Attraktiva boendemiljöer ska skapas som är anpassade till människors olika intressen och behov. Förutsättningarna för nybyggnation av bostäder ska utvecklas.

Tillsammans är vi starkare! Vi ska utveckla former för att mötas och samverka. Mångfald, tolerans och nyfikenhet ska prägla Skövde-regionen. Ett rikt och varierat kulturliv ska bidra till ökad livskvalitet. Vi ska arbeta för att det byggs upp erkända spetskompetenser som lockar nyetableringar till Skövde-regionen. Våra skolor ska utvecklas mot nationell toppklass! Vi ska arbeta för utbildningsmöjligheter som svarar upp mot kraven från kunskapsintensiva företag och organisationer, för att skapa förutsättningar för ett varierat och blomstrande näringsliv.

Vi ska göra Skövdes varumärke starkt och tydligt.

Skövdes profil – varumärket Skövde

Att skapa en positiv, attraktiv och sann bild av Skövde är en viktig framgångsfaktor för att vara konkurrenskraftig och skapa tillväxt. Att definiera ett varumärke för en plats handlar om vad som gör platsen attraktiv och vad som särskiljer den ifrån andra i form av historia, identitet, personlighet och fördelar.

*”Allt det som omvärlden förknippar med oss så
som bilder, känslor och associationer
- utgör varumärket Skövde”*

Under 2010 och 2011 har ett förslag till varumärkesplattform arbetats fram i kommunen. Att bygga ett varumärke är ett långsiktigt arbete som kräver tålamod och en tydlig färdriktning. Vi har valt två dimensioner för att bygga vårt varumärke. På lokal nivå, för oss som lever, bor och verkar i Skövde, handlar det om att bygga stolthet. På nationell nivå är det kännedomen om Skövde som ska öka. I den bästa av världar så samverkar den lokala stoltheten och den nationella kännedomen i en uppåtgående utvecklingsspiral. Genom att arbeta strategiskt utifrån vår varumärkesplattform säkerställer vi att vi kommunicerar konsekvent och trovärdigt - att vi bygger och stärker varumärket Skövde helt enkelt.

I nulägesanalysen av varumärket Skövde, som genomfördes i december 2010 på såväl lokal som nationell nivå och som ligger till grund för varumärkesplattformen för Skövde, kan man konstatera att:

Lokalt beskriver man Skövde som en stad som har det mesta där framförallt närheten till ett rikt utbud, shopping, handboll, fritidsaktiviteter, kultur, vackra naturområden, Billingen, högskolan och Volvo lyfts upp som positivt. Lokalt lyfter man fram Skövde som en expansiv stad med framtidstro, men påpekar samtidigt att Skövde behöver särskilja sig, synas och höras mer.

Nationellt är det utmärkande i resultatet att det är många som inte förknippar Skövde med något alls. Andra associerar Skövde med handboll, militärstad, dialekten, högskolan, Billingen, kommunikationer samt att de upplever Skövde som en liten stad som är trygg och traditionell. Nationellt beskriver man även Skövde som långsam, tråkig och anonym men också som en välkomnande, gästvänlig och trevlig stad.

Analysen visar två saker. Antingen förknippar inte omvärlden Skövde med något alls, eller så nämns de fysiska tillgångarna. Vi vill att människor som kommer i kontakt med Skövde i framtiden ska tänka på både vad vi har i främsta tillgångar och hur vi är. Därför behöver varumärket förstärkas och laddas med emotionella värden, det vill säga känslor och egenskaper som vi vill ska förknippas med Skövde.

Vår position

Handlar om vad Skövde är och vad vi vill att andra ska tänka och känna när de kommer i kontakt med varumärket Skövde.

"En framtidsstad med livskvalitet och drivkraft som får spännande saker att hända"

Våra främsta tillgångar

För att förstärka och förmedla vår position - en framtidsstad med livskvalitet och drivkraft som får spännande saker att hända - har vi valt att fokusera på de tillgångar som bäst hjälper oss att stärka den bilden. Dessa tillgångar är de "motorer" som ska driva arbetet med att stärka varumärket Skövde.

- *"Vår natur med unika Billingen"*
- *"Högskolan och företagandets driv"*
- *"Vårt aktiva idrotts- och föreningsliv"*

Våra kärnvärden

Vi har tagit fram tre kärnvärden som ska vägleda oss och genomsyra allt vi säger och gör. De är de innersta värden vi vill utgå ifrån och förknippas med. Det som är vårt DNA.

- *"Kraft"*
- *"Mod "*
- *"Glädje"*

Varumärkeslöfte

Vårt löfte är essensen av vårt varumärke, kort sagt det vi lovar. Löftet kan användas som utgångspunkt och inspiration i vår kommunikation. Det kan också skrivas ut för att sammanfatta vad vi erbjuder här i Skövde.

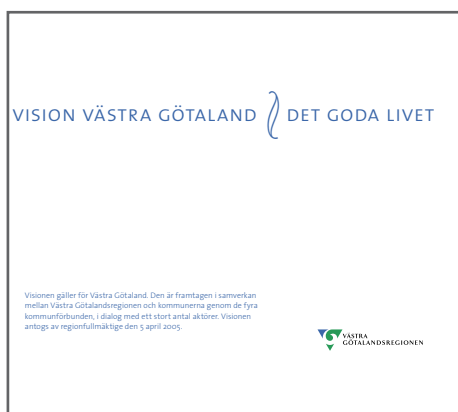
"Tar dig närmare och vidare"

Vision Västra Götaland

I april 2005 antog regionfullmäktige Vision Västra Götaland – Det goda livet (regional utvecklingsvision), ett dokument som anger visioner och mål för hur regionen ska bli attraktiv att bo och verka i.

Det är den övergripande vision som ligger till grund för utvecklingsarbetet i Västra Götaland. Visionen har tagits fram av Västra Götalandsregionen i samverkan med kommunerna genom de fyra kommunförbunden Fyrbodalsregionen, Göteborgsregionen, Sjuhäradsregionen och Skaraborgsregionen. Flera andra parter som högskolor/ universitet, organisationer, olika statliga organ, med flera deltog i arbetet. Visionen syftar till att stärka Västra Götaland som en attraktiv och konkurrenskraftig region.

Visionen består av tre delar:

- Hållbar utveckling med dess tre dimensioner; den ekonomiska, sociala och miljömässiga.
- Fyra generella perspektiv som ska genomsyra allt; den gemensamma regionen, jämställdhet, integration och internationalisering.
- Fem fokusområden; Ett livskraftigt näringsliv, ledande i kompetens och kunskapsutveckling, infrastruktur och kommunikationer, en ledande kulturregion, en god hälsa.

Turismstrategi Skaraborg

Turismstrategi Skaraborg syftar till att skapa bättre förutsättningar för en utveckling av turismnäringen i Skaraborg. Målet är en fördubbling av omsättningen inom besöksnäringen i Skaraborg till år 2015. Projektet ägs av Skaraborgs Kommunalförbund och genomförs i nära samarbete med Västsvenska Turistrådet.

Utifrån det fastställda målet har kommunerna i samarbete med Västsvenska Turistrådet utarbetat en handlingsplan för att lägga en stabil grund för en positiv utveckling av Skaraborg som turismdestination. Handlingsplanen omfattar ett flertal olika insatsområden och delprojekt där bl a följande två områden ingår och där det nu finns ett Skaraborgsmanifest framtaget, liksom en vägledning för Besöksnäring i fysisk planering.

Profilerings och destinationskännedom:

- Turistisk vision och värdegrund för Skaraborg som destination
- Destinationsmanifest

Nyetableringar och investeringar:

- Besöksnäring i fysisk planering
- Utveckling av småskaligt boende på landsbygden

Skaraborgsmanifestet är skrivet för att skapa en gemensam plattform för all turistverksamhet i området. Det kan ses som en kom-ihåg-lista över vad som utgör våra gemensamma styrkor och vad som därför bör förstärkas, förtydligas och kommuniceras!

Manifestet riktar sig i första hand till de som på olika sätt bedriver verksamhet inom besöksnäringen, men också till de som är verksamma som politiker, näringsidkare eller boende i Skaraborg.

Skaraborgsmanifestet beskriver att Skaraborg är: en Destination - Vårt ursprung - Sveriges skafferi – Lättillgängligt – Småskaligt – Okonstlat – Naturupplevelser – Kulturupplevelser – Matupplevelser – Attraktivt.

Turistisk vision för Skaraborg: ”Jordnära upplevelser i det ursprungliga Sverige.”

Besöksnäring i fysisk planering

Ett annat delprojekt i Turismstrategi Skaraborg är ett projektarbete med syfte att lyfta fram Turismens och Besöksnäringens frågeställningar i den fysiska planeringen. Västsvenska Tu-

riustrådet har i samarbete med Länsstyrelsen i Västra Götaland och pilotkommunerna Skara, Skövde, Falköping, Lidköping och Götene genomfört projektet. Projektarbetet har resulterat i dokumentet Besöksnäring i fysisk planering – en vägledning.

Det främsta syftet med vägledningen är att få förståelse för besöksnäringens betydelse för utvecklingen i kommunerna och att näringen därför bör behandlas i översiktsplanerna. Ett annat och lika viktigt syfte är att kommunernas planerare, politiker och besöksnäringens företrädare kan föras samman i gemensamma diskussioner om näringens roll i kommunen. Därigenom kan förståelsen för varandras språkbruk och tänkesätt öka, och en gemensam kunskapsbas bildas.

Sett ur Skövdes perspektiv är Billingens fritidsområde ett viktigt besöksmål med stora möjligheter till aktiviteter, rekreation och upplevelser. I översiktsplanen avsätts hela området för friluftsområde. Attraktiva natur- och kulturområden i kommunen är i stora delar reservat eller utpekade som högklassade områden i naturvårdsprogram respektive kulturmiljöprogram. För Skövde kommun bör även handeln betraktas utifrån turismperspektivet.

Transportpolitiska målen

Det övergripande transportpolitiska målet lyder: *”Säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet”* (Mål för framtidens resor och transporter. Prop. 2008/09:93)

Det övergripande målet har konkretiserats i delmål, se vidare avsnittet Trafik.

Målbild för kollektivtrafiken 2025

Skaraborgs kommunalförbund har i samarbete med Västra Götalandsregionen och Västtrafik arbetat fram en målbild för kollektivtrafiken år 2025 i Skaraborg.

Den långsiktiga visionen för Skaraborg är att utvecklas till en konkurrenskraftig region baserad på hållbar utveckling, attraktivt boende och en miljö som stimulerar företag och näringsliv. Målbilden anger tre samhällsmål som ska vägleda Skaraborgs utveckling i framtiden. De är formulerade på följande sätt:

1. Skaraborg ska utvecklas till en mer attraktiv och konkurrenskraftig region för boende, näringsliv och besökare.
2. Skaraborg ska utvecklas till en region med god tillgänglighet till arbete och studier, såväl inom som till och från regionen.
3. Skaraborg ska utvecklas till en region med hållbar utveckling.

Kollektivtrafiken är ett viktigt medel för att nå dessa mål, varför man har satt upp särskilda delmål för kollektivtrafikens utveckling:

Kollektivtrafiken ska bli snabbare med tydliga och prioriterade stråk. Knutpunkter och bytespunkter ska få bättre standard. Möjligheter till arbets- och studiependling ska förbättras. Trafiken ska klimatanpassas. Åtgärderna ska ge ökad kundnöjdhet och ett ökat resande med 50 % fram till år 2025.

För att uppnå målen finns en tvådelad strategi där stråk och anslutningar ska förbättras och resor inom Skaraborg och resor till angränsande kommuner samt resor med stadstrafiken ska förbättras. Samtliga kommuner ska ha god tillgänglighet till stråken. För områden utanför stråken ska det finnas goda anslutningsmöjligheter.

Målbild för kollektivtrafiken år 2025 pekar ut fem stråk för vidareutveckling. Skövde ingår i fyra av dessa.

Stråk 1, Göteborg-Falköping-Skövde-Töreboda-Örebro, förbinder via järnväg Skaraborg med Göteborgs- och Örebroregionen.

Stråk 2, Karlsborg-Tibro-Skövde-Skara-Lidköping-Grästorp-Tvästad, sammanbinder flera av de största kommunerna i Skaraborg.

Stråk 4, Karlstad-Gullspång-Mariestad-Skövde-Falköping-Jönköping, innebär goda resförbindelser mellan Skaraborg och Jönköpings- respektive Karlstadsregionen.

Stråk 5, Skövde-Falköping-Herrljunga-Borås-Landvetter flygplats-Göteborg, förbinder Skaraborg med Landvetter flygplats som är västsveriges största flygplats och en viktig knutpunkt.

Folkhälsomålen

Regeringen vill förbättra folkhälsan och minska skillnaderna i hälsa mellan olika grupper i befolkningen. Ett övergripande mål för folkhälsan är antaget av riksdagen: "Att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen". Man har också tagit fram elva målområden för det samlade folkhälsoarbetet.

Den fysiska planeringen ska beakta folkhälsomålen. Planeringen ska inte försvåra möjligheterna att skapa förutsättningar för en god folkhälsa.

Förutsättningarna för att vi ska må bra och ha en god hälsa påverkas av våra livsvillkor och av de omgivande livsmiljöerna (ex. grönytor i vår närhet) men också av individens egna val och levnadsvanor. I en kommun finns det stora möjligheter att påverka livsvillkor och livsmiljöer och därmed främja en god folkhälsa. Det finns flera viktiga skäl att göra detta. Det mest betydelsefulla är naturligtvis att stödja människor att nå en god hälsa och livskvalitet. Andra betydelsefulla skäl är att det finns ömsesidiga samband mellan hälsa och tillväxt (Källa: Folkhälsopolitisk rapport 2010). I kommunens Vision 2025 slås fast att tillväxt handlar om att skapa ett rikare liv för alla i Skövde-regionen, att skapa förutsättningar för hög livskvalitet.

Folkhälsoinstitutets rapport "Motverka onödig ohälsa" visar att hälsan hos personer med funktionsnedsättning är sämre än den borde vara. Ohälsan är snarare kopplad till andra faktorer än själva funktionsnedsättningen till exempel bristande inflytande och delaktighet i samhället, ekonomisk otrygghet och bristande tillgänglighet samt diskriminering.

Riktlinjer

Det är viktigt att i samhällsplaneringen beakta och planera för sådana åtgärder som stärker det hälsofrämjande i de livsmiljöer där vi bor, arbetar och tillbringar större delen av vår fritid. Det bör bli en vara genom att:

- skapa spontana mötesplatser vilka är tillgängliga och inbjudande för alla användargrupper och kulturer.
- främja fysisk aktivitet genom säkra och attraktiva gång- och cykelbanor som innebär att fler kan gå, cykla och att vi kan släppa våra barn.
- erbjuda ett varierat utbud av attraktiva bostäder för alla generationer.

Det är numera vetenskapligt bevisat att människor mår väl av att ha tillgång till natur och grönområde. Det är därför viktigt att värna våra vackra grönytor i vår närmiljö. De inspirerar till rekreation, liv och lek vilket innebär livskvalitet.

Barnperspektivet

Den fysiska miljön har stor betydelse för barns utveckling och hälsa. Det gäller t.ex. aspekter som tillgänglighet och säkerhet. Barnperspektivet ska finnas med i all planering.

Barnkonventionen

FN:s konvention om barnets rättigheter antogs av FN:s generalförsamling 1989 och godkändes av Sveriges riksdag 1990. Barnkonventionen formulerar barns och ungas behov i termer av mänskliga rättigheter. Den har 54 artiklar och bygger på fyra viktiga grundprinciper:

- barnet har rätt till likvärdiga villkor och ska skyddas mot alla former av diskriminering
- barnets bästa ska beaktas vid alla beslut
- barnets rätt till liv och utveckling
- barnet har rätt att uttrycka sin åsikt och få den respekterad.

Detta innebär bl. a att den fysiska miljön ska utformas som:

- goda boendemiljöer med möjlighet till trygg lek och träffpunkter
- goda förutsättningar för en stimulerande fritid

FN:s barnkonvention ska beaktas vid all planering, barns och ungdomars bästa bör sättas i främsta rummet.

Jämställdhets- och mångfaldsperspektiv

Det som kännetecknar ett gott arbete för ökad jämställdhet och mångfald är när dessa perspektiv utgör en naturlig del i alla verksamhetsfrågor och i all utveckling. Det är ett arbete på lång sikt med processer som inbegriper politiska företrädare, chefer och medarbetare. Det innebär att arbeta med strukturer, att granska och ta hänsyn till fakta och att synliggöra kön i verksamhetsprocessen. Syftet är att åstadkomma god kommunal service med hög kvalitet. Det innebär att sträva efter en rättvis fördelning av kommunens resurser till dess medborgare. I kommunallagen uttrycks likställighetsprincipen, dvs. att i den kommunala verksamheten ska alla behandlas lika om det inte finns sakliga skäl för något annat.

Skövdes Vision 2025 är att vara en välkomnande region där människor möts, verkar och mår bra. De sex prioriterade utvecklingsområdena, Skövde regionen, tillsammans, attraktiva boendemiljöer, kunskapsutveckling och arbete, natur och miljö och varumärke, ställer allesammans krav på ett utvecklat förhållningssätt till medborgarnas mångfald och behov.

Skövde kommun arbetar för jämställdhet i verksamhet och samhälle. Det innebär att ett jämställdhetsperspektiv och kunnande kring dessa frågor ska finnas med i all verksamhet och i allt utvecklingsarbete.

Att ha tillgång till grundläggande fakta om kvinnors och mäns situation är en förutsättning för att kunna analysera beslut ur ett jämställdhetsperspektiv. En nyanserad bild av befolkningsstrukturen, tillsammans med analyser kring effekter för kvinnor och män i olika åldrar, medverkar till att integrera perspektivet i planeringen.

Riktlinjer

Genom att starta upp ett arbete med en kartläggning av hur förutsättningarna ser ut i kommunen idag kan vi få en bra utgångspunkt för att arbeta vidare med frågorna. Med en nulägesbild kan man sedan arbeta vidare med var och hur kommande planeringsinsatser ska ske. Det handlar om att få en bättre helhetsbild och bättre kunna tänka in jämställdhetsperspektivet i planeringen.

Generellt kan sägas att det i den fysiska planeringen nu och i framtiden förutsätts ett vidare perspektiv vid planläggning. Hur den fysiska planeringen sker har betydelse för hur samhället kan formas och anpassas till alla invånare.

Miljömål

Riksdagen har fastställt 16 övergripande nationella miljökvalitetsmål och 70 nationella delmål. Miljökvalitetsmålen har sikte på år 2020 och definierar det tillstånd för den svenska miljön som är önskvärt. Grundtanken i det nya miljöarbetet är att alla har ett ansvar. Detta innebär att företag, kommuner, myndigheter och organisationer själva ansvarar för att utnyttja de styrmedel, verktyg och resurser man förfogar över på ett sätt som främjar miljömålen.

De 16 nationella miljökvalitetsmålen är:

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Skyddande ozonskikt
- Säker strålmiljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Myllrande våtmarker
- Levande skogar
- Ett rikt odlingslandskap
- Storslagen fjällmiljö
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen Region Väst har formulerat regionala mål genom att anpassa, konkretisera och precisera de nationella målen till förhållandena i Västra Götalands län. De regionala miljömålen fastställdes under år 2003.

Några lokala miljömål för Skövde kommun har ännu inte antagits. Arbetet med att anpassa de nationella och regionala målen till kommunala mål pågår. I miljökonsekvensbeskrivningen beskrivs översiktsplanens grad av måluppfyllelse i förhållande till de av riksdagen antagna miljömålen samt relevanta regionala delmål.

Energi- och klimatplan

Utsläppen av växthusgaser till atmosfären påverkar såväl Sverige som resten av världen. Energi- och klimatfrågan är därför med sin miljöpåverkan en av de största utmaningarna som mänskligheten står inför. Frågan har även en tydlig koppling till kommunikationer, sysselsättning och näringslivsutveckling. Det sätt som vi arbetar med energi- och klimatfrågor är därför av betydelse för en hållbar samhällsutveckling i Skövde kommun. Kommunen har en viktig roll genom sitt ansvar för samhällsplanering, energiplanering, fysisk planering och drift av tekniska anläggningar. Kommunen har också möjligheter att påverka utvecklingen genom sitt ansvar för utbildning, information och rådgivning.

Alla kommuner ska enligt lag, Lagen om kommunal energi-planering(1977:439), ha en aktuell energiplan som ska visa tillförsel, distribution och användning av energi. Energi- och klimatplanen ska också bidra till att Skövde utvecklas som en långsiktigt hållbar och attraktiv stad. I energi- och klimatplanen beskrivs delmål och förslag på prioriterade åtgärder för Skövde kommun som geografiskt område och som organisation för att uppfylla de uppställda målen. Planens mål och åtgärder syftar till att minska miljö- och klimatpåverkan genom minskad energianvändning, energieffektivisering och ökad andel förnyelsebar energi.

Kommunen har antagit en ny energi- och klimatplan (våren 2012). Den ska ersätta tidigare Energiplan antagen av kommunfullmäktige 2001. Förslaget till Energi- och klimatplan var utskickad på remiss för synpunkter under 2011. Planen fokuserar på sektorerna energi och transport och omfattar utsläppen av växthusgaser inom sektorerna samt åtgärder som syftar till att påverka beteenden mot ett mer resurseffektivt samhälle.

I planen har en målbild för hur energi- och klimatarbetet i Skövde bör utvecklas fram till år 2050 tagits fram. "Skövde ska år 2050 inte bidra med några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären". Målbilden ansluter till den nationella visionen som finns uttryckt i riksdagsbeslut om godkännande av propositionen 2008/09:162 En sammanhållen klimat- och energipolitik.

Målen i Skövdes energi- och klimatplan för kommunen som geografiskt område respektive som organisation är formulerade för 2020. Denna tidshorisont överensstämmer med målsättningar inom EU och nationellt. "Utsläppen av växthusgaser från Skövde kommun 2020 bör per invånare vara 40 procent lägre än utsläppen 1990".

Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer är ett juridiskt bindande styrmedel som infördes med miljöbalken 1999. De beskrivs närmare i miljöbalkens 5:e kapitel.

Miljökvalitetsnormer för utomhusluft:

De ämnen som regleras är kvävedioxid/kväveoxider, svavel-dioxid, bly, partiklar (PM_{10} och $PM_{2,5}$), bensen, kolmonoxid, ozon, arsenik, kadmium, nickel och bens(a)pyren. Normerna baseras huvudsakligen på krav i EU-direktiv.

Mätningar av värden i luft har pågått i Skövde under en 5-årsperiod ("Utvärdering av luftkvalitetsmätningar i Skövde kommun 1999-2005", mars 2006). De uppmätta halterna av NO_2 , PM_{10} och bensen i Skövde ligger väl under gällande miljökvalitetsnormer. Enligt Naturvårdsverkets föreskrifter som innefattar PM_{10} , NO_2 , NO_x , O_3 , SO_2 , bensen, bly och CO är det egentligen bara PM_{10} som behöver kontrolleras i Skövde. Av resultatet från mätningar genomförda 2010 på mötesplatsen Kulturhuset vid Stationsgatan framgår att uppmätta halter av

PM₁₀ understiger miljö kvalitetsnormen med god marginal. Även den nedre utvärderingströskeln underskrids.

En ny luftkvalitetsförordning (2010:477) har trätt i kraft och Naturvårdsverket har beslutat om en ny föreskrift om kontroll av luftkvalitet (2010:8). Enligt Naturvårdsverket innehåller förordningen samma miljö kvalitetsnorm av gränsvärdes- och målsättningskaraktär som tidigare, men har även utökats med miljö kvalitetsnormer för fina partiklar (PM_{2,5}). Kommunerna ansvarar liksom tidigare för att kontrollera flertalet miljö kvalitetsnormer och underrätta Naturvårdsverket och Länsstyrelsen vid överskridande eller risk för överskridande av en miljö kvalitetsnorm.

Miljösamverkan Östra Skaraborgs ansvar för mätning av partikelhalterna PM₁₀ kommer att utökas och även innefatta halterna av PM_{2,5}.

Miljö kvalitetsnormer för vatten:

EU har som mål att allt yt- och grundvatten i Europa ska vara av bra kvalitet år 2015. Den övergripande målsättningen med direktivet är att skydda och förbättra vattenresurserna och därigenom bidra till att det finns tillräcklig tillgång på vatten av god kvalitet för en hållbar, balanserad och rättvis vattenanvändning. Direktivet innebär i princip att alla vatten ska ha "god vattenstatus" 2015 och att inga vatten får försämrats.

I den svenska lagstiftningen har ramdirektivets mål översatts som miljö kvalitetsnormer för vatten och för att uppnå dessa normer har det för varje vattendistrikt upprättats åtgärdsprogram. Miljö kvalitetsnormer är en mycket skarp gräns i den svenska miljölagstiftningen. En miljö kvalitetsnorm får inte överskridas.

Åtgärderna i åtgärdsprogrammet är riktade till kommuner och myndigheter och ska vara igångsatta till 2012. Den svenska vattenförvaltningen är organiserad i fem vattenmyndigheter, där Skövde kommun ingår i Västerhavets vattendistrikt, främst inom avrinningsområdet för Tidan men även inom Lidån samt Vänerns avrinningsområde.

Det sammanfattande omdömet om kvaliteten för respektive vattenförekomst är ekologisk status. Ekologisk status är en sammanfattning av biologisk status, kemisk status och fysiska hinder i vattenmiljön.

I Skövde kommun finns ytvattenförekomster i form av 22 vattendrag och 3 sjöar samt 11 stycken grundvattenförekomster. Den största grundvattenförekomsten omfattar Billingen. Se mer om vattenförekomsterna i miljökonsekvensbeskrivningen samt på www.vattenkartan.se. Se även avsnitten om "Vatten" i ÖP 2025 sid 134.

Kommunen har ett planerings- och tillsynsansvar för vattenresurserna och är därför en viktig part i vattenförvaltningen. Skövde kommun måste anpassa den fysiska planeringen efter den status som finns på yt- och grundvattenförekomster för att kunna bidra till att uppnå målet god vattenstatus. Genom

ett antal faktorer kan kommunen påverka vattenkvaliteten i kommunen:

1. Ytor för fördröjning samt lokalt omhändertagande av dagvatten i samband med planering av nya områden för bostäder och verksamheter.
2. Utbyggnad av kommunalt avloppsnät.
3. Reningsverkens beskaffenhet och kapacitet.
4. God dialog med jord- och skogsbrukets företrädare kring användning av gödningsmedel och pesticider.
5. Vid planläggning ska utredas huruvida miljökvalitetsnormer för vatten klaras och att ingen försämring av vattenförekomsternas status sker.

Allmänna intressen

Miljöbalkens (MB) kapitel 3 och 4 innehåller bestämmelser om hushållning med mark och vatten. ”Mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företråde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning” (3 kap 1 § MB). Enligt Plan- och bygglagens (PBL) 4 kap. 1 § ska riksintressen enligt 3 och 4 kap. MB anges särskilt.

Riksintressen och Natura 2000

Inom kommunen finns riksintressen för flera olika intresseområden. Dessa redovisas nedan.

De finns också redovisade på Bestämmelsekartan - karta B. Åtgärder får inte vidtas och anläggningar får inte uppföras inom riksintresseområden om detta påverkar riksintresset negativt. Riksintressen för naturvård, friluftsliv och värdefulla material överlappar helt eller delvis varandra. Där flera riksintressen berörs och dessa inte är förenliga, ska företråde ges till det intresse som medför en från allmän synpunkt god hushållning.

Föreslaget utbyggnadsområde för nya bostäder i Lerdala, Timmersdala och Igelstorp berör riksintresse för naturvård. Riksintressenas syften och värden bedöms dock inte påverkas negativt.

Riksintresse för värdefulla ämnen och material

Diabasen vid Billingsryd och kalkstenen vid Våmb (Cementa) samt vid Rådene är av riksintresse. Motstående intressen ska nogsamt vägas mot varandra för bästa resurshushållning.

Vägar och järnvägar

Väg 26 och 49 samt Västra stambanan är av riksintresse.

Längs stambanan ska ett 30 meter brett bebyggelsefritt område finnas. Framtida markberedskap för ett tredje spår utmed Västra stambanan ska beaktas vid all planläggning och bygglovhantering.

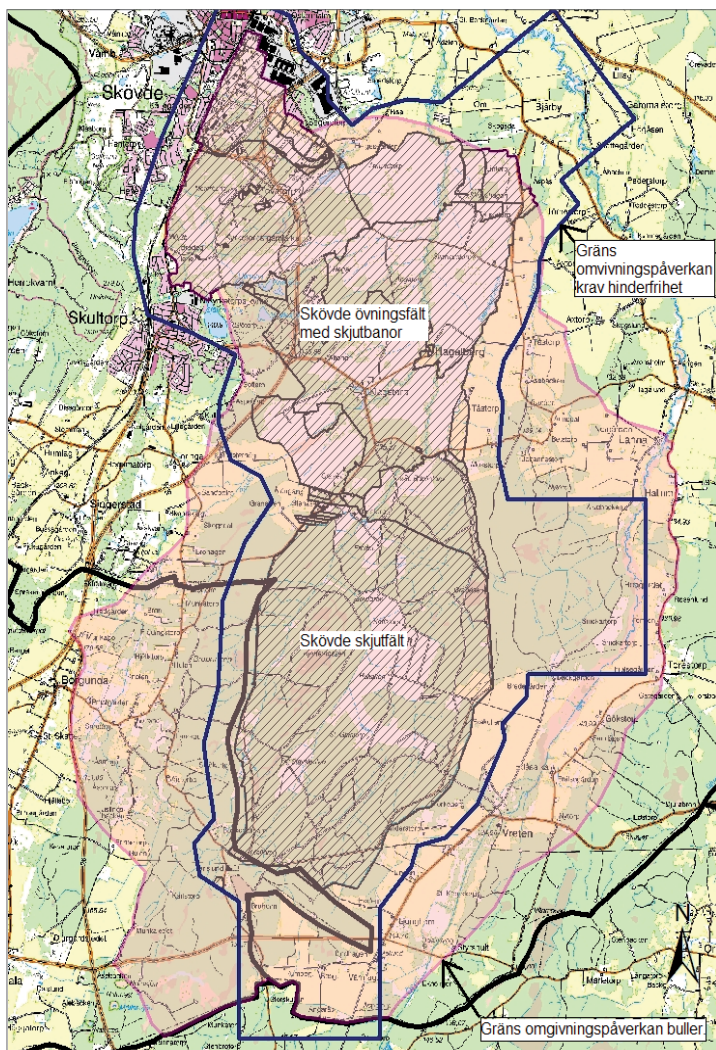
Totalförsvaret

I MB 3:9 står: "Mark- och vattenområden som har betydelse för totalförsvaret ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt motverka totalförsvarets intressen.

Områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna."

Inom Skövde kommun är Skövde skjutfält och Skövde övningsfält med skjutbanor utpekade som riksintresse för totalförsvaret.

Skövde kommun berörs också av riksintresset Karlsborgs övningsflygplats och kravet på hinderfrihet runt flygplatsen. Forsvarsmakten har i skrivelse till länsstyrelsen redovisat utpekade samrådsområden (övnings- och skjutfält) och stopp-områden (hinderfritt flyg) som intressen för totalförsvaret och ska beaktas i all fysisk planering och övrig tillståndsprövning. Plan- och bygglovärenden inom dessa områden ska remitteras till Forsvarsmakten. Samråds- och stoppområden som berör Skövde kommun redovisas på karta B, bestämmelsekartan.

Omgivningspåverkan från Skövde övnings- och skjutfält (buller och krav på hinderfrihet)

För prioriterade områden som ligger inom försvarets stoppområde (hinderfria området runt Karlsborgs flygplats) ska särskilt samråd ska ske med Forsvarsmakten för att utesluta en konflikt med totalförsvaret inom dessa områden.

Vid prövning av vindkraftverk och andra höga objekt räknas hela kommunens yta som samrådsområde för alla ärenden avseende höga objekt. Forsvarsmakten måste därför få in alla ärenden avseende objekt högre än 20 m utanför och 45 m inom detaljplan/sammanhållen bebyggelse.

Inom Skövde kommun finns Skövde övnings- och skjutfält med Lövsjörtorps skjutbanor. Bullergränserna 90 dBC Lx* för grovkalibrig respektive 65 dB(A)** Imp för finkalibrig är av riksintresse för försvarets verksamhet. Bullerutbredningen för Skövde övnings- och skjutfält redovisas även på karta B.

- * dBC Lx decibeltal där även infraljud räknas
- ** dB(A) decibel-A, korrigerad decibelskala med hänsyn till människoörat

Forsvarsmakten och Fortifikationsverket har upprättat och fastställt (2004-01-30) en Övnings- och miljöanpassad skötselplan (ÖMAS) för Skövde övnings- och skjutfält. Den tar upp hur hänsyn ska tas till bl.a. natur- och kulturvärden som finns inom försvarets markområde.

Riksintresse för naturvård

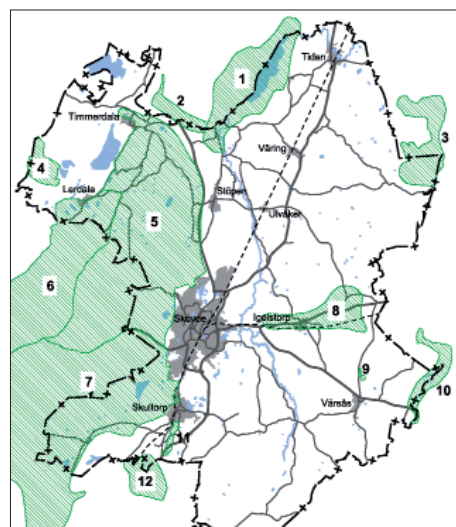
1. Östen (NRO14059)
2. Låstad – Binneberg (NRO14058)
3. Degermossen och Bällefors stormosse (NRO14076)
4. Klyftamon – St Gåsemossen (NRO14073)
5. Nordbillingen (NRO14075)
6. Valle (NRO14074)
7. Sydbillingen (NRO14098)
8. Sventorp (NRO14088)
9. Esbjörntorp (NRO14089)
10. Habolstorp – Tolsby (NRO14090)
11. Loringaskogen (NRO140100)
12. Borgundaberget (NRO14099)

Riksintresse för friluftsliv

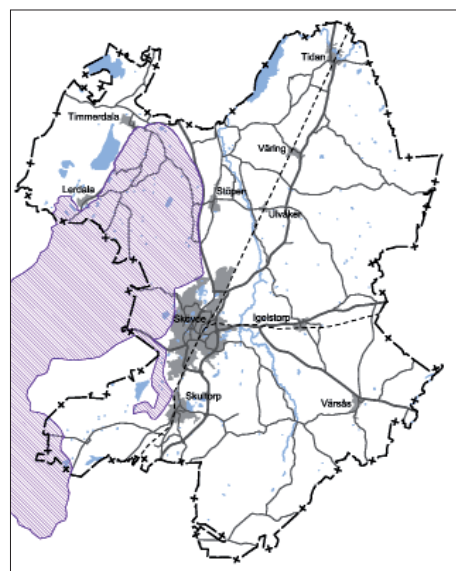
Billingen – Valle – Hornborgasjön (FR06)

Riksintresse för kulturmiljövård

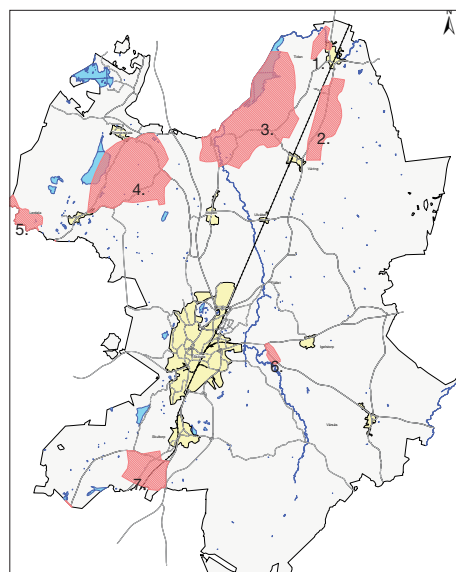
1. Askeberga – Vad (KR22)
2. Götlunda – Våring (KR23)
3. Odensåker – Flistad – Binneberg – Horn (KR21)
4. Berg (KR24)
5. Ledsjö – Vättilösa – Istrum – Lerdala (KR14)
6. Forsby (KR30)
7. Sjojerstad (KR 48)

Riksintresse för naturvård

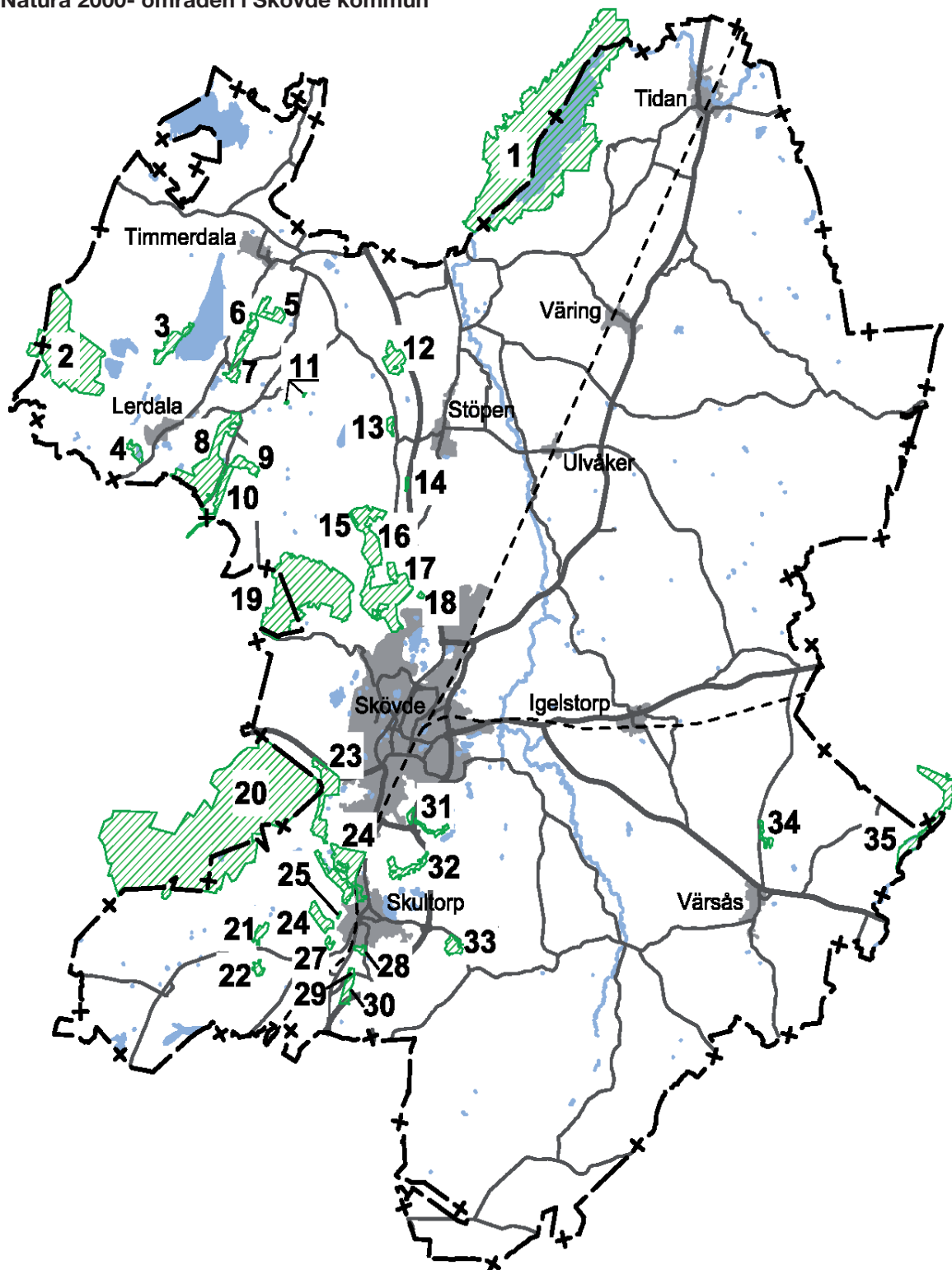

Riksintresse för friluftsliv

Riksintresse för kulturmiljövård

Natura 2000- områden i Skövde kommun

Natura 2000

Medlemsländerna inom Europeiska Unionen, EU, bygger upp ett nätverk av värdefulla naturområden som är av särskilt intresse från naturvårdssynpunkt. Nätverket kallas Natura 2000. Syftet är att värna om vissa naturtyper och arter och deras livsmiljöer som EU-länderna har kommit överens om är av intresse. Skapandet av Natura 2000 är en av EU: s viktigaste åtgärder för att bevara biologisk mångfald. Det är unionens bidrag till förverkligandet av intentionerna i bl.a. Barnkonventionen och konventionen om biologisk mångfald. Natura 2000 har tillkommit med stöd av EG: s habitat- och fågeldirektiv. EG-direktiven är en form av EU-lagar som medlemsstaterna är skyldiga att införliva i det egna regelverket och tillämpa inom landet. Direktiven binder medlemsstaterna till ett visst mål, men ger de nationella myndigheterna rätt att välja hur målen ska uppnås.

Enligt bestämmelser i miljöbalken (4 kap 1 §) är Natura 2000 områden av riksintresse. Exploatering eller ingrepp i dessa områden får endast komma till stånd efter särskild tillståndsprövning och där åtgärder sker på ett sätt som inte påverkar områdenas natur- eller kulturvärden.

Natura 2000-områden

1. Östen, fågeldirektiv
2. Klyftamon
3. Sparresäter
4. Gullakrokssjöarna
5. Högsböla
6. Melldala
7. Karlsfors
8. Lycke
9. Nolberget
10. Stora Höjen
11. Berg, Kila
12. Garparör
13. Bäckgården
14. Stångesäter
15. Liden
16. Rånna
17. Ryds ängar
18. Skåningstorspöskärret
19. Blängsmossen, fågeldirektiv
20. Sydbillingens plåtå, fågeldirektiv
21. Herrhaga
22. Kallsågs mossen
23. Klasborg – Våmb
24. Hene – Skultorp
25. Kullabolet
26. Hene – Skultorp
27. Bissgården
28. Nohlmarken
29. Loringaskogen
30. Loringahagen
31. Källedalsbäcken
32. Tovatorpsbäcken
33. Engelska parken
34. Esbjörnstorp
35. Svebråta - Hedvignäs

Areella näringar

Av miljöbalkens 3 kap 4 § framgår att jord- och skogsbruk är av nationell betydelse. Brukningsvärd jordbruksmark får endast tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och att detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra ett rationellt skogsbruk.

I Skövde kommun finns ca 27 200 ha skogsmark och 2600 ha skogsimpediment. Kommunen äger 2500 ha av skogsmarken. År 2000 fanns 546 jordbruksföretag i kommunen. Deras totala åkermarksareal var samma år ca 23 500 ha.

Framtida användning av mark och vatten

Allmän beskrivning

Skövde är idag centralorten i Skaraborg, en roll som ska stärkas och utvecklas i Skövde regionen, Skaraborg och Västra Götalandsregionen. Skövde är en stad med en positiv utveckling. Här finns ett växande näringsliv och en växande handelsstad med ett stort utbud av butiker belägna inom tre handelsområden. Högsolan i Skövde och Gothia Science Park, ett stenkast från resecentrum, utvecklas och expanderar. Skövde är en av de största garnisonsorterna i Sverige och Skövde är en intressant ort för lokalisering av administrativa funktioner.

Skövde tätort är relativt långsträckt ort utmed Västra stambanan. Den huvudsakliga delen av bostadsbebyggelsen ligger mellan järnvägen och Billingen. Detta håller dock på att förändras då delar av Skövdes framtida expansionsytor ligger i nordost, och öster om järnvägen. Detta gäller bl.a. Skövdes nya stadsdel Trädgårdsstaden med plats för ca 4 000 invånare.

Industri- och verksamhetsområdena är lokaliserade till östra sidan om järnvägen. Här ligger bl. a. Volvo Personvagnar AB, Volvo Powertrain, Skövde slakteri, Reningsverket och en ny biogasanläggning. Här kommer även en ny bussdepå att lokaliseras.

I sydöstra delen ligger Skövde Garnison med sina byggnader närmast staden. Öster och söder därom ligger övnings- och skjutfält.

Läget utmed Västra stambanan gör att Skövde tätort har god tillgång till kommunikationer. Förutom persontrafik går mycket godstrafik på järnvägen. Väg 49 är den länk som förbinder

Skövde med E20. Väg 26 passerar genom Skövde tätort i nordsydlig riktning och väg 49 i öst-västlig riktning.

Skövde tätort ligger vid foten av berget Billingen. En del av stadens bebyggelse ligger på bergets östsluttning. Billingen sträcker sig i nordsydlig riktning genom kommunens västra del och ger dess landskap sin prägel med många natursköna områden med höga naturvärden och rikt friluftsliv. Ett flertal bäckar springer upp på Billingen och rinner nerför sluttningen, genom Skövde och mynnar öster om staden i Ösan eller dess biflöden. Östra delen av kommunen utgörs av omväxlande skogsbygd och slättbygd med agrarlandskap eller kulturlandskap.

ÖP2025 och planering

Översiktsplanen tar ansats i Vision Skövde 2025 där kommunen anger färdriktningen för Skövdes fortsatta utveckling.

Vid all planering är det många olika aspekter att ta hänsyn till. Specifika platsens unika värden, karaktär och möjlighet. Frågor om miljö och klimat är viktiga för att skapa ett långsiktigt hållbart samhälle. Det samma gäller väl fungerande infrastruktur. Vi bör sätta människan mer i fokus i planeringen. Människan har olika behov i olika åldrar. Folkhälsan, jämställdhet och människors sociala förutsättningar ska också beaktas och vara en del i den fysiska planeringen. Planeringen bör sträva efter att nå en blandad befolkningsstruktur och ökad mångfald. Likaså är det angeläget att bebyggelsemiljön utformas med god tillgänglighet så att alla oavsett funktionsnedsättning kan bo, arbeta, röra sig fritt och verka i samhället.

I mitten av 1980-talet lanserades begreppet hållbar utveckling av Brundtlandkommissionen, definierat som *"att utvecklingen tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjlighet att tillgodose sina behov"*. Till skillnad från vad som tidigare varit fallet, kopplade Brundtlandskommissionen ihop miljö- och utvecklingsfrågor. Kommissionen såg ekonomisk tillväxt, socialt välbefinnande och god miljö som en helhet.

Strävan i all planering ska vara att få de olika pusselbitarna på rätt plats, så att en sammanhållen helhet skapas.

En förutsättning för tillväxt är att nya bostäder och nyetableringar av verksamheter sker parallellt. En annan avgörande faktor är att värna om och skapa utvecklingsmöjligheter för Resecentrum. Skövdes arbete i rollen som draglok i Skövde-regionen ska fortsätta.

Planering för naturvärden framstår alltmer lika grundläggande för det attraktiva samhället som en god planering för exempelvis bostadsbyggande och infrastruktur. Grönområdena måste

förvaltas, vårdas och vidareutvecklas på ett sådant sätt så att Skövdes karaktär bevaras och förstärks.

Kvaliteter som bör lyftas fram i planeringen och utvecklingen av både nya och befintliga bostadsområden är natur- och grönområden på gångavstånd, plats för spontanidrott, barns behov av lektytor, cykelbanor till/från centrum, möjlighet att parkera bil samt tillgängligheten till kollektivtrafik. Närhet till stort utbud av handel, service, kultur, fritidsaktiviteter och kommunikationer är andra viktiga faktorer i planeringen och målsättningen att skapa attraktiva boenden. Trygghetsfrågorna ska beaktas, så att utformning av en plats/miljö sker på ett sätt som ökar tryggheten i ett område.

Planering och tillskapande av kulturella mötesplatser såsom bibliotek och föreningslokaler, liksom konstnärlig utsmyckning på offentliga platser är viktigt i såväl ny som befintlig bebyggelse.

ÖP 2025 – Innebörd och Konsekvenser

Här ges en sammanfattande beskrivning av innebörd och konsekvenser av ÖP 2025. Planens miljökonsekvenser behandlas separat i en miljökonsekvensbeskrivning som fogas till översiktsplanen.

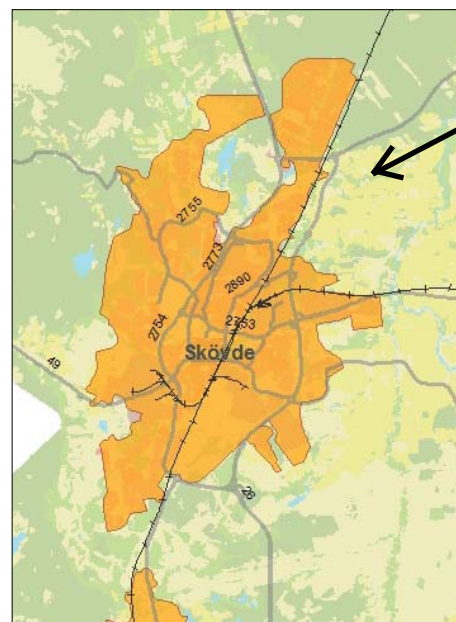
Den sammantagna bedömningen är att översiktsplanen bidrar till att skapa förutsättningar för ökad tillväxt och bidrar till att nå Vision Skövde 2025 och de prioriterade utvecklingsområdena. Nya områden skapar förutsättningar för nyetableringar och nya bostäder, vilket i sin tur skapar förutsättningar för fortsatt tillväxt. Planen ger en helhetsbild och struktur för ett långsiktigt hållbart samhälle.

ÖP 2025 ger en planberedskap för minst 60 000 invånare. Tyngdpunkten på nya områden för byggnation ligger i Skövde centralort, men även i samtliga övriga tätorter finns en markberedskap för nya bostäder.

Den föreslagna markanvändningen i ÖP 2025 har gjorts utifrån ett helhetsperspektiv och sammanvägning av olika allmänna och enskilda intressen med målsättningen att nå en godushållning med kommunens mark- och vattenresurser. I samband med detaljplanearbeten krävs mer detaljerade studier för en lokal anpassning.

Utbyggnad av områden där ny mark tas i anspråk kan i vissa fall innebära konflikt med andra intressen, i första hand natur- och kulturintressen. Utbyggnadsområdena kommer att planeras på ett sätt så att dessa värden så långt som möjligt kan tas tillvara.

Högskolans möjligheter att växa skapas, liksom Gothia Science Parks möjligheter, genom att närliggande markområden

Förutom genom förtätning i centrala delen av Skövde sker fortsatt tillväxt av tätorten genom komplettering/förtätning av den översiktliga tätortsstrukturen

reserveras för verksamheter med utbildning, forskning och innovationsföretag.

Planförslaget skapar förutsättningar för en fortsatt positiv utveckling av handeln i Skövde.

I det regionala perspektivet är en väl fungerande infrastruktur särskilt viktig. Skövde är ett kommunikationscentrum i Skaraborg vilket ställer krav på god framkomlighet för alla trafikslag. Resecentrums utvecklingsbehov måste beaktas i kommande planering. Att få till stånd en pendlingsstation i Tidån skulle innebära nya utvecklingsmöjligheter för Tidån och den norra kommundelen.

Planförslaget innehåller markberedskap för lokalisering av en godsterminal. En sådan terminalanläggning är positiv för hela regiondelen.

Väg 26 ligger kvar i nuvarande läge fram till Horsås rondellen och förutsätter en successiv ombyggnad till 2+1/ 2+2 med planskilda korsningar. Dessa åtgärder medför bättre framkomlighet och ger möjlighet till högre hastighet utan att äventyra säkerheten för trafik som ska passera Skövde samtidigt som närheten till staden är viktig för tillgängligheten till Skövde. Som konsekvens av dessa åtgärder minskar också antalet olyckstillbud.

I samband med den planerade utbyggnaden av Skövde vid Stadsskogen och Norra Ryd föreslås en framtida sträckning av ny väg, vilken långsiktigt bedöms kunna bli en ny sträckning av väg 26.

För att möjliggöra detta behövs förbindelser under Västra stambanan. En sådan ny vägsträckning leder den nord-sydgående trafiken på ett naturligt sätt förbi/genom Skövde och ger ökad trafiksäkerhet och en trolig tidsvinst för trafikanterna. Den nya vägsträckningen är också viktig för den fortsatta expansionen av Skövde med utbyggnadsområdena i Stadsskogen och Norra Ryd.

Tillväxt förutsätter nya investeringar. Med en successiv utbyggnad följer successiva investeringar. Detta förutsätter i sin tur en god handlingsberedskap och en långsiktig planering. Särskilt viktigt är detta vid de nya områdena Norra Trädgårdsstaden, Stadsskogen, Norra Ryd och Simsjön.

Planförslaget medför utbyggnad av vägnätet både på kort och lång sikt samt utbyggnad av gång- och cykelvägnätet. Likaså investeringar i övrig infrastruktur; vatten- och avlopp, fibernät, el, fjärrvärme etc.

Kollektivtrafiken behöver på sikt utökas med ytterligare kapacitet för att försörja nya områden.

Likaså kan räddningstjänstens beredskapsstyrka behöva utökas på sikt.

Det finns ett behov av strategiska markköp.

Framtida behov av skolor och förskolor behöver också fångas upp tidigt i planeringsprocesserna. Kanske finns det behov av att se över arbetssätt och rutiner så att skola-, utbildning-, omvårdnad- och socialförvaltningarna ännu bättre kommer med i ett tidigt planeringsskede.

Fortsatt arbete

ÖP2025 visar på kommunens viljeinriktning och den övergripande strukturen i markanvändningen. Planering sker i flera steg. För flera områden i ÖP 2025 krävs ett fortsatt och fördjupat arbete. Nedan anges några av dessa som kommunen bör sätta fokus på.

- Fördjupning av översiktsplanen för centrala delarna av Skövde
- Utredning Resecentrum
- Fördjupning av översiktsplanen, alternativt ett planprogram för Stadsskogen
- Utredning för Simsjöområdet inklusive ny vägsträckning
- Ett tematiskt tillägg till översiktsplanen för den övergripande trafikinfrastrukturen
- Lokala miljömål
- Kompensationssystem för balans mellan grönytor och hårdgjorda ytor

Tidshorizonten för denna översiktsplan är år 2025. Planberedskap ska finnas minst fram till det årtalet, den sträcker sig troligen längre än så. Översiktsplanen ska aktualitetsförklaras en gång per mandatperiod. Fortsatt arbete med omvärldsanalyser är en viktig del i det arbetet.

Trafik

Det övergripande transportpolitiska målet lyder: "Säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet" (Mål för framtidens resor och transporter. Prop. 2008/09:93) Det övergripande målet konkretiseras i följande två mål:

Hänsynsmålet – Säkerhet, miljö och hälsa

Transportsystemets utformning, funktion och användning ska anpassas till att ingen ska dödas eller skadas allvarligt samt bidra till att miljö kvalitetsmålen uppnås och till ökad hälsa.

Funktionsmål – Tillgänglighet

Transportsystemets utformning, funktion och användning ska medverka till att ge alla en grundläggande tillgänglighet med god kvalitet och användbarhet samt bidra till utvecklingskraft i hela landet. Transportsystemet ska vara jämställt, dvs. likvärdigt svara mot kvinnors respektive mäns transportbehov.

Ett hjälpmedel och förhållningssätt för att hushålla med resurser vid planering av trafiksystemet är den så kallade *Fyrstegsprincipen*, vilken har tagits fram av Trafikverket. Fyrstegsprincipen innebär att val av åtgärder görs utifrån en

Trafikverkets Fyrstegsprincip

stegvis process, se bild. En process som innebär att i första hand genomföra åtgärder som påverkar transportbehov och transportsätt och i sista hand åtgärder som innebär större ombyggnationer.

Nuläge

Vägar, gång och cykel

De övergripande vägarna i Skövde kommun är väg 26 och väg 49. Väg 26 är en nationell led och passerar Skövde i nordsydlig riktning medans väg 49 är en regional led som går i östvästlig riktning och passerar genom Skövde centralort. Väg 49 är ett prioriterat pendlingsstråk i Västra Götaland för både bil och kollektivtrafik.

Dessa båda vägar är av mycket stor betydelse för den transportintensiva industrin med mål utmed väg E20, varför höga krav måste ställas på framkomligheten. Därför är det av stor vikt att Västra Götalandsregionens förslag på väginvesteringar som framförts i samband med flerårsplaneringen genomförs i närtid. Redan beslutade åtgärder för vägarna innebär förbättringar av både miljön, trafiksäkerheten och framkomligheten. Se även under avsnittet "Regionalt och mellankommunalt perspektiv".

Väg 26 fungerar idag både som förbifart för trafik som ska passera Skövde i nord-sydlig riktning men även som en led för intern trafik mellan stadens norra och södra delar. Detsamma gäller den öst-västliga väg 49 som har en funktion för både trafik inom och till staden och trafik som ska passera Skövde. Huvudvägnätet för Skövde tätort kan översiktligt beskrivas som en ring bestående av Vadsbovägen och Östra leden (väg 26) med ett fåtal tvärförbindelser i östvästlig riktning.

De senaste årens expansion i Skövde tätort med framförallt utökad handel har fått effekt på hur trafiksituationen upplevs. Ett ökat tryck på gator kring centrum och vid externa handelsområden har medfört tidvis köbildning. Detsamma gäller även vid vissa viktiga knutpunkter som exempelvis Mariestadsvägen/Majorsgatan (Mörkekorset) och Hasslumsvägen/Hjovägen. Med de ökade trafikmängder som utbyggnadsområdena genererar kommer på sikt en förändring av gatorna att krävas samt eventuellt ytterligare någon förbindelse under stambanan. Både Nolhagavägen och Hjovägen är idag hårt belastade.

För att få en god struktur och möjlighet till fortsatt expansion i Skövde tätort, bör befintligt huvudgatunät kompletteras. Det som idag utgör en begränsning är möjligheterna till öst-västliga förbindelser under stambanan. Idag finns tre gator som förbinder östra sidan om järnvägen med de centrala delarna av Skövde tätort. Nolhagavägen, Hjovägen och Kavelbrovägen. Förutom dessa förbindelser finns väg 26 i norra delen och väg 49 i södra delen.

Skövdes gång- och cykelvägnät är väl utbyggt inom tätorten. Vissa felande länkar finns dock fortfarande och en förbättring av skyltning och information kan göras.

Trafikstrategi

Under 2010 påbörjades arbetet med att ta fram en Trafikstrategi för Skövde centralort. Strategin antogs av kommunfullmäktige våren 2012. Målet med en ökad befolkning till 60 000 invånare i Skövde, medför ökade krav på transportsystemet. Syftet med trafikstrategin är att identifiera önskad utveckling för Skövdes trafiksystem samt åtgärder för att nå dit. Efter genomförda trafiknätsanalyser kan konstateras att kapacitetsproblem finns redan idag och kommer att öka i vissa punkter. Trafikstrategin är uppdelad i en programdel som beskriver vad som ska uppnås och en åtgärdsdel som beskriver hur det ska uppnås.

Genom de sektorövergripande utgångspunkterna och utifrån nationella, regionala och lokala mål har en målbild för trafiksystemet i Skövde för år 2025 formulerats. En målbild som anger hur den övergripande bilden av trafiksystemet ser ut och upplevs år 2025. Året har valts utifrån att Vision Skövde och översiktsplanen har motsvarande tidshorisont.

Skövde ska vara den lättillgängliga staden för invånare och besökare där ingen skadas eller upplever otrygghet. God tillgång till kollektivtrafik, parkering och gång- och cykelvägar säkerställer att stadens olika delar nås med lätthet. Stadens fordon drivs uteslutande med fossilfria bränslen och långväga resande och transporter sker övervägande med tåg. Stadens utveckling genomsyras av hänsyn till sambandet mellan bebyggelsestruktur, trafikens omfattning och miljöpåverkan.

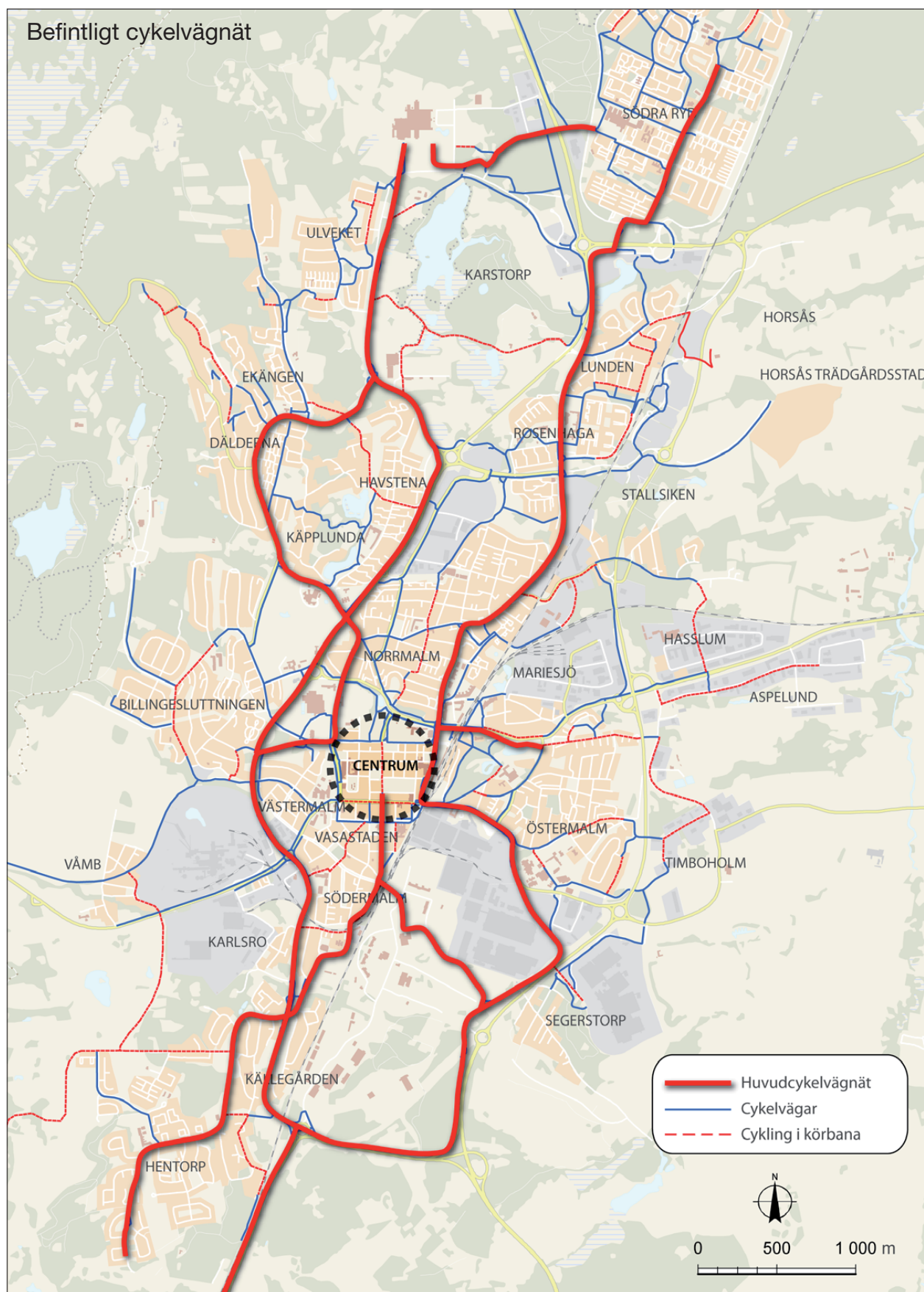
I Trafikstrategins program beskrivs sex inriktningsmål. Dessa är:

1. Attraktiv utveckling av centrum
2. Hållbara resmönster och färdmedel
3. Tillgänglig stad
4. Goda pendlingsmöjligheter
5. Trygg stad
6. Trafiksäker stad

Mål och riktlinjer

Vid planering av nya områden bör tillgängligheten för samtliga trafikslag särskilt beaktas. För att åstadkomma en god tillgänglighet till nya områden är planeringen av infrastrukturen i ett tidigt skede mycket viktig. Kommunen ska arbeta i enlighet med en antagen Trafikstrategi dess programdel och åtgärdsdel samt i aktuella fall planera utifrån fyrstegsprincipen.

Samhällsplaneringen ska stödja ett förändrat beteende, ett beteende som på lång sikt är hållbart. Det innebär att skapa förutsättningar i befintliga miljöer och att skapa nya områden som från grunden möjliggör för invånarna att välja ett hållbart transportsätt.

Andra trafikslag än bil behöver lyftas upp och tydliggöras. Kollektivtrafiken är en viktig del för omställningen av transportsystemet i en mer hållbar riktning. Gångtrafik bör behandlas som ett eget trafikslag och cykelns konkurrenskraft mot bilen vid korta resor uppmärksammas.

För att få en god struktur och möjlighet till fortsatt expansion i Skövde tätort, bör befintligt huvudgatanät kompletteras. Med de ökade trafikmängder som utbyggnadsområdena genererar kommer på sikt en förändring av gatorna att krävas samt eventuellt ytterligare någon förbindelse. Både Nollhagavägen och Hjovägen är idag hårt belastade.

Gång- och cykelvägar

Vid planeringen av nya bostadsområden är utgångspunkten att dessa ska knytas till det befintliga gång- och cykelvägnätet. En strävan är att utveckla huvudcykelvägnätet så att stadsdelar knyts ihop på ett bra sätt. Som ett exempel kan nämnas östra delen av tätorten där de senaste årens exploateringar har ökat behoven av en sammanhängande cykelväg. Mellan tätorterna i kommunen finns i dagsläget inga separata gång- och cykelvägar med några få undantag.

Främst är det mellan tätorterna i kommunen, inklusive Skövde, som en omfattande utbyggnad av gång- och cykelvägar är önskvärd. Mellan tätorterna är det Trafikverket som är väghållare som ansvarar för infrastrukturen och utbyggnaden måste ske genom ett samarbete mellan kommunen och Trafikverket.

Väg 26

Väg 26 ligger kvar i nuvarande läge fram till Horsås rondellen och förutsätter en successiv ombyggnad till 2+1/ 2+2 med planskilda korsningar. Dessa åtgärder medför bättre framkomlighet och ger möjlighet till högre hastighet utan att äventyra säkerheten för trafik som ska passera Skövde samtidigt som närheten till staden är viktig för tillgängligheten till Skövde. Som konsekvens av dessa åtgärder minskar också antalet olyckstillbud.

I samband med den planerade utbyggnaden av Skövde vid Stadsskogen och Norra Ryd föreslås en framtida sträckning av ny väg, vilken långsiktigt bedöms kunna bli en ny sträckning av väg 26. För att möjliggöra detta behövs förbindelser under Västra stambanan. En sådan ny vägsträckning leder den nord-sydgående trafiken på ett naturligt sätt förbi/genom Skövde och ger ökad trafiksäkerhet och en trolig tidsvinst för trafikanterna. Den nya vägsträckningen är också viktig för den fortsatta expansionen av Skövde med utbyggnadsområdena i Stadsskogen och Norra Ryd. Den nya vägen öppnar för en god tillgänglighet till dessa.

Plan för stadsbusstrafikens utveckling 2013-2017

Stadsskogen är ett stort sammanhängande utvecklingsområde med både bostäder och verksamheter som ska studeras vidare i en fördjupning av översiktsplanen eller som planprogram. Då bör man även studera hur utbyggnaden av vägar och gator kan ske i olika etapper innan man når den slutliga målsättningen och vägstandarden. Området ska planeras utifrån ett hållbart transportsystem.

Väg 49

Vägen passerar Skövde i öst-västlig riktning. En stor del av trafiken passerar genom centrum eftersom den sträckan är avsevärt kortare än sträckning söderut via Fabiansrondellen. All trafik passerar idag Hallenbergströndellen som vid vissa tider är överbelastad.

Dåvarande Vägverket gjorde 2007 en fördjupad förstudie för sträckan Våmb-Annero. Föreslagen sträckning enligt förstudien redovisas på karta A. Vid genomförandet av denna sträckning bör en fortsättning på ny vägsträckning direkt ut mot Segerstorps trafikplats på sikt studeras.

Kollektivtrafik

Skaraborgs kommunalförbund har i samarbete med Västra Götalandsregionen och Västtrafik arbetat fram en målbild för kollektivtrafiken år 2025 i Skaraborg, där man beskriver en ökad kundnöjdhet och ett ökat resande med 50 % fram till år 2025.

Successivt kommer tillgängliga resurser att koncentreras till stråk med stort resandeunderlag som motiverar hög turtäthet. Detta förutsätter god samplanering av övrig linjetrafik, närtrafik och färdtjänst i områden med svagt resandeunderlag. Strategiska platser ska lokaliseras utefter stråken där omstigning kan ske mellan buss, bil och gång- och cykeltrafik. Målsättningen är att skapa goda förutsättningar för kollektivtrafiken i befintliga och planerade områden.

Resecentrum är en knutpunkt för kollektivtrafiken och det är därmed av stor vikt att värna om och skapa fortsatta utvecklingsmöjligheter för dess funktion och roll.

En ny bussdepå kommer att byggas vid Timboholm. Där kommer bussarna även att kunna tanka biogas.

Tätorterna Skövde och Skultorp har stadstrafik med buss, medan Stöpen trafikförsörjs med regionaltrafik. Målsättningen är att skapa fysiska förutsättningar för att kunna bibehålla eller förbättra nuvarande trafikutbud i befintliga områden. Vid planering av nya områden ska framkomligheten för kollektivtrafiken beaktas. Kollektivtrafiken bör på ett bra sätt kunna nå områden med tyngre bebyggelse så att gångavstånden till hållplatserna blir korta.

En linjenätsöversyn för tätortstrafiken har genomförts 2010-2011 och resulterat i en "Plan för stadsbusstrafikens utveckling 2013-2017" som har beslutats av kommunfullmäktige i oktober 2011. Det nya linjenätet har som mål att erbjuda ett attraktivare linjenätssystem som lockar fler resenärer till kollektivtrafiken.

För mer information hänvisas till "Plan för stadsbusstrafikens utveckling 2013-2017".

Järnväg

Västra stambanan är ett riksintresse och längs med stambanan ska ett 30 meter brett bebyggelsefritt område finnas (Trafikverkets riktlinjer). Utmed stambanans hela sträckning genom kommunen ska även mark reserveras för ett eventuellt tredje spår, vilket innebär ytterligare ca 15 meter. Denna markreservering ska beaktas vid all ny planering och bygglovgivning.

Idag finns mötesstationer (förbifartsspår) vid Regumatorp, Skövde och Väring.

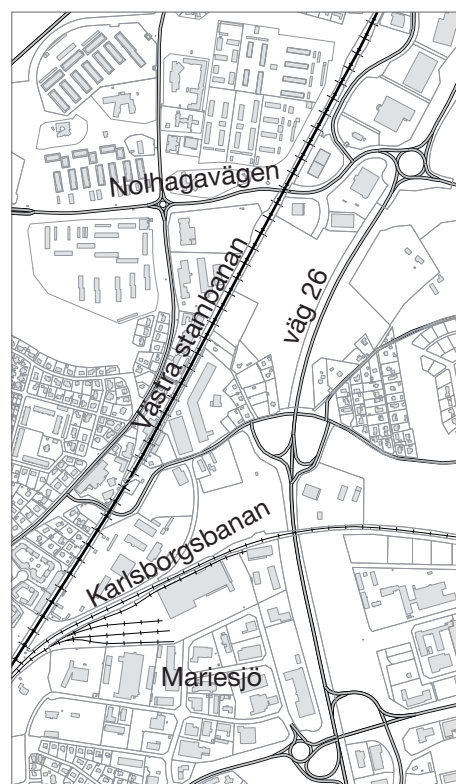
Västra stambanans tågtrafik är ett viktigt kommunikationsmedel för person- och godstrafik till och från Skövde. För persontrafiken innebär tåget goda resmöjligheter både till närliggande orter och till regioncentra som Göteborg, Stockholm och Jönköping. Godstrafiken har också möjligheter att utvecklas genom att verksamhetsområden etableras med spåranslutning till stambanan.

Konflikter mellan gods- och persontrafiken kan lösas genom en utbyggnad av bangårdsspår vid Mariesjö. Även en godsterminal för Skaraborg kan lokaliseras till området norr om Mariesjö. En godsterminal vid Mariesjö kan även utnyttjas av försvaret vid behov av större omlastningar. Delar är idag planlagda.

Spårkapaciteten mot Göteborg är tidvis utnyttjad till nästan 100 % vilket innebär begränsade möjligheter till utveckling av framför allt persontrafiken. Detta gör det angeläget att en kapacitetsförstärkning av järnvägsspåren mot Göteborg sker i enlighet med vad Trafikverket föreslagit. I gällande nationell plan för infrastruktur avsätts 2 mdr för ökad kapacitet på Västra Stambanan. Ytterligare åtgärder behövs för att öka kapaciteten.

Tidigare beslut om nedläggning av Karlsborgsbanan sträckan Tibro-Karlsborg har vunnit laga kraft och Trafikverket har nu påbörjat arbetet med att verkställa beslutet. Arbetet avvaktar en eventuell utredning från Västra Götalandsregionen. Sedan tidigare finns också ett beslut om upphörande av underhåll på sträckan Skövde-Tibro.

Skövde kommun anser dock att spåren på sträckan Skövde station till järnvägsbron över ån Ösan ska ligga kvar. Vid en nedläggning av Karlsborgsbanan skapas förutsättningar för en

förlängning av industrispår till öster om väg 26 som innebär möjlighet till exploatering av områden för verksamheter med behov av spåranslutning.

Föreslagen markanvändning i Igelstorp utgår från att verksamheten på Karlsborgsbanan kommer att läggas ner på sträckan förbi Igelstorp.

I Tidan föreslås att mark reserveras för en framtida pendelstation med både buss och regionala tåg.

Luftfart

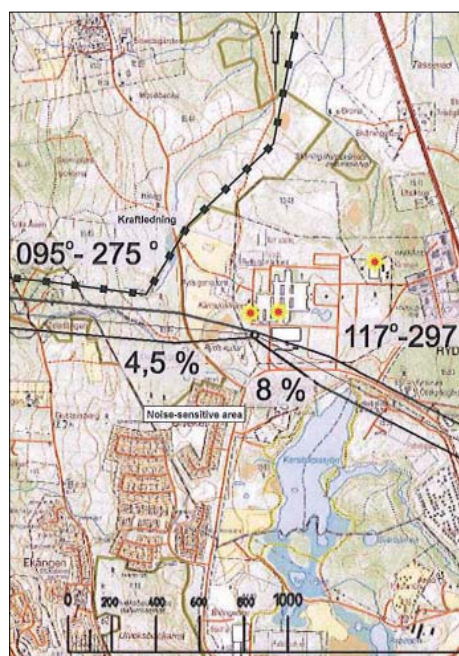
Byggnadsverk med en höjd av 40 m eller högre ska, oavsett läge anmälas till Luftfartsstyrelsen i enlighet med bestämmelser för Civil luftfart (BCL.F).

Skövde kommun påverkas av stoppområde för vindkraft och MSA-ytan för Karlsborgs flygplats, marginellt berörs Skövde kommun även av MSA-ytan för Sätenäs flygflottilj (se bild).

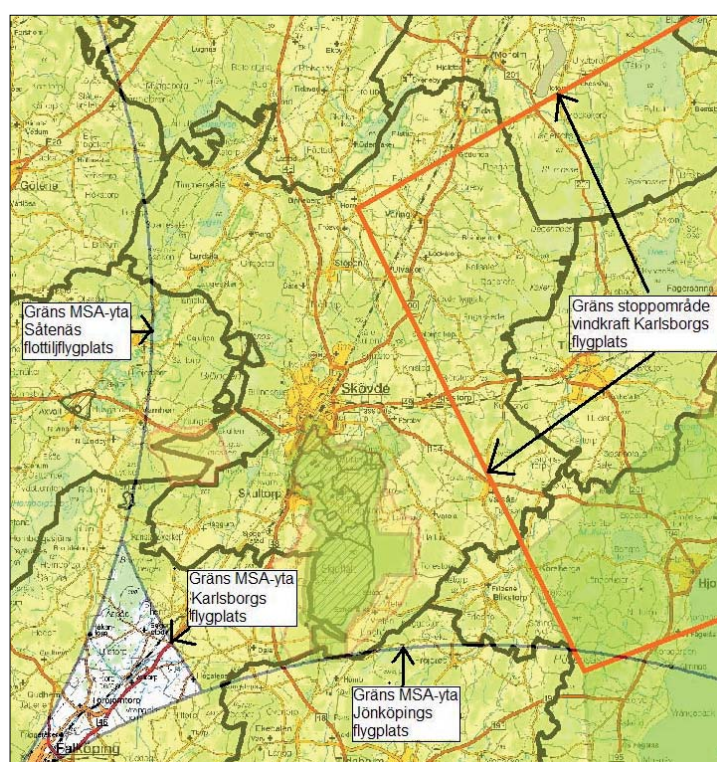
Skövde Flygplats

Linjetrafik vid Skövde flygplats saknas sedan mars 2002. Flygplatsen trafikeras till övervägande delen av privatflyg, första halvåret 2011 skedde 137 landningar, sammantaget 585 passagerare enligt senaste statistiken.

Skövde flygplats ingår inte i det statliga underlagsmaterialet angående riksintressen.

Helikopterplats Skövde sjukhus
Stig- och inflygningsriktningar/
Hinderfritt stigområde
117°-297° 8,0% IP 1500 fot
095°-275° 4,5% IP 1500 fot

Påverkan från omgivande flygplatser, bl a Karlsborgs flygplats och Sötenäs flygflottilj

För att behålla handlingsfrihet för trafik med andra flygplans-typer och/eller väsentligt ökad flygverksamhet i framtiden har områdesbestämmelser upprättats för området. Planen omfattar bullerutbredning och områden med hinderfrihet. MSA ytan för Skövde flygplats är 55 km och sträcker sig utöver Skövde kommun.

En beräkning har tidigare gjorts av hur mycket flygtrafiken kan öka utan att bullernivån 55 dBA överskrids vid den nu gällande yttre områdesbestämelsegränsen. Beräkningen visar att flygtrafiken skulle kunna uppgå till ca 50 000 flygplansrörelser/år. Vid planläggningsarbetet fanns en prognos på 34 400 flygplansrörelser/år. Det finns alltså en god säkerhetsmarginal inbyggd i den planläggning som gjorts för flygplatsen.

Helikopterplats Skövde sjukhus

På Skövde sjukhus finns en helikopterlandningsplats för akuttransporter med tillhörande in- och utflygningskorridorer. I dessa får inte permanenta eller tillfälliga hinder uppsättas. Vid närmande till flygplatsen anvisas helikoptern normalt flyghöjd under 1500 fot av luftrumets övervakare. Flygplatsen anbefaller de hinderfria in- och utflygningssektorerna för start och landning. Ljudnivåer på 90 dB LpAFmax förekommer under in och utflygning intill landningsplatsen.

Vattenfall flyg besiktigar luftledningar med en spänning från 10 kV.

För att minimera olycksrisken vid flygning bör det horisontella avståndet från hinder till kraftledning uppgå till minst 100 meter för

- vindkraftverk med en höjd av högst 50 meter
- master över en höjd av 50 m utan stag

samt ett avstånd av 200 meter till kraftledning för

- vindkraftverk högre än 50 meter
- master över en höjd av 50 m och alla master med stag

Samhällsservice

Skola - Utbildning

Utbildningsfrågorna lyfts fram i Vision Skövde där ett av de prioriterade utvecklingsområdena är "Kunskapsutveckling och arbete".

Förskola - grundskola

Kommunen har en skyldighet att ordna förskoleklass för alla 6-åringar och obligatorisk skola för alla barn i åldern 7-16 år. Detta krav har funnits länge och därför finns skolor i alla kommunens olika delar. Inom Skövde kommun finns 34 förskolor i kommunal regi och 8 förskolor i enskild regi.

Vid planeringen av nya bostadsområden, och även vid annan planläggning, ska tillgång till förskola och grundskola beaktas.

Kontakt med skolförvaltningen ska tas i ett tidigt skede vid arbetet med planprogram och detaljplan. Det är också viktigt att skapa trafiksäkra skolvägar.

Föräldraparkering behövs i närheten av skolan, i huvudsak för de yngsta årskurserna, utformad på ett lämpligt sätt för att inte hindra varken gående eller skolskjutsar. De äldre eleverna kan cykla eller gå till skolan under förutsättning att gångvägar och cykelvägar finns så att eleverna kan ta sig till skolan på egen hand på ett säkert sätt.

Allmän förskola för alla 3-5 åringar 15 timmar per vecka har införts och förskolor för alla barn i åldern 1-5 år är snart en verklighet. Behovet av förskoleplatser har därför ökat fortare än byggandet av nya förskolor, vilket har fått som följd att behovet av förskola har lösts genom en mängd paviljonger och tillfälliga lösningar. I ytterområdena har behovet av förskola delvis kunnat tillgodoses genom att en del av skolan byggts om till förskola.

I de centrala delarna av staden är bristen på förskoleplatser som störst. När det nu sker en generationsväxling i stadens centralt placerade villor samtidigt som en förtätning sker så uppstår brist på förskoleplatser. De äldre områdena behöver därför analyseras utifrån detta perspektiv. När tillfälle ges bör lämpliga fastigheter köpas in som kan bli förskola.

Målet är att ha en lika välutbyggd förskola som grundskolan med en bra balans i utbudet inom alla stadsdelar. Målsättningen är att alla ska få förskola i närområdet. Förskolan ska kunna erbjuda barnen en trygg miljö som samtidigt utmanar och lockar till lek och aktivitet. Den ska inspirera barnen att utforska omvärlden.

Gymnasium Skövde

Gymnasium Skövde erbjuder ett brett utbud av gymnasieprogram med flera inriktningar och profiler.

I Gymnasium Skövde ingår gymnasieenheterna Kavelbro och Västerhöjd som idag erbjuder i stort sett alla nationella program med praktiska och teoretiska utbildningar. Inom programmen finns flera inriktningar och profiler som är unika i sitt slag i Skaraborgsregionen och som ger eleven möjlighet till fördjupning, ex. Elitidrottsgymnasiet på Gymnasium Skövde en nationell idrottsutbildning i handboll och fotboll.

Inom Gymnasium Skövde finns även Gymnasiesärskolan med nationella och individuella program.

De lokaler där utbildningsförvaltningen idag bedriver sin verksamhet är inte fullt ut anpassade för dagens skola. En stimulerande arbetsmiljö och modern teknik är en förutsättning för att öka måluppfyllelsen och nya lokaler skulle ge möjlighet att tillämpa dagens moderna pedagogik fullt ut. Andelen elever från närliggande kommuner som studerar på Gymnasium Skövde uppgår till ca 40 % och närhet till goda kommunikationer är av största vikt.

I kommunen finns, förutom de kommunala gymnasieskolorna, även ett antal friskolor.

Vuxenutbildning Skövde

Vuxenutbildning Skövde erbjuder utbildning för vuxna, från grundskoleutbildning och Svenska för invandrare till gymnasieutbildning, reguljära kurser, uppdragsutbildning samt Yrkeshögskoleutbildningar.

Utbudet av kurser och utbildningar inom vuxenutbildningen förändras hela tiden. Vissa utbildningar pågår under en bestämd tidsperiod andra har kontinuerlig intagning.

På Vägledningscentrum finns studievägledare som erbjuder kostnadsfri studie- och karriärvägledning.

De vuxenstudierande har stora möjligheter att påverka sina studier då studierna anpassas efter den studerandes egna mål och förutsättningar och det finns möjlighet att kombinera studier med arbete.

Gymnasiecampus

Ett gymnasiecampus, där Vuxenutbildningen ingår som en självklar del, bör ses som en viktig del för utvecklingen av Gymnasium Skövde. En samordning kan bidra till stora samordningsvinster vad gäller kompetens, utrustning och lokaler inom utbildningsförvaltningen.

Det är angeläget att kommunen arbetar vidare med frågan om ett framtida gymnasiecampus.

Omsorg

För att skapa ett samhälle med en bostadsplanering och annan samhällsservice som är tillgänglig för alla, är tillgänglighet och den fysiska miljöns utformning viktiga faktorer i planeringen. Tillgänglighet och den fysiska miljöns påverkan på människor med funktionshinder är helt avgörande faktorer för deras möjligheter.

Skövde kommun ska främja en utveckling som skapar goda förutsättningar för alla oavsett funktionsnedsättning att bo, arbeta, röra sig fritt och verka i samhället. Detta förutsätter en tillgänglig och användbar miljö för barn, ungdomar och vuxna med nedsatt rörlighet, kognitiva nedsättning, syn, hörsel nedsättning, psykiska eller medicinska nedsättningar.

Tillgänglighet är en generell samhällsbyggnadsfråga som berör alla, ung som gammal. Ett av de funktionshinderpolitiska målen är att förbättra tillgängligheten. Det pågår därför ett arbete med att ta bort enkelt avhjälpta hinder för tillgänglighet i allmänna lokaler och allmänna platser.

Sverige har också 2009 anslutit sig till FN konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Tillgänglighet är en viktig artikel i konventionen och den innebär att staterna ska säkerställa att personer med funktionsnedsättning får tillgång på lika villkor som andra till bland annat den fysiska miljön. I konventionen står det också ”att universellt utformade

betyder att utformning av produkter, miljöer, program och tjänster ska kunna användas av alla i största möjliga utsträckning utan behov av anpassning eller specialutformning.”

Se mer om tillgänglighet under avsnittet om bygglovprövning.

Behov och riktlinjer

Inom såväl äldreomsorgen som inom socialförvaltningens målgrupper (ungdomar, psykiskt funktionshindrade, flyktingar, barnfamiljer, missbrukare) finns behov av fler bostäder. Bostäder i olika boendeformer och olika storlekar på lägenheter, från små till riktigt stora.

De olika boendeformerna bör integreras bland övriga kommunmedborgare och inte hänvisas till särskilda boendelösningar inom vissa bostadsbestånd, utan bör finnas såväl i centrala lägen som mindre centrala bostadsområden, från större tätort till mindre. Socialförvaltningens målgrupper behöver tillgång till lägenheter av olika storlekar och lägen i hela kommunen. Behovet av olika boendeformer för funktionshindrade ökar också då många yngre funktionshindrade kommer att söka bostad framöver.

Inom äldreomsorgen gäller kvarboendepincipen vilket innebär att äldre människors behov av tillgänglighet och den fysiska miljön måste tillgodoses, så att de äldre kan bo kvar i det enskilda boendet så länge som önskas. Detta bör beaktas i all utformning av boenden och annan samhällsservice för att möjliggöra kvarboende.

Framtida behov av äldreboendeplatser där omvårdnadsbehovet är omfattande (sk särskilt boende) bedöms var cirka hundra boendeplatser mellan åren 2011 till 2020, där största delen av behovet är koncentrat till Skövde tätort. Det finns anledning till att förtäta äldreboenden ur resurs och logistik hänseende men samtidigt öppna upp för etablering av annan utförare än den kommunala.

Som komplement till det egna boendet och särskilt boende, finns ett klart behov av något slags mellanboende som seniorboende eller trygghetsboende inom hela kommunen. Dessa olika boende former bör på ett tidigt stadium föras in i planeringen för att komplettera valmöjligheten för äldre människor att anpassa sitt boende när så önskas.

Arbetsrutinerna för hur bostadsbehoven inom ”omsorgssektorn” fångas upp bör utvecklas, så att dessa frågor tydligare kommer med tidigt i planeringsprocessen, bl a i program- och detaljplanprocesserna.

Ett viktigt verktyg för dessa frågor är också det boendestrategiska programmet (BP 2015) som kommunen håller på att arbeta fram. I den ska planering och volymer beskrivas utifrån samhällets och marknadens behov av olika typer av bostäder, boendeformer och geografiska områden, samt utifrån olika målgrupper.

Högskolan

Högskolan i Skövde är en viktig drivkraft för kommunen liksom den är viktig för många av skaraborgskommunerna. Högskolan har i nuläget (2011) 500 anställda och 11 000 studenter (inskrivna individer). Ca 6000 av studenterna läser kurs eller program på plats på Högskolans campus i Skövde och av dessa är ca 3500 heltidsstuderande på något av Högskolans ca 50 program. Åldersfördelningen bland studenterna ser ut enligt följande: 49 % är 18-24 år, 33 % är 25-34 år och 18 % av de studerande är över 35 år.

I dagsläget finns cirka 860 studentlägenheter i Skövde. Varav 282 rum i korridorsboende, 522 enrumslägenheter, 30 tvårumslägenheter och 28 trerumslägenheter.

De är uppdelade på sex olika områden i centrala Skövde, de flesta i direkt anslutning till campus.

Lägenheterna förvaltas av Skövdebostäder och hyrs ut endast till studenter antagna på Högskolan i Skövde.

Högskolan har ett centralt läge strax norr om Skövde Resecentrum. Högskolans campus ligger i anslutning till Gothia Science Park som är en samlad miljö för expansiva och kunskapsintensiva företag. Närheten, kopplingen och det djupa samarbetet med högskolan är en förutsättning för Gothia Innovations arbete med att stödja innovation, initiera samverkan och skapa konkurrenskraft hos kunskapsbaserade företag som vill växa och utvecklas.

Mål och riktlinjer

Förutsättningar ska vidmakthållas för ett Campus. Högskoleområdet ska vara sammanhållet och ligga nära Gothia Science Park. Expansionsmöjligheter ges åt öster. Utvecklingstankarna beskrivs mer under avsnittet om Centrala Skövde.

Närhet och god kommunikation mellan Högskolans campus, Kårhus och studentbostäder ska eftersträvas.

Lokalisering av ytterligare studentbostäder nära Högskolan bör eftersträvas.

Handel

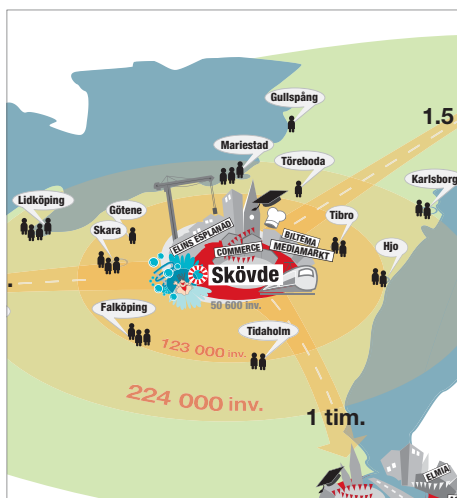
År 2009 antog Skövde kommunfullmäktige "Visionen för utvecklingen av Skövde som handelsstad". Visionen är vidare beskriven i dokumentet "Affärsplan för handelsstaden Skövde":

"Skövde – en attraktiv handelsstad – inspirerande och generös"
"Genom samverkan ska vi stärka, utveckla och skapa nytt"

De övergripande målen för handelsstaden Skövdes långsiktiga utveckling är:

Att öka Skövdes handelsindex från 120 år 2007 till en hög, stabil nivå runt 130 och kunna behålla den fram till år 2015 samt

att, tillsammans med övriga skaraborgskommuner, minska handelsutflödet ut från Skaraborg.

Skövde är en väl fungerande handelsstad med fler än 300 butiker och Skaraborgs två största köpcentrum, Commerce och Elins Esplanad. Utbudet är koncentrerat till tre områden, City (stadskärnan), Norrmalms handelsområde och Stallsikens handelsområde. Kunderna kommer ifrån hela Skaraborg. Handeln utgör den tredje största branschen i Skövde, jämte företagstjänstesektorn, och sysselsätter nästan 3000 personer. Handeln skapar många nya jobb, inte minst för unga människor.

Utveckling av handeln har varit mycket positiv och Skövde har ökat långt mer än riket och jämförbara centralorter. Omsättningen har ökat med 80 % mellan år 2000-2010. Detaljhandelsföretagen i Skövde kommun omsätter årligen 4,1 miljarder kronor (2010). Det är 1 miljard kronor mer än de egna invånarnas samlade köpkraft, vilket gör att Skövde har ett högt handelsindex på 133. Det visar också att handeln är en del av Skövdes funktion som centralort i Skaraborg.

En attraktiv handel ökar dragningskraften för Skövde som bostadsort och bidrar till att attrahera nya invånare. Ett stort utbud av butiker ökar Skövdes attraktivitet som besöksmål och är en viktig anledning till att människor vill turista och konsumera i Skövde.

Mellan åren 2006-2009 expanderade handeln mycket kraftigt i Skövde både till yta och i antalet butiker. Befintlig handel byggde ut, 30-talet helt nya företag etablerade sig och Skövde kommun öppnade ett helt nytt handelsområde för volymhandel, Stallsiken.

Mål och riktlinjer

- Skövde ska fortsätta växa som handelsstad med ytterligare och kompletterande detaljhandel.
- Skövde ska ha tre handelsområden; City (stadskärnan) och de två halvexterna handelsområdena Norrmalm och Stallsiken. Dessa ska behållas och vidareutvecklas. Här ska detaljhandeln fortsätta att växa. Områdena ska utvecklas mot tydliga, kompletterande profiler och en hög tillgänglighet för människor, fordon (cykel/MC/bil) och kollektivtrafik.
- Ny detaljhandelsyta ska i första hand tillskapas inom Skövdes tre handelsområden, både genom omställning av befintlig verksamhet och tillskapande av nya markytor. Stråvan är att koncentrera detaljhandeln till dessa områden för att uppnå positiva effekter som inte skapas om handeln är utspridd. Samlade handelsplatser gör det enkelt, tydligt och attraktivt för kunden, de skapar starka kundflöden som är attraktiva för detaljhandelsföretagen och de ger möjlighet till ett effektivt nyttjande av resurser såsom infrastruktur och kollektivtrafikförsörjning.

I andra hand ska ny detaljhandelsyta tillskapas i de övriga verksamhetsområden som redan har en viss andel detaljhandel och i linje med områdenas uttalade profiler när sådan finns. Nya handelsområden ska inte öppnas.

- Dagligvarubutik skall finnas i eller i direkt anslutning till stadskärnan.
- I takt med att Skövde växer i population och handelsindex ska även större dagligvaruenheter ges möjlighet att etablera sig, företrädesvis i befintliga handelsområden.
- Bostadsnära dagligvaruhandel och service bör främjas i tätorterna på landsbygden och inom stadsdelarnas centrumbebyggelse i Skövde tätort.
- I detaljplaneringen av nya bostadsområden skall det tas hänsyn till möjligheten till etablering av dagligvarubutik och/eller annan bostadsnära service i strategiskt läge.
- Möjligheten att nå handeln med kollektivtrafik bör beaktas.
- I samband med större etableringsförfrågningar bör separata konsekvensanalyser av effekter på den befintliga handeln i kommunen göras.
- Frågorna kring mål och riktlinjer för detaljhandeln bör fördjupas i en handelspolicy för Skövde kommun.

Riktlinjer område för område

För att stimulera en hållbar utveckling av handeln i Skövde är det mycket viktigt att de tre handelsområdena får fortsätta utvecklas som tre kompletterande områden.

Med olika karaktärer breddas det totala handelsutbudet. Det ökar Skövdes dragningskraft som handelsstad och möjligheten att konkurrera med de större handelsplatserna utanför Skaraborg.

2010 analyserade Handels Utredningsinstitut hur Skövdes tre handelsområden utvecklats mellan 2008 och 2009, åren då handeln expanderade som kraftigast i Skövde. Resultat visar att alla tre områdena utvecklades positivt och rapportens slutsatser styrker strategin om kompletterande karaktärer på handelsområdena.

City – Stadskärnan

Skövde city utgör Skövdes största handelsområde sett till antalet butiker. Koncentrationen av handel finns inom själva stadskärnan. De viktigaste handelsstråken är Hertig Johans gata, Storgatan och Rådhusgatan. De leder fram till Hertig Johans Torg som naturligt är den viktigaste knutpunkten, i sig själv och i kombination med köpcentrumet Commerce som ligger i dess anslutning. Commerce har ca 40 av centrumets ca 100 butiker och utgör ett nav med ett flöde av 3,5 miljoner människor årligen.

City som handelsområde har naturligt karaktären av charmig stadsmiljö med ett mycket brett utbud av handel och övriga verksamheter, på ett sätt som de andra handelsområdena inte har. Här samsas butiker med restauranger, caféer, kultur- och nöjesetableringar, annan kommersiell och offentlig service, kontor, bostäder och parker. Karaktäristiskt för city är också

koncentrationen av små unika butiker som kompletterar de stora butikskedjorna och den tydliga inriktningen på lätt sällanköpshandel och beklädnadshandel.

Detaljhandeln ska få fortsätta växa inom området, främst genom omställning av befintliga lokaler. Lätt sällanköpshandel bör prioriteras i lokaler utmed de stora handelsstråken och torgen samt överlag i lokaler i gatuplan för att stärka upplevelsen av liv och rörelse i city.

Norrmalms handelsområde

Norrmalms handelsområde sträcker sig från och med Gustav Adolfs gata/Rådmansgatan till Nollhagavägen. Området har historiskt varit ett industriområde som under åren successivt ställts om till handelsområde. Idag är det detaljhandel som är utgör den största andelen av områdets verksamheter.

Områdets karaktär bygger på en den starka kombinationen av både sällanköpshandel, i form av friliggande, ytkrävande butiker och ett köpcentrum, och dagligvaror, i form av två stormarknader. Köpcentrumet Elins Esplanad, med sina 30-talet butiker, har ett flöde av 3,5 miljoner besökare årligen (2010) från hela Skaraborg och är att betrakta som ett betydande besöksmål.

Detaljhandeln ska få fortsätta växa på området, främst genom omställning av befintliga lokaler.

Ytterligare detaljhandel kommer generera ytterligare trafikflöden till, från och inom området. Detta medför att områdets förutsättningar och möjligheter kräver ett fortsatt utredningsarbete med bl a analyser och konsekvenser av möjliga etableringar och möjliga infrastrukturlösningar för att god tillgänglighet till området ska kunna säkerställas.

Stallsikens handelsområde

Stallsikens handelsområde sträcker sig på båda sidor om väg 26, från Södra Metallvägen i söder och norrut till de planerade ytorna runt Horsås rondellen.

Hela området har namnet Stallsiken vilket skapar en tydlighet för kunder och besökare och en konkurrensfördel för aktörerna på området utifrån den faktiska storlek som de tillsammans utgör.

Karaktären för Stallsikens handelsområde är ett volymhandelsområde med inriktning på hem och fritid. Med volymhandel avses skrymmande varor eller butiker som kräver stora ytor per såld enhet. Här tillåts inte köpcentrum eller gallerialiknande butikslösningar, inte eller verksamheter med beklädnadshandel som huvudinriktning.

Detaljhandeln ska få fortsätta växa på området. Här finns utrymme för tillskapande av ny detaljhandelsyta i Skövde.

Handel inom övriga områden

Merparten av detaljhandeln i Skövde är och ska vara koncentrerad till de tre handelsområdena. Resterande detaljhandel finns utspridd på andra områden, ofta på verksamhetsområden

med blandad inriktning. Målsättningen är att minska andelen detaljhandel i dessa områden då de ofta inte är utformade för konsumentinriktade verksamheter. Exempelvis kan det finnas en avsaknad av tillgång till kollektivtrafik, parkeringsplatser eller gång/cykelbanor.

Fackhandel och grossistverksamhet tillåts växa på dessa områden.

Centrala Skövde (centrumutveckling)

Skövdes historia kan delas in i ett antal perioder där olika företeelser varit drivande i stadens utveckling som till exempel utbyggnaden av järnvägen, regementenas uppkomst, industriernas framväxt och högskolans etablering. Stadskärnan har genomgående fungerat som stadens primära mötesplats och stadslivets självklara nod. Denna funktion kommer stadskärnan även fortsättningsvis att inneha.

Stadskärnans historia sträcker sig tillbaka till medeltiden och grundläggandet av Skövde stad. Den för stadskärnan karakteristiska rutnätsplan som än idag strukturerar dess gator och rum har sitt ursprung i 1760 års stadsplan. Hertig Johans torg och Sandtorget har spelat stor roll som mötesplatser både i historisk och modern tid. Nuvarande bebyggelse har i stora drag förhållit sig till denna ursprungliga kvartersindelning och dragning av gator med några undantag, som till exempel gallerierna Commerce och Vasaporten som med tillhörande parkeringshus breder ut sig över flera kvarter. Rutnätsplanens miljöer är bäst bevarade i kvarteren öster om Rådhusgatan.

Centrala Skövde innefattar dock ett större område än stadskärnan. Stadskärnan är mittpunkten i centrala Skövde. De mål och visioner som Skövde har satt upp med ökad tillväxt och roll som draglok i Skövde regionen ställer krav och efterfrågan på fortsatt utveckling och möjligheter till expansion i de centrala delarna av Skövde.

Fördjupning av översiktsplanen för centrala Skövde

Det finns ett tydligt behov av att ta fram en fördjupning av översiktsplanen för centrala Skövde där såväl stadskärnan som de centrumnära områdena tas med. Det finns ett klart behov av att genomlysas alla de frågor, behov, förutsättningar och utvecklingstankar som finns, för att kunna ta omhand och få en långsiktigt hållbar planering för markanvändning och funktioner i centrala Skövde.

Den allmänna inriktningen är att sträva efter möjligheter till omställning av verksamheter och funktioner i befintliga lokaler för bästa utnyttjande utifrån behov och funktion. Förtätning genom ny bebyggelse där detta är möjligt. Tillgången till jungfrulig mark i de centrala delarna av Skövde är klart begränsad. Därför är det viktigt att hushålla med marken för rätt ändamål.

Det är av största vikt att resecentrum förutsättningar och framtida behov beaktas och tas tillvara. Resecentrum har en avgörande funktion för Skövdes fortsatta utveckling.

Centrumbebyggelse

Centrumbebyggelse finns med som en beteckning på markanvändningskartan. Med centrumbebyggelse avses en mix av olika funktioner inom området, som tex bostäder, kontor, tjänsteföretag, butiker, restauranger och andra kommersiella verksamheter och ofta med flera av dem i samma byggnad. Beteckningen anger alltså inte någon geografisk avgränsning för centrala Skövde eller framtida fördjupning av översiktsplanen.

Skövdes stadskärna

Arbetet med att ta fram en utvecklingsplan för Skövdes stadskärna är ett samverkansprojekt mellan kommun och näringsliv. Inom kommunen deltar Näring- och samhällsbyggnadsenheten, Plan, Bygg och Lantmäteriförvaltningen, Tekniska förvaltningen samt Kulturförvaltningen. Utvecklingsarbetet med stadskärnan fokuseras primärt på att utveckla dess utsida – de offentliga rummen och byggnaderna – men även att utveckla dess innehåll – utbudet av mötesplatser, verksamheter, bostäder och upplevelser.

Utvecklingsplanen är ännu inte klar, men en viss inriktning för stadskärnans fortsatta utveckling kan redan nu nämnas. Ett delprojekt som påbörjades 2011 är att ta fram ett gestaltungsprogram med råd och riktlinjer för utformningen och möbleringen i det offentliga rummet.

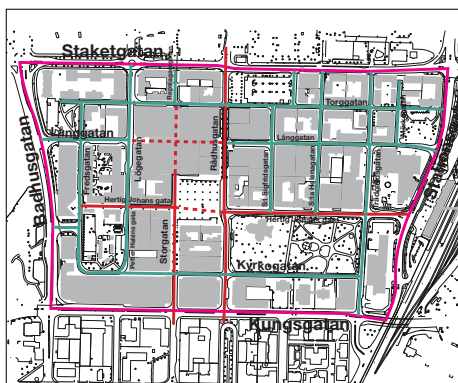
Avgränsning

Skövdes stadskärna definieras geografiskt av gatorna Kungsgatan, Stationsgatan, Staketgatan och Badhusgatan. Stadskärnan ligger i stadens centrum och har även en central placering i människors mentala bild av Skövde. Här ligger flera av stadens viktiga mötesplatser – exempelvis Hertig Johans torg, Sandtorget, Kyrkparken, Helensparken – och offentliga institutioner såsom Sankta Helena Kyrka, Skövde Kulturhus, Stadshuset och Resecentrum. Därtill finns en mängd bostäder, kontor, tjänsteföretag, butiker, restauranger, kulturutbud och andra kommersiella verksamheter.

Inriktning för stadskärnan

De förutsättningar som finns att utgå ifrån innebär att ett utvecklingsarbete med stadskärnan främst handlar om att förädla dess stadsmiljöer och utbud.

För att stadskärnan fortsatt skall fungera som stadens primära mötesplats är det viktigt att man i utvecklingsarbetet sätter människan i centrum. Stadskärnan är vår stads finrum. Här ska det vara trevligt, roligt och tryggt att vistas och umgås. En plats om vi känner stolthet för och gärna besöker ofta.

Stadskärnans avgränsning

Ett mål är att skapa gångvänliga miljöer i stadskärnan. Det handlar om att prioritera fotgängare och cyklister men utan att utesluta andra fordonslag. Att skapa gångvänliga miljöer handlar dels om att ställa höga krav på gestaltningens kvalitet – utformningen av gator, val av möbler, belysningsarmaturer och skyltar samt behandlingen av träd och grönska – men även att verka för att bottenvåningarnas fasader längs stadskärnans stråk skall ha ett utåtriktat innehåll och på så vis bidra till att skapa miljöer som är intressanta att vistas i.

Blandningen av funktioner och utbud i stadskärnan bedöms som en av dess främsta kvaliteter och något som en utveckling av stadskärnan skall sträva mot att bevara och bygga vidare på. De konsumtionsdrivande funktionerna bör stärkas. I fortsatta arbetet med att utveckla stadskärnans utbud är det särskilt viktigt att förhållandet mellan antalet bostäder och andra verksamheter behålls på dagens nivå. Ett brett konsumtionserbjudande skapar stadskärnans attraktivitet i kombination med en vacker, trygg, upplevelserik och välkomnande stadsmiljö. En betydande andel bostäder i stadskärnan är förutsättning för att stadskärnan fortsatt skall vara en levande stadsdel under alla tider på dygnet.

Som tidigare nämnts är rutnätsplanens miljöer är bäst bevarade i kvarteren öster om Rådhusgatan och skall på grund av sina kulturhistoriska och rumsliga kvaliteter fortsatt behålla gaturummens skala, struktur samt byggnadernas karaktär och funktion. Äldre bebyggelse med kulturhistoriskt värde skall bevaras. Större kvartersövergripande ingrepp som strider mot rutnätsstadens öppenhet och flexibilitet får inte förekomma. Då stadskärnan i dagsläget är relativt tätt bebyggd är möjligheterna till ytterligare förtätning begränsade, med undantag för ej bebyggd tomtmark. Därtill finns möjligheter till påbyggnad i vissa lägen, men det krävs en närmare utredning för att komma fram till lämpliga lägen och omfattning.

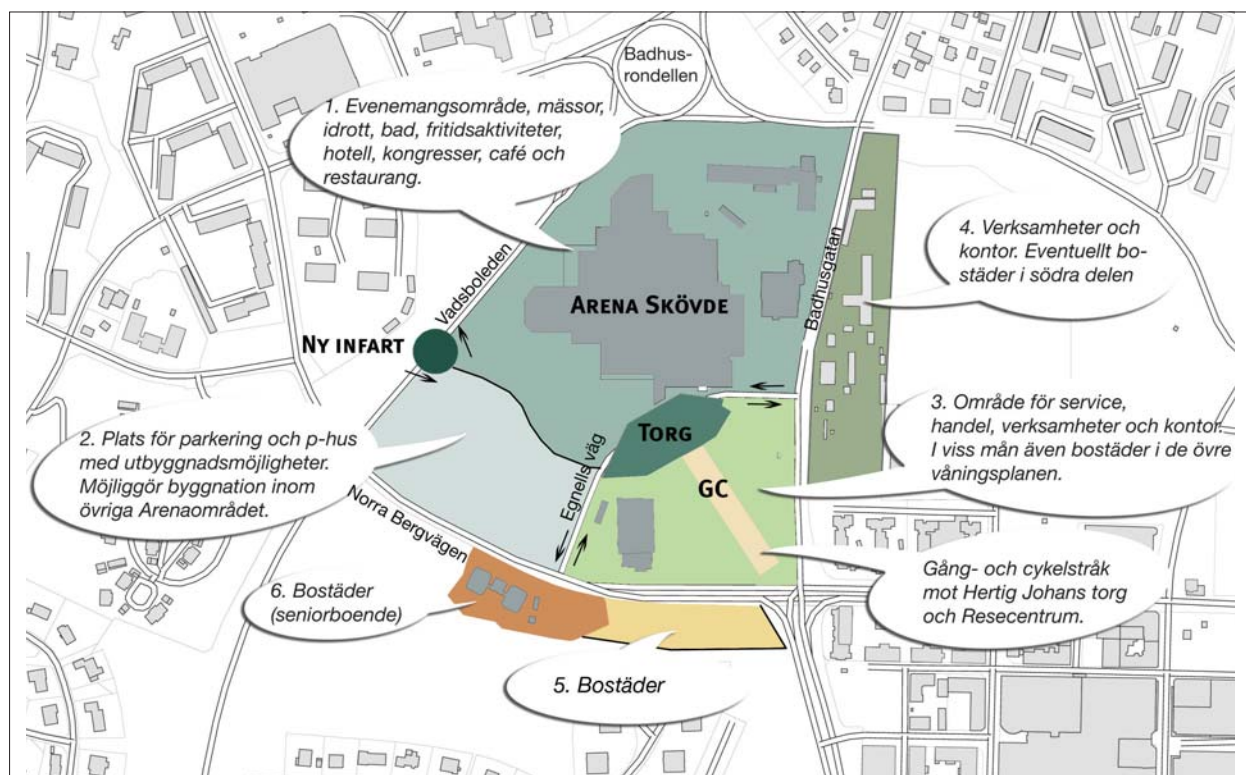
Skövdes centrumnära område

Inom detta område finns möjligheter att skapa plats för nya bostäder och etableringar. I direkt anslutning till stadskärnan finns tre områden med större utvecklingskapacitet. Arenaområdet, Mariesjöområdet och ett område sydost om Resecentrum. Dessa beskrivs kort nedan.

Förutom inom dessa tre områden bör även andra områden i Skövde som ligger centrumnära prövas när det gäller omställning och utveckling.

Viktigt att tänka på vid nybyggnation i centrala Skövde är att skapa verksamhetslokaler i gatuplan med skyltfönster. Detta skapar fler förutsättningar och stärker unika kvaliteter med en blandning av verksamheter och boende samt bidrar till att skapa nya verksamhetsytor för fortsatta utvecklingsmöjligheter.

Målbild för Arenaområdet

Arena Skövde är en viktig framtidssatsning som sätter Skövde på kartan och förstärker rollen som en attraktiv och kreativ mötesplats. Arenan är betydelsefull för kommunens invånare men också för att locka nya besökare till Skövde. Arena Skövdes ombyggnad som stod klar 2009 innebar en förnyelse av badanläggningen genom att tillföra ett upplevelsebad med tropisk miljö, en relaxavdelning, samt ett utvidgat gym.

År 2008 arbetade kommunen fram en idéskiss till målbild för Arenaområdet. Arenaområdet ska utformas på ett sätt som inbjuder och lockar till besök. Detta måste ske dels genom ändamålsenliga byggnader med anpassad skala och god gestaltning, dels genom att byggnaderna fylls med verksamheter samt att det skapas platser för möten mellan människor. Bostäder kan integreras i området genom placering i de övre våningsplanen. Minst markplanet och våning 1 bör avsättas för annan verksamhet.

Utformningen av Arenaområdet ska ge ett arkitektoniskt och gestaltningsmässigt intressant tillskott till Skövdes stadsbild. Det är viktigt att placering och utformning av byggnader bevarar utblickar mot berget Billingen. Variationer i våningshöjd och fasadutformning bör eftersträvas.

Från torget framför entrén till Arena Skövde har anlagts ett gång- och cykelstråk diagonalt över kvarteret Fyren med anslutning till korsningen Badhusgatan/Staketgatan. Det är mycket viktigt att detta stråk sedan fortsätter som ett tydligt och naturligt gångstråk mellan Arena Skövde, stadskärnan och resecentrum.

Mariesjöområdet

Högskola/Forskning/Innovationsföretag. Detta är ett utvecklingsområde för Gothia Science Park och växande småföretag, för Högskolan i Skövde. Utvecklingen av området kan ske i ett långsiktigt arbete genom omställning av lokaler i kombination med nybyggnation. Delar inom området bör även kunna inrymma flerbostadshus för studentboende. En detaljplan har tagits fram för fortsatt utbyggnad av Gothia Science Park med en sammanhållen bebyggelse om fyra huskroppar och ytterligare en byggnad i ett senare skede. Det är lämpligt att ta fram ett planprogram för hela området.

Område sydost om Resecentrum

Här finns en viktig utvecklingspotential för centrala Skövdes fortsatta expansion. Området ligger inom gångavstånd till resecentrum och till stadskärnan. Till vad och hur området skulle kunna användas i framtiden bör utredas vidare. Resecentrums funktion och utvecklingsbehov är en mycket viktig faktor att ta med i det arbetet.

Bostäder och boende

Nulägesbeskrivning

Att skapa goda förutsättningar för attraktivt boende i Skövde är en förutsättning för att Skövde ska kunna växa från ca 51 800 invånare år 2011 till 60 000 invånare år 2025 – den färdriktning som Skövdes nya vision pekar ut.

Översiktsplanen tillskapar en markberedskap för nya bostadsområden. Planeringen av nya marktytor för bostäder ska ha som målsättning att alltid erbjuda ett brett urval av olika boendeformer, i olika geografiska lägen. Detta ger en valfrihet för individen och ökar Skövdes möjligheter att behålla och attrahera människor med olika behov och önskemål.

Närhet till natur och grönska är den kvalité som är absolut mest signifikant för en attraktiv boendemiljö, enligt Skövde kommuns egna invånare (SCB Medborgarenkät 2010). Utöver natur och grönområden är det kvalitéer som närhet till service, handel och aktiviteter, närhet till centrum/stadskärnan och tillgång till goda kommunikationer som ansågs skapa en bra boendemiljö. Många uttrycker att det är kombinationen som är attraktiv, att ha nära till både naturen och till handel, service, centrum och kommunikationer.

Skövde har drygt 25 000 bostäder varav ca 60 procent är lägenhetsboende och 40 procent är privata småhus. 55 procent av småhusen finns på glesbygden. Merparten av lägenhetsboendet finns i Skövde tätort. Allmännyttans ca 4 300 hyresrätter finns enbart inom Skövde tätort. I Skövde tätort är ca 70 procent av bostäderna i lägenhetsform, 25 procent bostadsrätter och 45 procent hyresrätter. Allmännyttan äger 56 procent av hyresrätterna.

Sedan flera år tillbaka har efterfrågan på bostäder i Skövde varit större än utbudet. Bristen har ökat som en följd av att nyproduktionen av bostäder varit relativt låg medan Skövdes befolkning vuxit, framför allt under åren 2009-2010.

År 2010 var boendetätheten 2,11 inv per hushåll. Den tidigare minskningen av boendetätheten mellan 1990-2010 genom fler ensamstående, äldre, ungdomar samt studenter i eget boende har klingat av.

Invandring med många boende i ett hushåll, samt ett högre barnafödande beräknas öka boendetätheten och därmed också motverka den tidigare utvecklingen. Kommunen har därför i sin hushållsprognos 2011-2030 gjort antagandet att boendetätheten under prognosperioden kommer att hålla en tämligen konstant nivå dvs omkring 2,1 inv per hushåll.

För att kommunen ska kunna uppnå visionen och vara 60 000 invånare år 2025 behöver det byggas i snitt 280 bostäder per år. Beräkningen utgår från en boendetäthet på 2,10 invånare/hushåll. Översiktsplanen ska säkerställa markbehovet för att kunna genomföra denna byggnation.

Boendestrategiskt program

Hur olika markområden ska prioriteras utifrån olika behov görs i en separat boendestrategisk plan ("BP 2015") där boendefrågor tas upp ur ett långsiktigt planeringsperspektiv. Planen utarbetas 2011-2012 under ledning av Kommunstyrelsens stab, Näring- och samhällsbyggnadsenheten. Här ska planering och volymer beskrivas utifrån samhällets och marknadens behov av olika typer av bostäder, boendeformer och geografiska områden, samt utifrån olika målgrupper såsom boenden för äldre, för unga och för studenter. Målsättningar och riktlinjer kommer att specificeras i den boendestrategiska planen.

Mål och riktlinjer

Skövde tätort ska byggas ut, förstärkas och utvecklas ytterligare som centralort i norra delen av Västra Götalandsregionen.

Vi ska skapa attraktiva boendemiljöer som är anpassade efter människors olika intressen och behov.

Vi ska erbjuda människor valfrihet. Det ska finnas tillgång till både befintliga och nya bostäder, i olika geografiska områden och i olika boendeformer. För att möjliggöra valfrihet inom nybyggnation ska flera markområden finnas tillgängliga samtidigt för byggnation.

För en långsiktigt hållbar utveckling ska befintlig infrastruktur utnyttjas så effektivt som möjligt. Därför ska nya områden för boende i möjligaste mån komplettera befintlig bebyggelse och möjligheterna till förtätning utredas på ytor som lämpar sig för boende. Ny bebyggelse bör planeras så att den bidrar till minsta möjliga resandeökning med bil. Förtätning och yteffektiv bebyggelse kräver färre resor med bil jämfört med

marknära och perifer exploatering. I dom fall perifer exploatering ändå är aktuell bör exploateringen kopplas mot starka kollektivtrafikstråk.

En gynnsam utveckling av Högskolan kräver tillgång till attraktiva, centralt belägna studentbostäder.

För mark som är lämplig för kompletteringsbebyggelse/förtätning i anslutning till Högskolan bör studentbostäder prioriteras.

Närheten till grönska, attraktiva naturområden och naturreservat är en av Skövdes starkaste tillgångar för att skapa attraktiva boendemiljöer. Därför är det av stor vikt att sådana områden bibehålls och utvecklas. Gröna stråk ska finnas för att binda samman tätortens bostadsområden och natur- och fritidsområdena.

Vid planering av nya områden för bostäder

Vid planeringen av nya områden för bostäder eftersträvas att innehållet i dessa kompletterar befintligt utbud så att bostadssökande totalt sett kan erbjudas ett brett urval av olika boendeformer av hög kvalitet och med tilltalande utformning.

Planläggning ska utgå från platsens förutsättningar, terräng, vegetation, grundförhållanden och eventuell befintlig bebyggelse. Trygghetsfrågorna ska beaktas, så att placering och utformning sker på ett sätt som ökar tryggheten i ett område. Det kan till exempel handla om att skapa öppna ljusa ytor istället för slutna ridåer. Planeringen bör också sträva efter att nå en blandad befolkningsstruktur och mångfald. Likaså är det angeläget att bebyggelsemiljön utformas med god tillgänglighet så att personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga kan använda området.

Den stora efterfrågan på mark för bostäder medför att mera centralt belägna områden primärt ska upplåtas för byggnation med en högre exploateringsgrad, dvs främst radhus och flerbostadshus.

Längre fram beskrivs tätorterna i ytterområdena i ett eget avsnitt, med kartor som redovisar planerade utbyggnadsområden.

Bebyggelseutveckling på landsbygden

Den nuvarande tätortsstrukturen ska bibehållas i stort. Tätorterna Timmersdala, Tidån och Vårsås bör ges förutsättningar för att kunna bibehålla och utveckla nuvarande servicenivåer.

Kommunen vill att ny bostadsbebyggelse och kompletterande anläggningar ska kunna byggas på landsbygden.

Det är flera olika aspekter som har betydelse för landsbygdens utvecklingsmöjligheter. Hur kommunen ska arbeta vidare med

frågorna kring landsbygdsutveckling bör fördjupas i ett särskilt arbete kring viljeinriktning, målsättning och riktlinjer. Att ta fram ett landsbygdsprogram kan vara ett sätt.

Vid byggnation av enstaka bostadshus där detaljplanens bestämmelser inte gäller, sker prövning via bygglov. I samband med en bygglovansökan gör byggnadsnämnden en lämplighetsprövning i varje enskilt fall. Bedömningen görs utifrån gällande lagstiftning, kommunens policys och generella rekommendationer.

Se vidare under avsnittet om Bygglovprövning.

Fritidsbebyggelse Simsjön

Fritidsbebyggelsen vid Simsjön är reglerad genom områdesbestämmelser. En inventering av befintliga stugområden har genomförts.

Fritidsbebyggelsen runt Simsjön har vuxit fram under mycket lång tid. Simsjön är en av få badsjöar inom Skövdes närområde och var tidigt ett utflyktsmål och fritidsområde för främst skövdeborna. Den första bebyggelsen härstammar från 1930-talet och många hus från den tiden står kvar om än med större eller mindre om- och tillbyggnader. Området har 370 bebyggda fastigheter. Tomterna är mestadels mycket små och vägnätet har låg standard.

Fastighetsbeståndet är av mycket växlande karaktär och omfattning. Allt från torrtoalett till några fastigheter med villastandard. Merparten av de stora "renodlade" villorna är belägna öster om Herrekvarnsvägen där tomterna också är större.

I april 2010 antog Byggnadsnämnden ändring av och tillägg till områdesbestämmelserna för Simsjöområdet med anledning av möjligheten att ansluta fastigheterna till kommunalt vatten och avlopp. I områdesbestämmelserna fastläggs att områdets storlek och karaktär skall bibehållas utan någon tillkommande ny bebyggelse. Områdesbestämmelserna medger tillbyggnad av de ursprungliga byggnadsareorna med 25 m² för huvudbyggnad till totalt 75 m² och för uthus med 5 m² till totalt 25 m². Avsikten är att dessa områdesbestämmelser även fortsättningsvis skall reglera bebyggelsen i det befintliga Simsjöområdet.

I mindre enskilda delar med stora fastigheter kan i framtiden önskemål framkomma om utökning av tillåtna byggnadsareor. Önskemålen skall då sammanställas till en begäran om prövning genom ett detaljplaneförfarande. Frågor som då kommer att utredas är bl.a. gatu- och vägnätets standard, behovet av gc-vägar, snöröjning, avfallshantering, omfattningen av ofentlig respektive kommersiell service, anpassning till befintlig byggnation och naturvärden, strandskydd m.m.

Under november 2010 har genomförts en dokumentation av bebyggelsen runt Simsjön. Varje fastighet har fotograferats med en eller flera bilder. Avsikten är dels att ge byggnadsnäm-

den underlag för bedömning av anmälda ärenden, men också att ge underlag för kommande fysisk planering av området. Bildmaterialet har littererats efter fastighetsbeteckningar och finns tillgängligt i digital form.

Riktlinjer

Karaktären av fritidshusområde runt Simsjön ska bevaras. Möjligheter bör finnas att i detaljplaner för mindre delområden pröva möjligheten att tillåta större byggrätter.

Nya områden för bostäder

Nedan beskrivs planerade framtida bostadsområden område för område. Först med en nulägesbeskrivning och sedan med riktlinjer för framtida markanvändning. Riktlinjerna redovisar hur de olika områdena bör utformas samt vilka hänsyn som ska tas vid detaljplaneringen.

För några av områdena finns idag planprogram upprättade med mer detaljerade riktlinjer för hur områdena ska planeras. Dessa områden är: Karstorpsområdet, Hasslum, Hasselbacken, Fältspaten, Horsås Trädgårdsstad och Björkebacken i Stöpen.

1. Trädgårdsstaden (planprogram finns)

För området finns ett godkänt planprogram (KF 2008-06-16 § 84).

I trädgårdsstaden planeras för totalt ca 1 100 bostäder. Kvarter med små flerfamiljshus blandas med kvarter med radhus, parhus och friliggande hus. Trädplanterade gator som kantas av en småskalig bebyggelse i 1-2½ våningar.

Utbyggnaden ska ske med en väl avvägd etappindelning, i huvudsak från söder och norrut, där varje etapp innehåller mellan 100-200 bostäder. Målsättningen är också att varje etapp (bostadsgrupp) ska innehålla alla boendetyper.

Bilagor som naturinventeringar, landskapsanalys m m finns kopplade till programmet.

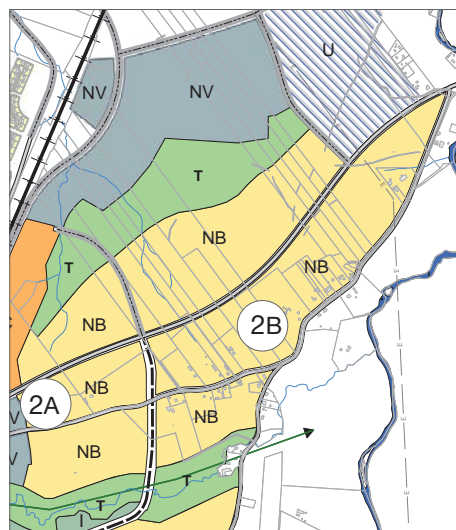
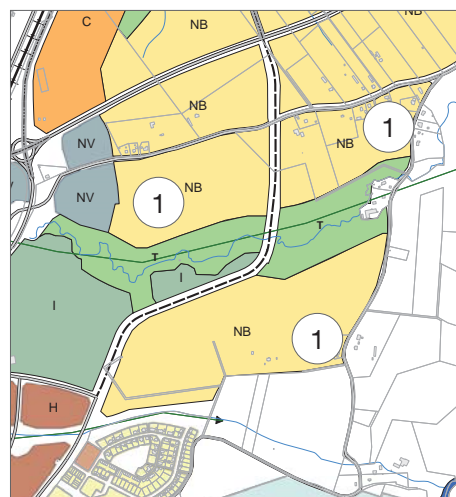
Första etappen av trädgårdsstaden är detaljplanelagd och genomförandet pågår, ca 80 nya bostäder är uppförda.

Riktlinjer

Området förutsätter fortsatt utbyggnad av gatunät, GC-vägar, VA-nät, elnät och kollektivtrafik. Arkeologi, Kultomtens ridanläggning med behov av ridvägar, betesmarker och naturfrågor bör särskilt uppmärksammas vid detaljplaneringen, se vidare planprogrammet för Horsås Trädgårdsstad.

2. Norra Trädgårdsstaden

Område mellan Törebodavägen och gamla Törebodavägen om totalt ca 55 ha. Områdets södra del mot gamla Törebodavägen består huvudsakligen av uppodlad och glest bebyggd mark medan de norra delarna utgörs av blandskog. Norr om

Gudmundstorp finns på båda sidor om Törebodavägen en moränrygg med flygsand. I detta område finns även en registrerad kulturhistorisk fyndplats (övrig kulturhistorisk lämning).

Riktlinjer

Områdets gestaltning föreslås bygga vidare på Trädgårdsstadens form d.v.s. terränganpassat kvartersmönster med trädplanterade huvudgator och tydlig gräns mellan privata och offentliga platser. Den västra delen (2A) som bör kunna innehålla ca 200 bostäder, företrädesvis som lägenheter i tvåvånings kvartersbebyggelse ska planeras och bebyggas i ett sammanhang.

Den större, östra delen (2B) som består av flera långsmala fastigheter, föreslås exploateras i mindre etapper på fastighetsägarnas initiativ och ska harmonisera med befintlig bebyggelse. Området föreslås bebyggas med i huvudsak friliggande hus på större tomter, från 1000 m² storlek och uppåt.

Arkeologi och naturfrågor ska särskilt uppmärksammas. Särskild hänsyn ska tas till moränryggen norr om Gudmundstorp, som utgörs av odlingsmark och befintlig bebyggelse.

3. Stadsskogen

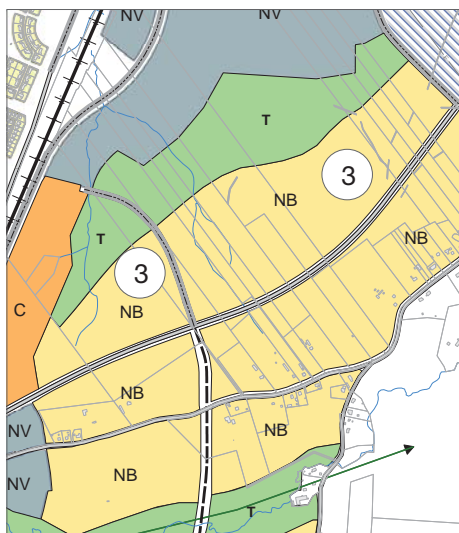
Stadsskogen innehåller områden för såväl bostäder som centrumbebyggelse och verksamheter. Delområdena beskrivs var för sig (nr 3,4 och 51).

Hela Stadsskogen är ett ca 170 ha stort område mellan Törebodavägen och Västra Stambanan. Området är relativt plant, lite småkuperat i de sydvästra delarna, och innehåller huvudsakligen barrskog samt en del kalhyggen. Ett mindre område, som återfinns i kommunens naturvårdsprogram, utgörs av ett relativt orört alkärr med inslag av björk och gran. Inom området föreslås ett brett sammanhängande grönt stråk. Stadsskogen har förutsättningar att bli ett lokalt centrum för norra Skövde och binda samman befintlig bebyggelse i Södra Ryd med den framväxande Trädgårdsstaden söder om Törebodavägen. Föreslagen ny vägdragning öster och norr om Södra Ryd förläggs parallellt med Västra stambanan för att inte stycka sönder området. Se vidare avsnitt Trafik.

Riktlinjer

Detaljplaneringen av områdena ska föregås av en fördjupning av översiktsplanen alternativt ett planprogram för hela Stadsskogenområdet. I detta ska gränser och utbredning av de olika föreslagna bostäderna och verksamheterna noggrannare studeras samt planera för möjlighet till framtida stationsområde (tåg, buss). I arbetet ska även alternativa utformningar och placeringar av centrumbebyggelsen prövas utifrån möjligheten att åstadkomma bra kopplingar mot Södra Ryd samt redovisa hur man bäst hanterar buller- och säkerhetsfrågor från trafiken på Västra stambanan och ny väg.

Förutsättningar för rekreation och spontanidrott ska beredas plats, liksom en bra grönstruktur.

Trafikplaneringen ska också med tidigt i processen för en bra struktur med gång, cykel, kollektivtrafik och bil. Detta ska även innefatta ytterligare studier av förutsättningarna för en ny vägdragning öster om västra stambanan.

Västra stambanan är ett riksintresse och längs med stambanan ska ett 30 meter brett bebyggelsefritt område finnas (Trafikverkets riktlinjer). Utmed stambanan ska mark reserveras för ett eventuellt tredje spår, vilket innebär ytterligare ca 15 meter.

I den fortsatta planprocessen ska hänsyn tas till befintliga naturvärden, inom området finns bl a värdefulla bäckraviner.

För att området ska kunna binda samman angränsande områden är det av största vikt att man hittar bra visuella och funktionella kopplingar mellan Södra Ryd via den nya bebyggelsen ned mot Trädgårdsstadens norra delar. Alla trafikslag, både gång, cykel, bil och buss, ska kunna passera Västra stambanan planskilt.

Riktlinjer för nya bostäder

Område för olika typer av bostäder. Bostadskvarteren närmast centrumbebyggelsen ska ha en tydlig kvartersstruktur med stadsgator, torg och parker. En gradvis utglesning mot nordost, från lägenheter i kvartersbebyggelse via grupphusområden till villakvarter, föreslås. Totalt bedöms området kunna rymma 1000 – 1200 bostäder.

4. Stadsskogens centrumdel

Området närmast Västra stambanan och ny vägdragning kommer att vara påverkat av buller och vibrationer. Närmast dessa placeras därför ny centrumbebyggelse för ett stadsdelscentrum med möjligheter till arbetsplatser, servicefunktioner, viss handel samt en del bostäder.

Riktlinjer

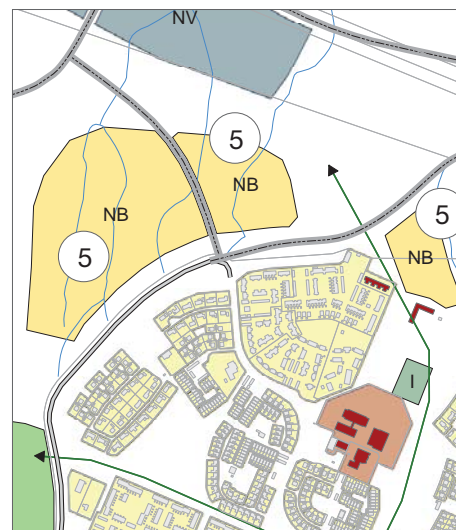
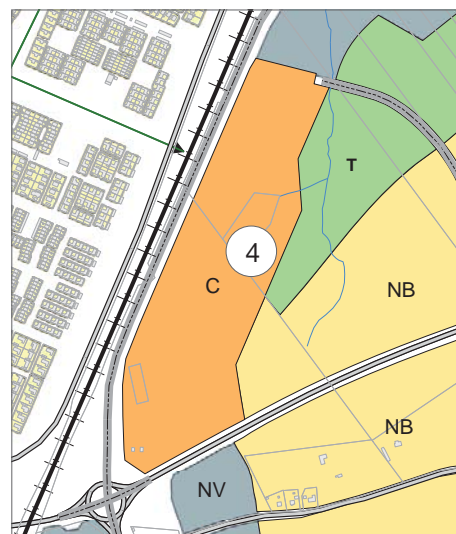
Centrumbebyggelsen, som även bör innehålla bostäder i skyddade lägen, ska ha en tydlig kvartersstruktur med stadsgator, torg och parker.

Västra stambanan är ett riksintresse och längs med stambanan ska ett 30 meter brett bebyggelsefritt område finnas (Trafikverkets riktlinjer). Utmed stambanan ska mark reserveras för ett eventuellt tredje spår, vilket innebär ytterligare ca 15 meter.

Detaljplaneringen av området ska föregås av en fördjupning av översiktsplanen alternativt ett planprogram för hela Stadsskogenområdet i enlighet med vad som beskrivs under område 3 ovan.

5. Vid Skogsrovägen

Ett skogsområde beläget norr om befintlig bebyggelse i södra Ryd. Skogen består mestadels av barrskog med inslag av lövträd. Marken är i huvudsak plan, eller har en svag lutning ner mot norr.

Riktlinjer

Området utgör ett framtida exploateringsområde för bostäder. När området exploateras bör en ny vägkoppling från Södra Ryd till riksväg 26 byggas. Vägutbyggnaderna kommer att utredas i program och detaljplanarbeten.

Detaljplanarbetet för utbyggnadsområdena bör föregås av ett planprogram, där dispositionen av markanvändningen av hela området klarläggs. Inom ett mindre parti granskog i väster finns behov av en inventering av svampfloran. Inom området finns även skyddsvärda sumpskogar och rik flora som noggrant måste utredas i kommande planprocess. Här finns höga naturvärden som ska nyckelbiotopsinventeras av Skogsstyrelsen. Ytan är relativt stor och berör den västra delen av området.

Förutsättningar ska fortsatt finnas för ett motionsspår i närområdet. Det på markanvändningskartan markerade grönstråket ska bevaras.

6. Aspö (planprogram finns)

För området finns ett godkänt planprogram för Karstorpsområdet (KF 2009-09-28 § 123).

Området kring Aspö gård består av vackert böljande ängar och hagar med värdefull vegetation. Här finns bland annat stora grupper med gamla ekar som kräver stort hänsynstagande vid byggande i området.

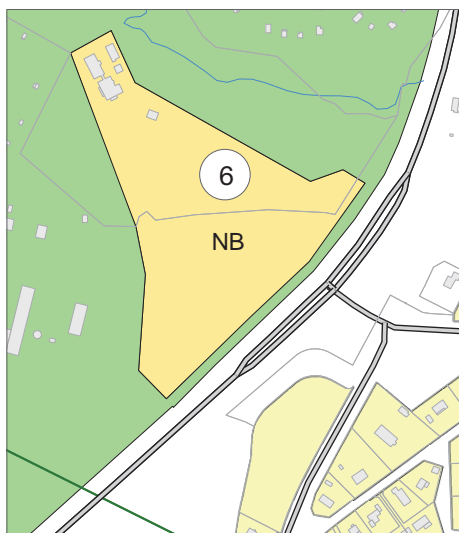
Området planeras för en blandad bebyggelse i 2 – 8 våningar. Området består av två delar, en del mellan Vadsboleden och allén in mot Aspö gård, vilken idag till delar består av parkeringsytor och en del den öppna ängsytan norr om allén. Inom området närmast Vadsboleden föreslås en lägre bebyggelse i två våningar som tar skydd bakom en terränganpassad och naturligt formad bullervall och däremot anslutande carportar och garage. Ett sextiotial lägenheter kan inrymmas i form av fyrbostadshus.

Norr om allén planeras för en tätare bebyggelse, totalt ca 120 lägenheter. Det känsliga läget i anslutning till de gamla byggnaderna, den parkliknande miljön och närheten till ravinen kräver särskild omsorg vid gestaltningen. I samband med detaljplanarbete skall dessa förhållanden studeras vidare.

Riktlinjer

Inom Aspöområdet ska hänsyn tas till befintlig bebyggelse. Den nya bebyggelsens arkitektur bör samtidigt uttrycka sin egen tids tolkning och tillämpning av begreppet naturnära boende. Naturen och topografin inom området utgör utgångspunkten för utformning och placering av ny bebyggelse.

Alléer, värdefull brynvegetation, dungar med uppväxta träd och stora solitära träd kommer till stor del att bevaras och stor vikt skall läggas vid utformningen av den nya bebyggelsen så att det natursköna områdets kvaliteter kommer till sin rätt. Vid val av hustyp ska naturliga förutsättningar som topografi,

solförhållanden och utblickar tas tillvara och närmare detaljstuderas i samband med detaljplanearbetet. I övrigt hänvisas till planprogrammet och miljökonsekvensbeskrivningen för Karstorsområdet.

7. Frostaliden (planprogram finns)

För området finns ett godkänt planprogram för Karstorsområdet (KF 2009-09-28 § 123).

Området är beläget norr om Lillegårdsrondellen och är ca 4 ha stort. Det planeras för bostadsbebyggelse i 2 – 8 våningar. Området är relativt kuperat med branta sluttningar och består i huvudsak av ängsmark, tidigare betes- och åkermark. De branta sluttningarna begränsar möjligheterna att exploatera delar av området. En ny anslutning krävs till Karstorsvägen.

Frostaliden är välbeläget med goda kommunikationer och vackra omgivningar. Området har höga naturvärden och kan även vara intressant för det rörliga friluftslivet.

Detaljplan har upprättats och inventering av värdefulla naturvärden har utförts.

Riktlinjer

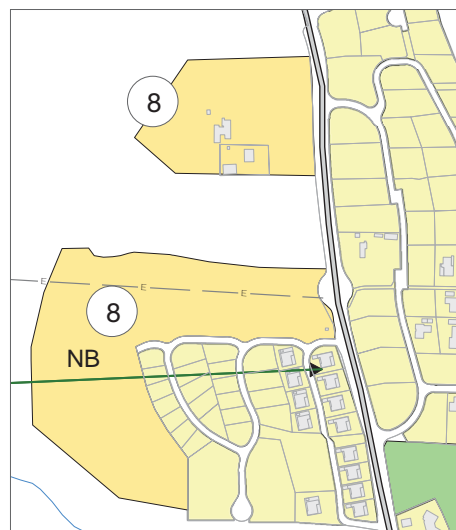
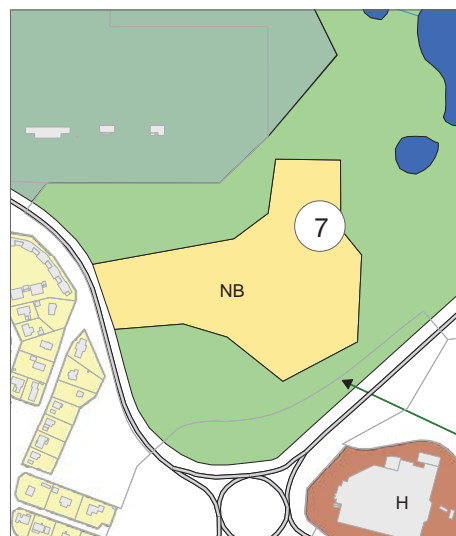
Naturen och topografin inom området utgör utgångspunkten för utformning och placering av ny bebyggelse. Värdefull brynvegetation och dungar med uppväxta träd kommer till stor del att bevaras och stor vikt skall läggas vid utformningen av den nya bebyggelsen så att det natursköna områdets kvaliteter kommer till sin rätt. Vattenfrågor och bullerstörningar ska särskilt beaktas.

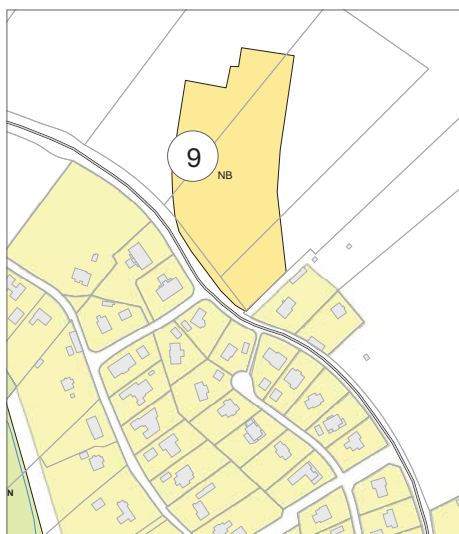
Vid val av hustyp ska naturliga förutsättningar som topografi, solförhållanden och utblickar tas tillvara och närmare detaljstuderas i samband med detaljplanearbetet. I övrigt hänvisas till planprogrammet och miljökonsekvensbeskrivningen för Karstorsområdet.

8. Hasselbacken (planprogram finns)

För området finns ett godkänt planprogram för Hasselbacken (BN 2005-08-25 § 144). Planprogrammet omfattar ett större område, flera av etapperna är detaljplanelagda och utbyggnad pågår.

Norr om Inga-Karls väg, ligger två mindre områden som sluttar mot öster. De består av dels öppna marker där en del betas och dels marker som är bevuxna med lövträd. Inom området finns stenmurar utmed vilka det växer en del lövträd och buskar. Solitära träd och träd/buskgrupper finns inom de betade markerna. Delar av områdena berör gränsen för riksintresse för friluftsliv, ett område upptaget i kommunens naturvårdsprogram (klass 2) samt ett område upptaget i lövskogsinventeringen (klass 2). Områdenas värden bedöms dock inte påverkas negativt. Inom de områden som finns utpekade i inventeringar beskrivs värdekärnor.

Riktlinjer

Området är lämpligt för bostäder i form av småhus och eventuellt ett mindre antal grupphus. Natur- och kulturvärden ska särskilt beaktas. Vid exploatering av området ska hänsyn tas till stenmurar, träd/buskgrupper och vattendrag. Tillgängligheten till naturen på bergssluttningen ska vara god. De geohydrologiska förhållandena bör utredas. Vid avgränsningen av exploateringsområdet har hänsyn tagits till den närbelägna diabastäkten samt de utpekade områdena i naturvårdsprogrammet. Vid detaljplanläggning bör en kartläggning av befintlig flora genomföras och beaktas.

I övrigt hänvisas till planprogrammet för Hasselbacken.

9. Norr om Lerdalavägen

Ett mindre område som är lämpligt för ca 12 villatomter i anslutning till Högklintsområdet. Omgivande mark är mycket sluttande förutom en mindre plåtå där möjlighet finns för bostadsbebyggelse.

Utströmning av vatten förekommer ur de olika bergsskikten vilket är typiskt för Billingen.

Området ligger utanför skyddsområdet för diabastäkten norr om området.

Riktlinjer

Merparten av området kräver souterränghus. Skyddsavståndet till diabastäkten i norr bedöms vara tillräckligt för att klara gränsvärden för buller- och vibrationsstörningar vid bostäder. I samband med upprättande av detaljplan bör frågan om vattnets rörelser och utströmningsområden utredas. Hänsyn ska tas till ett område med nyckelbiotoper.

10. Väster om Däldernavägen

Områden utmed norra delen av Däldernavägen samt väster om Bukettvägen. Inom området fanns tidigare en 130 kV kraftledning som numera är markförlagd i nytt läge. Området ligger högt upp på Billingens bergskant och markerna består av igenvuxna betesmarker, blandskogsbevuxen mark samt öppna ytor i den tidigare ledningsgatan.

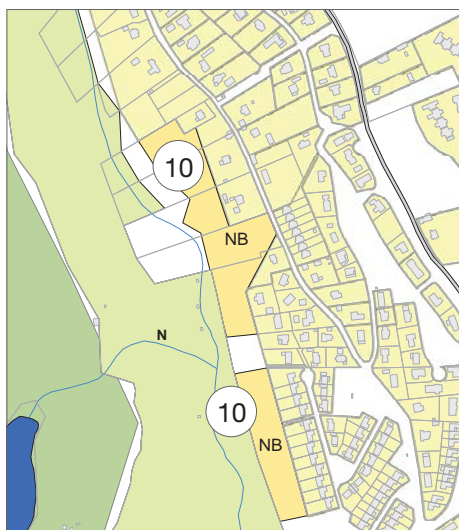
Utströmning av vatten förekommer ur de olika bergsskikten, vilket är typiskt för Billingen.

I väster gränsar området mot det kommunala naturreservatet Billingekleven som är ett reservat för fri utveckling. Del av området är upptaget i lövskogsinventeringen.

Riktlinjer

Området är lämpligt för bostäder i form av småhus och kan ses som en naturlig komplettering av befintlig bebyggelse. I samband med upprättande av detaljplan bör frågan om vattnets rörelse och utströmningsområden utredas.

På grund av närheten till naturreservatet Billingekleven ska detaljplaneringen ske i nära samråd med kommunekologen.

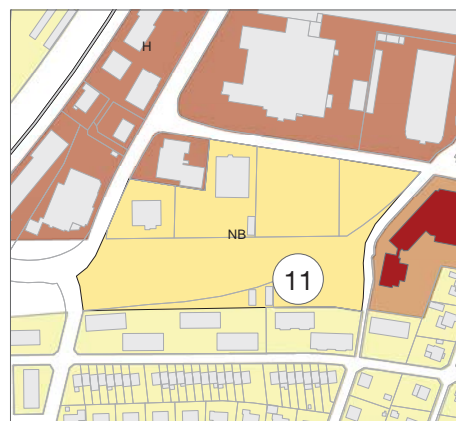

11. Mossagården

Området ligger i stadsdelen Norrmalm på östra sida av Gustav Adolfs gata och norr om Henrik Gjutares gata. Området användes tidigare som koloniområde och för verksamheter. Vissa delar av verksamhetsområdet avses att omställas till bostadsbebyggelse.

Riktlinjer

Området avses för bostäder i flerbostadshus. En viss del av området bör utformas som boende för äldre, tex i form av seniorbostäder. Byggnaderna ska på ett balanserat sätt anpassas till omgivande bebyggelses volymer, men bör spegla dagens arkitektur. Detaljplanen bör skapa möjlighet för bra grönytor.

12. Fältspaten (planprogram finns)

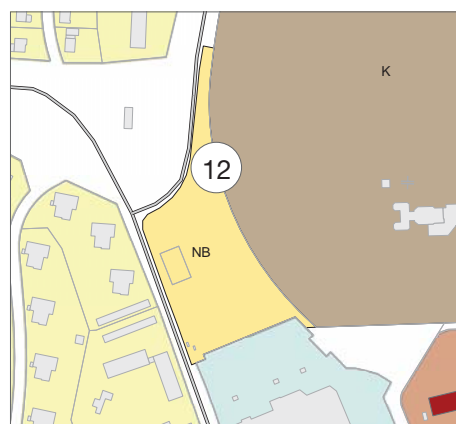
För området finns ett godkänt planprogram för Fältspaten (BN 2010-02-04 § 2).

Genom området har tidigare en kraftledning (luftledning) haft sin sträckning. Luftledningarna har markförlagts i annat läge och frigjort ett mindre markområde utmed Norra Bergvägen. Inom området finns möjlighet att komplettera det omgivande hyreshusområdet med både mindre och större lägenheter med dagens krav på tillgänglighet.

Detaljplanearbete har påbörjats.

Riktlinjer

Området kan anslutas till kommunens VA-nät i Norra Bergvägen, exploateringen kräver dock en flyttning av två vattenledningar som ligger inom området. I övrigt hänvisas till planprogrammet för Fältspaten.

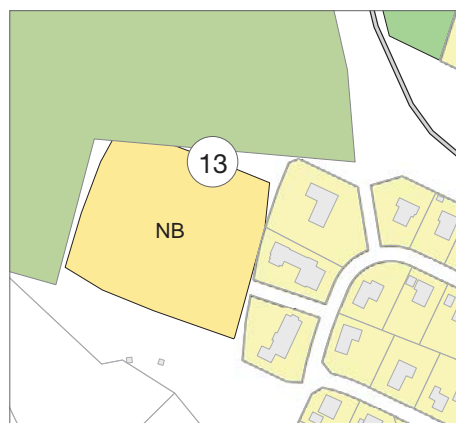

13. Sommarvägen

Ett mindre område som kan inrymma några nya villatomter.

Riktlinjer

Vid en detaljplaneläggning ska eventuella störningar från Cementas verksamhet utredas. Bland annat buller, även lågfrekvent buller och vibrationer.

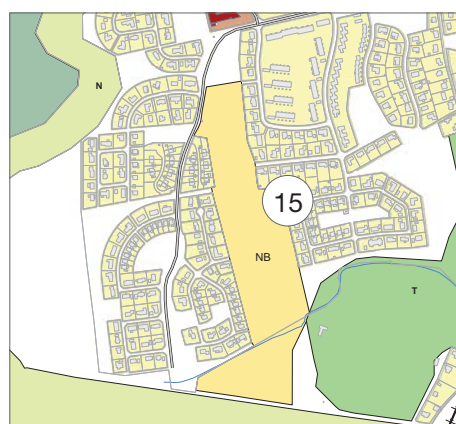

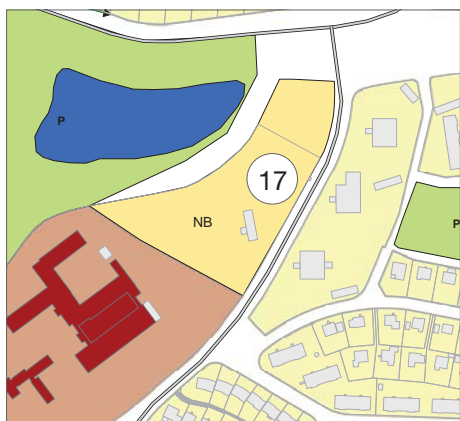
15. Hentorp Södra (planprogram finns)

För området finns ett godkänt planprogram för Hentorp Södra (BN 2011-05-05 § 55)

Genom området har tidigare en kraftledning (luftledning) haft sin sträckning. Marken är bevuxen med högt gräs, sly och en del träd. Tidigare genomförd grundundersökning visar att grundvattnet ligger relativt nära markytan. Idag finns en del dagvattenutlopp från kringliggande bebyggelse till området. Längst i norr ligger en fornlämning (hällkista). VA-försörjning kan ske från närbelägna befintliga ledningar.

I samband med framtagandet av planprogrammet för Hentorp Södra utfördes en naturinventering. Detaljplan för området har upprättats, beslutet har dock överklagats.

Riktlinjer

Mark för bostäder för seniorboende, villatomter, rad-/grupp-hus. Avsikten är att den nya bebyggelsen ska komplettera och stödja den befintliga bebyggelsen i området. Området angörs huvudsakligen från Berguvsvägen-Slagugglevägen i väster samt från nuvarande bussgatan mot Heneporten i söder. Ett mindre bostadskvarter för seniorvillor i norra delen av planområdet angörs från Karl Eks väg.

Dagvattenutlopp måste tas omhand och ledas genom området.

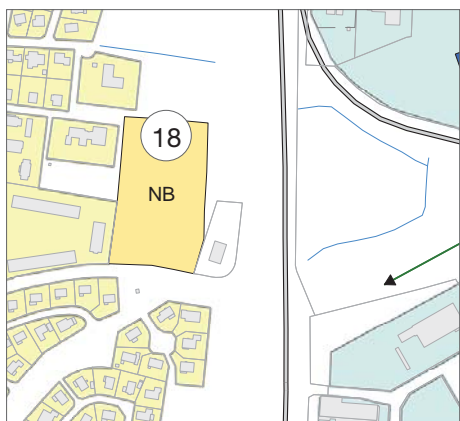
I övrigt hänvisas till planprogrammet för Hentorp Södra.

17. Ekedal

Ett område i direkt anslutning till gamla sjukhuset utmed Henriksbergsgatan. Området inrymmer idag en enkel envånings träbyggnad för föreningsverksamhet, gräsytor, träd och buskar.

Riktlinjer

Ett område som är lämpligt för flerbostadshus. Omfattning och utformning av bebyggelsen bör anpassas efter parkens värden och karaktär. Befintlig vegetation ska så långt möjligt bevaras och införlivas i planeringen av området. Väl fungerande gångstråk ska finnas mellan Östermalm och Boulongerskogen. Befintliga VA-ledningar kan utnyttjas.

18. Östergatan

I Östergatans slut i öster har tidigare gamla Östra leden gått. Mellan den gamla vägsträckningen och befintlig bebyggelse (flerbostadshus) finns en öppen gräsyta. Skövdes reningsverk och Skövde Slakteri ligger nordost om området på östra sidan om Östra leden, väg 26. Förhärskande vindriktning är sydvästlig, d.v.s. från det planerade bostadsområdet.

Riktlinjer

Innan ny byggnation kan komma tillstånd ska risken för luktstörningar från slakteri och reningsverk klarläggas i en utredning. En skyddszon mellan nuvarande Östra leden, väg 26, och bostadsområdet ska finnas. Detta med hänsyn till bullerstörningar och transport av farligt gods. Bullermätningar bör göras för att visa på behov av åtgärder.

Stor hänsyn ska tas till befintlig vegetation öster om området.

19. Hasslum (planprogram finns)

För området finns ett godkänt planprogram för Hasslum (BN 2006-02-02 § 6).

Hasslum ligger söder om Trädgårdsstaden. Marken är plan och bevuxen med i huvudsak barrträd. Området berör delvis mark upptagen i kommunens naturvårdsprogram (klass 2). Avgränsningen av området blir naturlig efter topografien.

De två första etapperna i planprogrammet är detaljplanelagda och en etapp är även genomförd.

Riktlinjer

Skyddsavståndet till Räddningsskolan Skövdes övningsområde har bedömts vara tillräckligt. En skyddszon med vegeta-

tion sparas mellan den nya bebyggelsen och övningsområdet. Marken är lämplig för småhus.

Trafikmatningen sker via Hasslumsvägen som ansluter till Mariestadsvägen, väg 26 och väg 49. VA-försörjningen kan ske genom anslutning till befintligt ledningssystem.

20. Norr om Horsåsvägen

Området ligger i direkt anslutning till Hasslums villaområde. Norra delen av området berörs av strandskydd.

Riktlinjer

Området bör i första hand bebyggas med småhus.

23. Skultorp, Östra skogen

Området ligger vid Klagstorpsvägen med nära anslutning till Trafikplats Skultorp på väg 26. Området är i huvudsak beläget på skogsmark och avsett för villabebyggelse.

Riktlinjer

Ett område för bostäder som har ett strategiskt läge nära nya Trafikplats Skultorp. Området blir en fortsättning på befintlig bebyggelse i Skogenområdet.

Detaljplanarbetet måste föregås av en grundundersökning med anledning av topografi och vattenföring. Placeringen av bebyggelse ska anpassas till topografin.

VA-ledningar i Skogenområdet kan utnyttjas. Spillvattnet måste troligtvis pumpas.

Eventuella bullerstörningar från Lövsjötorp skjutbanor, militär verksamhet och väg 26 ska beaktas vid kommande detaljplanearbete.

I detaljplanarbetet ska hänsyn tas till befintliga naturvärden, samråd ska ske med kommunekologen.

24. Skultorp, Område vid Sofiero

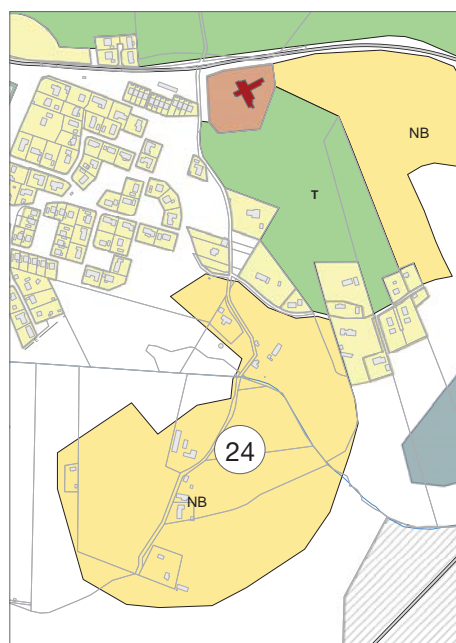
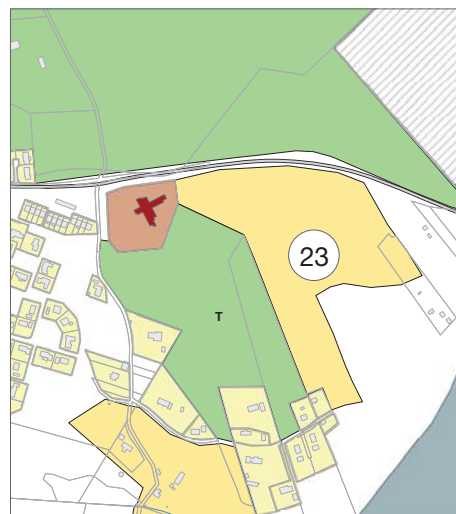
Bostäder, komplementbebyggelse till befintliga bostäder. Terrängen är delvis kuperad med ett angränsande sankmarksområde i sydost. Ett par mindre ytor består av åkermark.

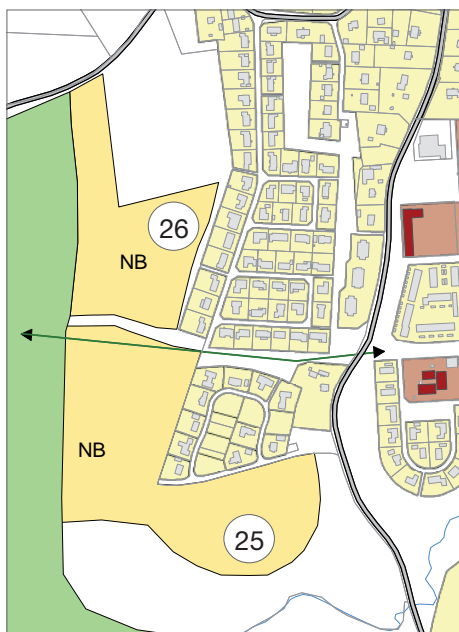
Riktlinjer

Detaljplanarbetet måste föregås av en grundundersökning med anledning av topografi och vattenföring. Hänsyn ska tas till befintliga naturvärden och en utredning om eventuella fornlämningar ska utföras. Placeringen av bebyggelse ska anpassas till topografin och områdets karaktär, som innebär något större tomter och stråk av naturmark mellan områdena.

I detaljplanarbetet ska hänsyn tas till befintliga naturvärden, samråd ska ske med kommunekologen.

Utbyggnaden förutsätter utbyggnad av gatunät, VA-ledningar mm. Eventuella bullerstörningar från Lövsjötorns skjutbanor, militär verksamhet och väg 26 ska beaktas.

25. Stöpen Björkebacken (planprogram finns)

För området finns ett godkänt planprogram (BN 2006-04-19 § 86).

Området är i huvudsak beläget på skogsmark och avsett för villabebyggelse.

Första etappen av Björkebacken är detaljplanelagd och genomförandet pågår. Ca 15 nya enbostadshus är uppförda.

Riktlinjer

Området förutsätter fortsatt utbyggnad av gatunät, VA-nät och elnät, se vidare planprogrammet för Björkebacken.

26. Stöpen, Västra Stöpen

Området utgörs av skogsbevuxen mark som sluttar åt öster. Genom området går ett par stigar som leder från bebyggelsen till det närläggna motionsspåret.

Riktlinjer

Området är lämpligt för villabebyggelse. Sättersvägen bör kompletteras med en parallell gång- och cykelväg. Markerat grönstråk på markanvändningskartan ska beaktas. Gångstråk ska finnas söder om området.

Direkt nordost om området finns en värdefull sumpskog som ska beaktas. Området har höga naturvärden och ska nyckelbiotopsinventeras. Slutlig avgränsning av utbyggnadsområdet ska ske i samråd med kommunekologen.

Observera även kommunfullmäktiges beslut, sid 148.

Nya Verksamheter

Efterfrågan är stor på områden lämpliga för etablering av verksamheter. För att nå en god utveckling av Skövde och nå uppsatta mål, bl.a. 60 000 invånare år 2025, är det viktigt att det finns bra etableringsmöjligheter för olika typer av verksamheter.

Målsättningen är att befintliga verksamhetsområden ska kunna utvecklas och kompletteras samt nya områden skapas. Generellt kan sägas att föreslagna nya verksamhetsområden är lokaliserade i direkt anslutning till det övergripande vägnätet. Det utesluter inte att vissa mindre, ej störande verksamheter kan lokaliseras inom bostadsområdena i anslutning till servicefunktioner.

Nedan följer beskrivning samt riktlinjer för de nya verksamhetsområden som föreslås. Vid beskrivningen av yttertätorterna längre fram i dokumentet, redovisas områden för ny/utökad verksamhet.

För några av områdena finns idag planprogram upprättade med mer detaljerade riktlinjer för hur områdena ska planeras.

Dessa områden är: Stadskvarn – Aspelund och Karlsro, Kv. Stenullen m.m.

51. Stadsskogen

Hela Stadsskogen är ett ca 170 ha stort område mellan Törebodavägen och Västra Stambanan. Området är relativt plant, lite småkuperat i de sydvästra delarna, och innehåller huvudsakligen barrskog samt en del kalhyggen. Inom området föreslås ett brett sammanhängande grönt stråk.

Stadsskogen har förutsättningar att bli ett lokalt centrum för norra Skövde och binda samman befintlig bebyggelse i Södra Ryd med den framväxande Trädgårdsstaden söder om Törebodavägen. Föreslagen ny vägdragnings öster och norr om Södra Ryd förläggs parallellt med Västra stambanan för att inte stycka sönder området. Se vidare avsnitt Trafik.

Stadsskogen innehåller områden för såväl bostäder som centrumbebyggelse och verksamheter. Delområdena beskrivs var för sig (nr 3,4 och 51).

Verksamhetsområdet är ett ca 10 ha stort område i anslutning till föreslagen framtida vägdragnings.

Området är småkuperat med en sänka där två små vattendrag flyter samman. Den västra delen utgörs av ett kalhygge medan den östra delen innehåller äldre tallskog.

Riktlinjer

Områdets södra gräns bör detaljstuderas så att hänsyn tas till naturvärden och befintligt rekreativt område för boende inom Södra Ryd. Vid vattendragen finns höga naturvärden. Dessa måste beaktas även i samband med ny vägdragnings.

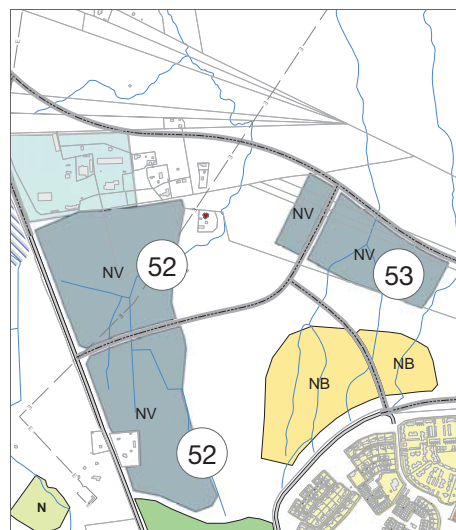
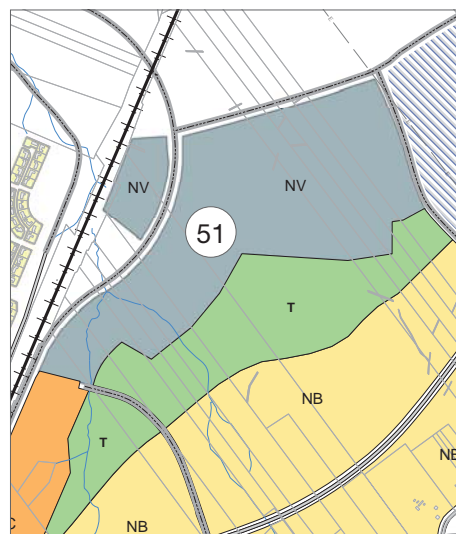
Detaljplaneringen av området ska föregås av en fördjupning av översiktsplanen alternativt ett planprogram för hela Stadsskogenområdet i enlighet med vad som beskrivs under område 3. I samband med detta bör olika typer av verksamhetsytorna förtydligas.

Markberedskap för ett tredje spår utmed Västra stambanan ska beaktas vid planläggning.

52. Norra Ryd

Området omfattar ett ca 35 ha stort område öster om Mariestadsvägen (väg26). Området gränsar till Norra Ryds verksamhetsområde.

I norra delen huvudsakligen öppen, plan mark och ung björkskog i öster. Söder om denna är marken mer kuperad med företrädesvis medelålders skog som domineras av björk med inslag av asp, ek, gran och tall mm. I nordöst gränsande till registrerad bebyggelselämning från sentida torpställe (övrig kulturhistorisk lämning).

Genom området löper en kraftledningsgata (luftledning, 130 kV). För den norra delen pågår detaljplanearbete.

Riktlinjer

Lämplig för etableringar av verksamheter som behöver god tillgänglighet och exponering mot Mariestadsvägen.

Etappvis utbyggnad där området initialt kan angöras via befintligt verksamhetsområde i norr alternativt via en ny trevägskorsning i föreslaget nytt läge. När hela området är utbyggt och när en anslutning till Södra Ryd realiseras bör infarten ersättas av en ny cirkulationsplats eller en planfri korsning.

Området ska ges en flexibel struktur (väg-/kvartersutformning) så att etapputbyggnad och alternativa huvudinfarter kan tillämpas.

Tomtstorlekar på mellan 5 000 – 30 000 m².

Befintlig kraftledning (luftledning) påverkar utformningen av området. En markförläggning alternativ omdragning av denna bör studeras.

Områdets östra gräns mot naturmarken ska detaljstuderas så att hänsyn tas till bebyggelselämning, naturvärden och befintligt rekreationsområde för boende inom Södra Ryd.

Inom området finns två f d betesmarker med delvis värdefull flora som bör beaktas.

53. Vid föreslagen anslutning N Ryd – väg 26

Område som kommer att ligga i direkt anslutning till framtida trafikplats på föreslagen ny vägsträckning av väg 26.

Områdets består i huvudsak av öppen jordbruksmark men berör en mindre parti gran- och björkskog i nordöst.

Riktlinjer

Område för etablering av verksamheter.

Inom området finns en värdefull svampflora som bör inventeras och beaktas i samband med detaljplanering.

54. Vid Horsås rondellen

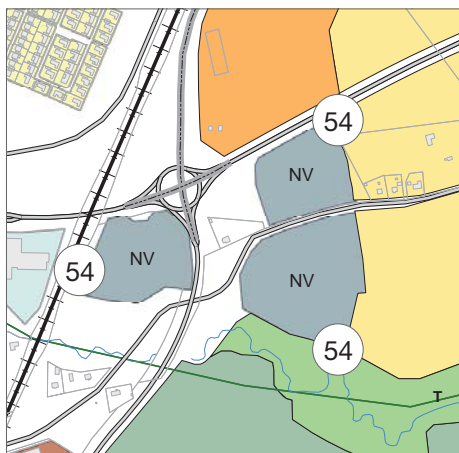
Områden som kommer att ligga i direkt anslutning till trafikplatsen Östra leden–Törebodavägen.

Riktlinjer

För områdena gäller samma planeringsprinciper som för övriga Stallsikenområdet, se sid 52. Verksamheterna ska anpassas till planerade bostadsområden öster om området.

Skyddsvärda arter som finns inom området, som tex luddvicker ska beaktas i kommande detaljplanearbete.

Markberedskap för ett tredje spår utmed Västra stambanan ska beaktas vid planläggning.

55. Södra Stallsiken

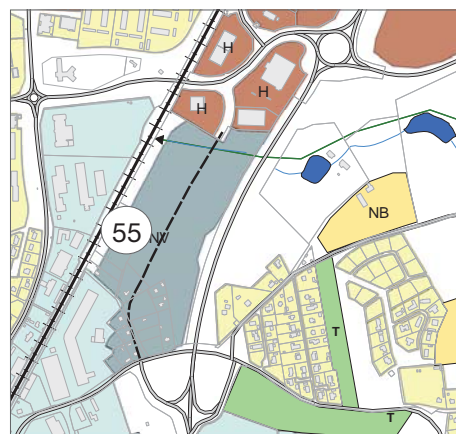
Området ligger mellan västra stambanan och Östra leden (väg 26). Genom området, i öst-västlig riktning, finns en bäckravין med källkärr som är bevuxen med ung skog. På ravinens botten rinner en bäck som omges av en rik och intressant källkärrsvegetation. En naturinventering i ravinen visar på ett flertal skyddsvärda arter som gör att området hyser mycket höga naturvärden – klass 2. Värdena är knutna till kärrmiljöerna längs bäcken och i ravinens botten.

Nolhagavägen och Hasslumsvägen ger god kommunikation till Östra leden, väg 26.

Riktlinjer

I anslutning till Mariesjöterminalen finns goda möjligheter att bygga ut en godsterminal. Detta kan komma att beröra även området Södra Stallsiken. Ett eventuellt framtida behov av ett tredje spår utmed Västra stambanan ska beaktas vid detaljplaneläggning.

Hänsyn ska tas till naturmiljöns värdekärnor och vattenkvaliteten i ravinen ska beaktas. En exploatering av området förutsätter en fortsatt utbyggnad av gång-, cykel- och gatunät, VA-nät och elnät.

57. Mejselvägen (planprogram finns)

För området finns ett godkänt planprogram (BN 2009-09-17 § 120).

Marken består av jordbruksmark. I öster rinner Svesån, ett biflöde till Ösan. Marken här kan vara skredbenägen och finns markerad på skredkartan (se under separat rubrik).

Riktlinjer

Ett område som avsatts för upplag, ett antal byggföretag har efterfrågat mark för bl a uppställning av byggbodar och material. Tillfart till området föreslås ske via en gemensam fastighetsinfart från Mejselvägen på befintlig kvartersmark.

58. Timboholm (planprogram finns)

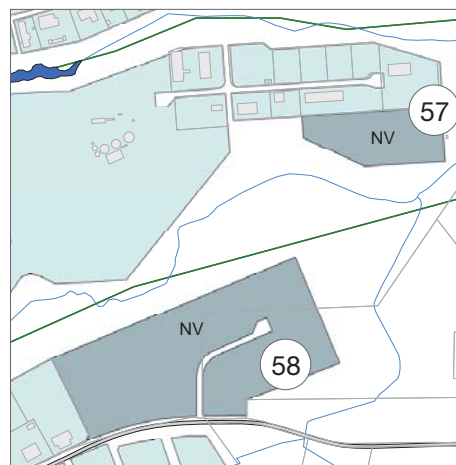
För området finns ett godkänt planprogram (BN 2009-09-17 § 120).

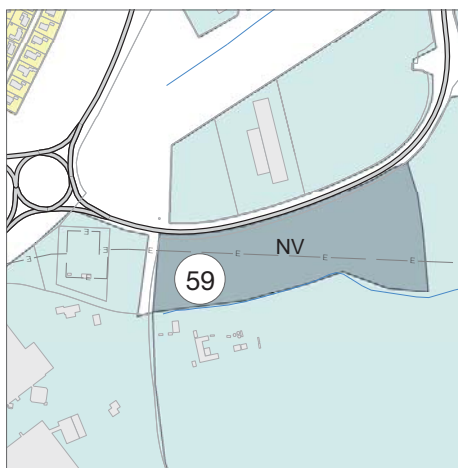
Marken består av jordbruksmark. I öster rinner Svesån, ett biflöde till Ösan. Marken här kan vara skredbenägen och finns markerad på skredkartan (se under separat rubrik). Inom detta område finns planer på att bygga en ny bussdepå för stadstrafikens bussar, ca 60 - 70 st. Inom bussdepån planeras även kontors och verkstadsbyggnader att byggas. Verksamhetsområdet ska anslutas via en ny industrigata som ansluts till Varolavägen.

Antagen detaljplan har upprättats.

Riktlinjer

Markområdenas skredbenägenhet ska utredas särskilt i samband med detaljplanearbete för att bl.a. klargöra typ av

grundläggning. Området bör kunna inrymma mer störande verksamheter.

I anslutning till vattendragen finns befintliga vegetationsstråk som ska bevaras som viktiga grönstråk.

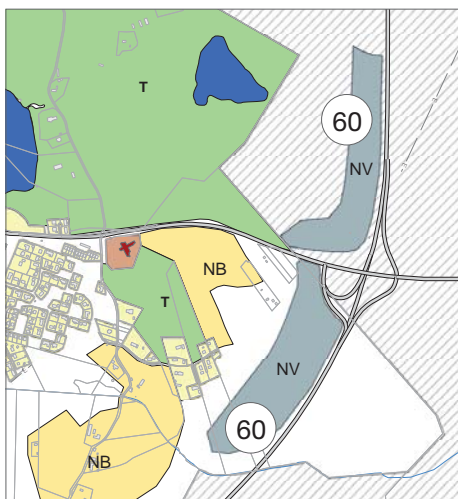
Området förutsätter utbyggnad av gatunät, VA-nät, elnät mm, se vidare planprogrammet för Stadskvarn-Aspelund.

59. Södra Aspelundsvägen

Söder om området finns Risängens avfallsanläggning. Marken som består av jordbruksmark påverkas av befintliga högspänningskablar (luftledning).

Riktlinjer

Område för nyetablering av verksamheter.

60. Skultorp, Trafikplats Skultorp – väg 26

Området ligger i direkt anslutning till trafikplats Skultorp på den nya sträckningen av riksväg 26 förbi Skultorp. Marken är relativt plan och bevuxen med barrskog. Området har ett bra "annonsläge" utmed riksvägen.

Detaljplanearbete har påbörjats för del av området (söder om Klagstorpsvägen).

Riktlinjer

Område för nyetablering av verksamheter.

Utredningsområden

Planförslaget innehåller sex utredningsområden. För utredningsområdena i Timmersdala och Vårsås hänvisas till respektive tätortsbeskrivning.

16. Simsjön

Utredningsområde för ny bostadsbebyggelse. Förutsättningarna för en större byggnation av nya bostäder i Simsjöområdet ska utredas i ett separat arbete. Utredningen bör bl. a. behandla exploateringsgrad och typ av bostadsbebyggelse samt ta fram en lämplig avgränsning av utbyggnadsområdet. Karaktären på befintligt fritidshusområde och områdesbestämmelserna för detta ska beaktas i utredningsarbetet.

Områdena ska planeras med en god tillgänglighet till omgivande naturområden. Avståndet mellan befintlig fritidshusbebyggelse och den nya bebyggelsen ska vara tillräckligt stort för att bevara upplevelsen och karaktären av fritidshusområdet.

Ny byggnation av permanentbostäder kommer att medföra ökade trafikrörelser på Simsjövägen. Detta innebär i sin tur med största sannolikhet att delar av Simsjövägen behöver byggas om i en delvis ny sträckning. En första studie har genomförts för att finna en möjlig sträckning. Denna får ligga till grund för, och ingå i, utredningsarbetet för Simsjöområdet.

Förslaget finns redovisat på markanvändningskartan, karta A, som utredningsområde.

Angränsande områden uppe på bergsplatån, liksom bergskanten omfattas av riskintresse för naturvård, friluftsliv och Natura 2000. Delar ingår i naturreservaten Klasborg och Våmb's ängar samt Sydbillingen. Delar är klass 1-områden i naturvårdsprogrammet.

Bergunden ligger ytligt vilket måste beaktas vid fortsatt planering. Genom och i anslutning till områdena finns vattendrag och sankmarker att beakta.

I samband med utredningsarbetet bör även en konsekvensbeskrivning göras för att kunna bedöma om och i så fall hur berörda naturvärden och Natura 2000-områden påverkas både uppströms och nedströms utbyggnadsområdena. Det inkluderar även en eventuell ny väg. Konsekvensbeskrivningen bör även ta upp frågorna kring hållbara transportsystem, med gång-, cykel- och kollektivtrafik, samt närhet till skola och annan service.

Utredningsområdet vid Simsjön, samt eventuell ny vägsträckning, beskrivs i miljökonsekvensbeskrivningen till ÖP2025. Där framgår det bl a att utbyggnaderna bör studeras mer i detalj för att kunna bedöma påverkan kring natur- och kulturvärdena. Se vidare i MKB'n.

80. Väster om väg 26, utredningsområde

Ett område som huvudsakligen består av öppen betesmark/jordbruksmark. Inom området finns korsande bäckar.

Riktlinjer

Området kan beroende på framtida efterfrågan innehålla verksamheter. Fortsatt utredning får visa hur disponeringen av marken bör ske på bästa sätt. Detaljplanearbete bör föregås av ett programarbete för att bättre utreda områdets förutsättningar. Beakta förekomst av vatten inom området.

81. Stadsskogen, utredningsområde

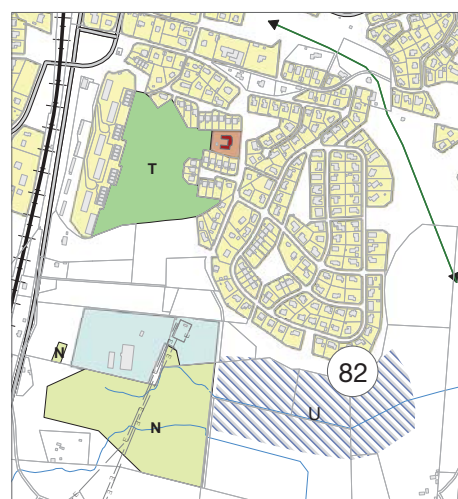
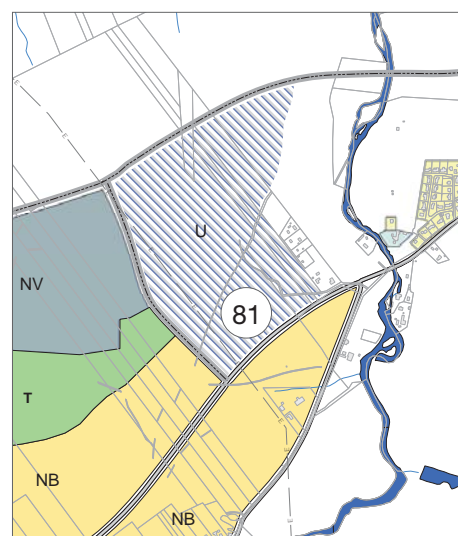
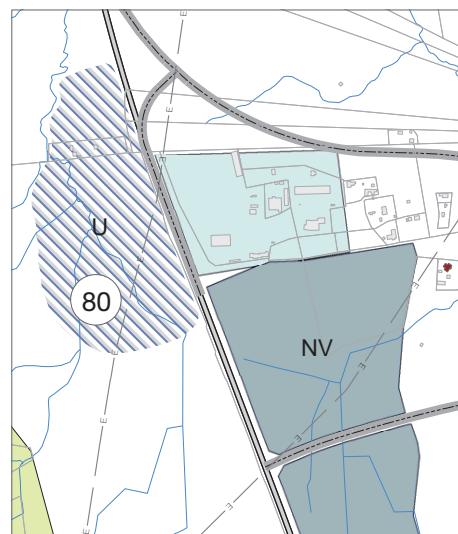
Ett ca 55 ha stort område som huvudsakligen består av barr-/blandskog.

Riktlinjer

Området kan beroende på framtida efterfrågan innehålla verksamheter och/eller bostäder. Fortsatt utredning får visa hur disponeringen av marken bör ske på bästa sätt. Detaljplanearbete bör föregås av ett programarbete för att bättre utreda områdets förutsättningar med hänsyn till bl. a. naturvärden och markförhållanden.

82. Skultorp, Loringa utredningsområde

Ett framtida område som ger möjlighet till fortsatt expansion av Skultorps tätort när områdena vid Bissgården, Östra skogen och området vid Sofiero är bebyggda. Den västligaste delen av området ligger inom redovisat riksintresse för Loringasko-

gen. Kommande utredningar får visa på tolkningen av den detaljerade avgränsningen samt hur marken kan bebyggas. Detaljplanearbete bör föregås av ett programarbete för att bättre utreda områdets förutsättningar. Vattenförhållandena i naturreservatet Nohlmarken får inte påverkas.

Tätorter i ytterområdet

Här ges en kort beskrivning av yttertätorterna och småorterna. För de orter med fler än 100 invånare redovisas även ett utdrag ur karta A, framtida användning av mark och vatten. I avsnittet återges riktlinjer för framtida exploatering m.m. i tätorterna. Först med en nulägesbeskrivning och sedan med riktlinjer för framtida markanvändning. Riktlinjerna redovisar hur de olika områdena lämpligast bör utformas samt vilka hänsyn som ska tas vid detaljplaneringen.

I beskrivningarna redovisas befolkningsstatistik för tätorterna. För Tidån, Timmersdala och Vårsås redovisas befolkningsstatistik även för glesbygden. Befolkningsammansättningen med fördelning mellan åldrar och kön är likartad i de olika tätorterna.

ÖP 2025 anger fysiska möjligheter för att orterna ska kunna utvecklas på ett positivt sätt. Hur etableringar och utvecklingen av utbud av vård, skola, omsorg och annan service ska ske för ökad attraktivitet och tillväxt på en ort, regleras inte i ÖP 2025. Detta är ett ansvar som delas av flera.

Fjället

Fjället kan betraktas som en pendlingsort till Skövde. Här bor ca 120 personer i villabebyggelse. Orten har ingen egen samhällsservice.

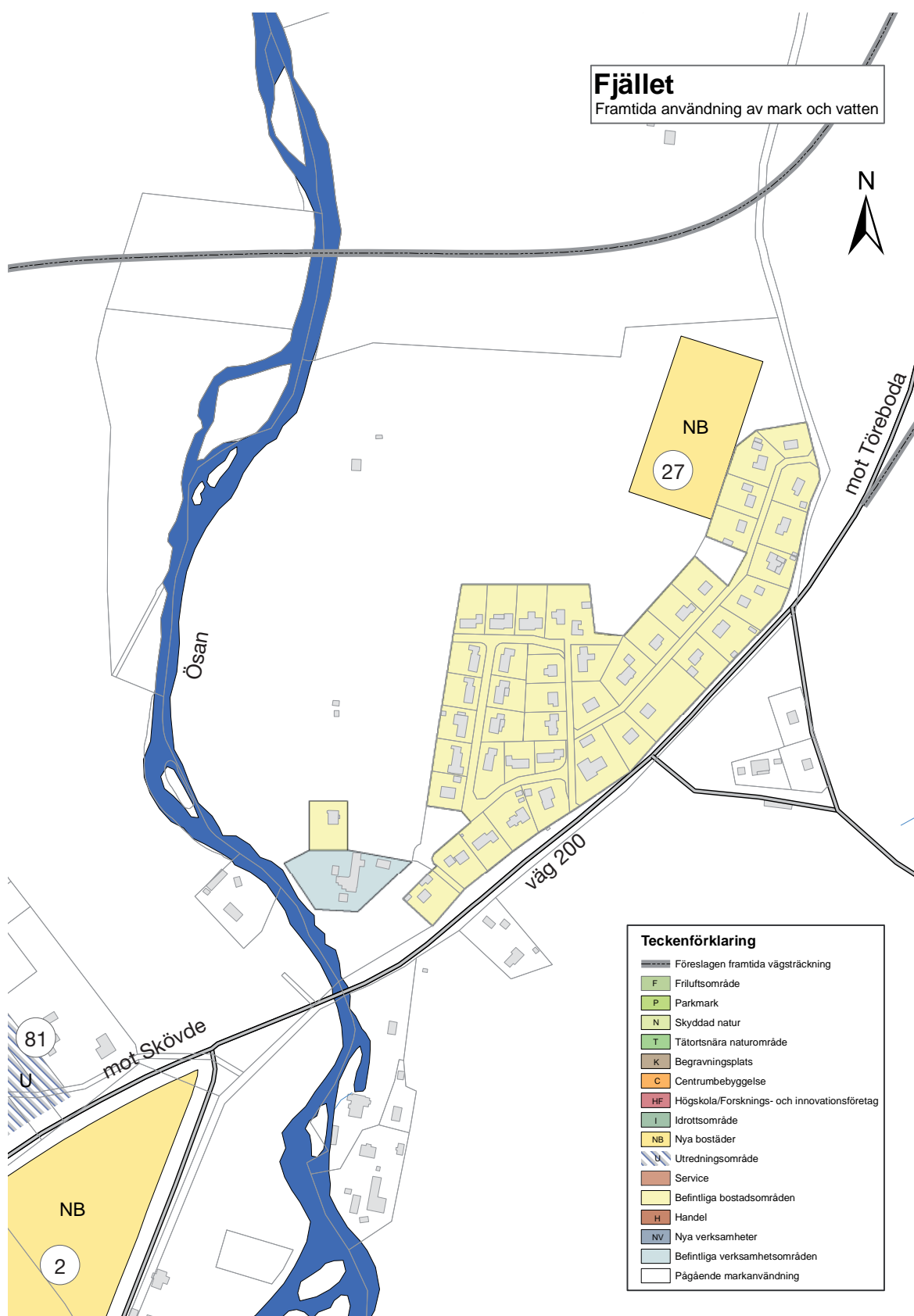
Söder om Fjället finns en kvarnplats sedan 1700-talet. Kvarnbyggnaden är från 1870-talet med en bevarad tidstypisk exteriör. Intill kvarnen finns även ett sågverk och smedja, verksamheten är nedlagd.

Riktlinjer

Orten har möjlighet att expandera åt norr (27).

Mellan Fjället och Gamla Törebodavägen bör en separat gång- och cykelväg utmed väg 200 och bron över Ösan byggas, för att höja trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter.

Igelstorp

Bebyggelsen i Igelstorp består till största delen av villor. Här bor idag ca 680 personer. I Igelstorp finns förskola, fritidshem och grundskola (ålder 6 – 12 år). I tätortens södra del ligger en fotbollsplan.

I den norra delen av Igelstorp ligger Sventorps kyrkby - en välbevarad kyrkomiljö med intilliggande gårdar.

Stora delar av tätorten ligger inom riksintresse för naturvård.

Riktlinjer

Två områden för ny bostadsbebyggelse föreslås, ett i norr (28) och ett i öster (29). Föreslaget utbyggnadsområde i norr ligger inom riksintresse för naturvård samt berör i den nordvästligaste delen ett område i naturvårdsprogrammet (klass 1). Ny bebyggelse i området måste anpassas till de geologiska ytformationerna. Åsformationen, som är en ändmorän, ska tydligt kunna utläsas i landskapet även i framtiden. Området ligger inom område för värdefull kulturmiljö. Vid placering och utformning av bebyggelsen ska hänsyn tas till kulturmiljön och omgivande kulturlandskap. I anslutning till området finns även lagreglerade fornlämningar.

Även det södra området ligger inom riksintresse för naturvård. Det föreslagna området för nya bostäder berör i norr i viss mån ett område i naturvårdsprogrammet (klass 2).

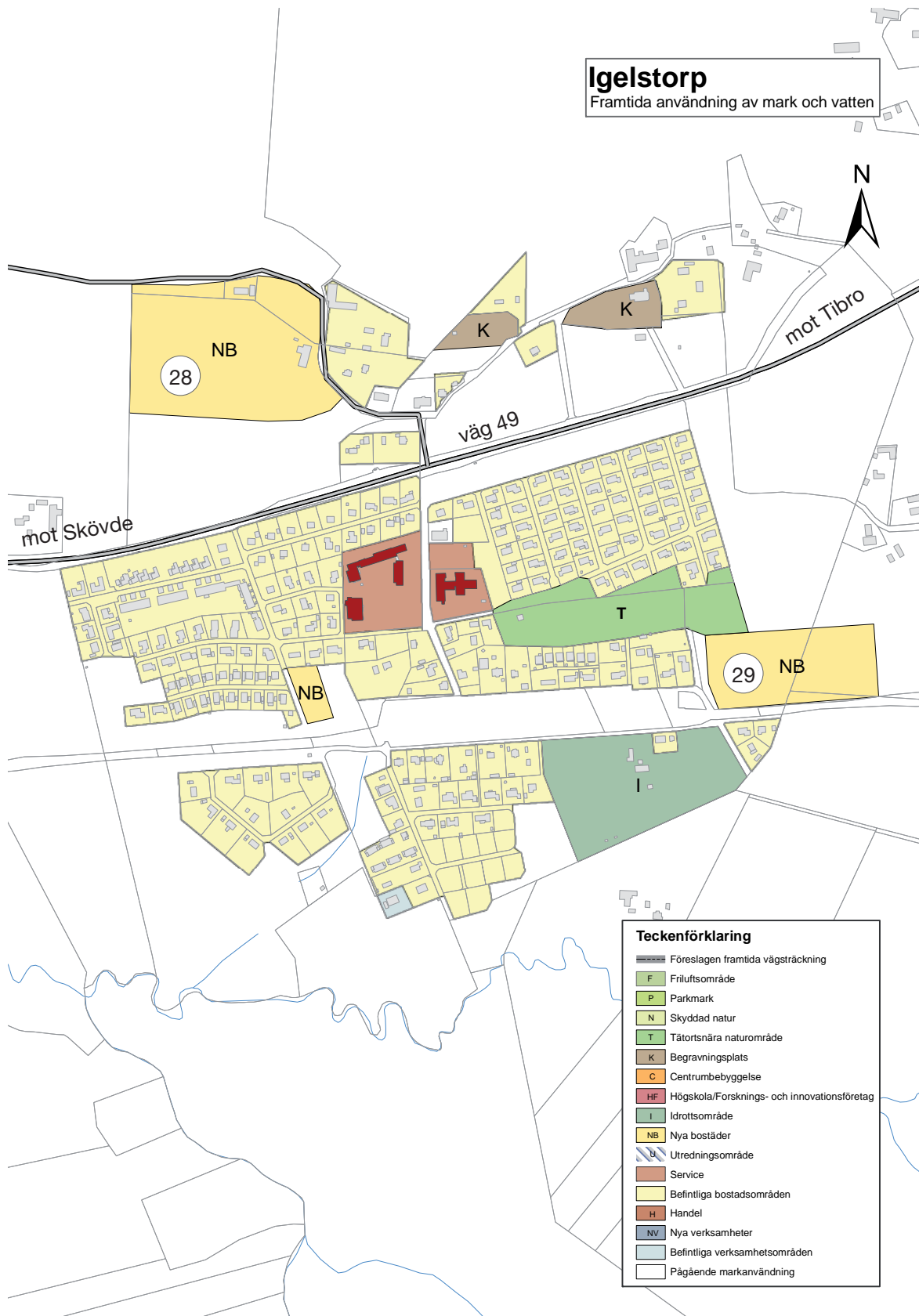
Åsryggen som ligger i sydvästlig riktning i östra delen av Igelstorp bör bevaras som tätortsnära naturområde.

En trafiksäker korsning för oskyddade trafikanter får ses som en förutsättning för att kunna bygga ut det föreslagna området i norr (28).

Mark för nya verksamheter redovisas inte på kartan. Lämplig lokalisering får prövas i varje enskilt fall. Beroende på vilken typ av verksamhet som är aktuell kan olika platser vara lämpliga.

Föreslagen utbyggnad av ny bostadsbebyggelse bedöms inte påverka värdena negativt i de områden som är upptagna i naturvårdsprogrammet. Det är endast en liten del som berörs. I det norra området (28) är befintlig väg en naturlig avgränsning åt norr. Med en utbyggnad i enlighet med angivna riktlinjer om hänsyn till riksintresset bedöms inte syftet med riksintresset påverkas negativt. Ny bebyggelse nära järnvägen (29) förutsätter att tågtrafiken upphör på Karlsborgsbanan.

Lerdala

Bebyggelsen i Lerdala består nästan enbart av villor. Tätorten ligger naturskönt i ett kamélandskap i Valleområdet och ligger helt respektive delvis inom riksintresse för friluftsliv och naturvård. I Lerdala finns förskola, fritidshem och grundskola (ålder 6 – 12 år). Idag bor ca 410 personer i Lerdala. Nära skolan finns ett elbelyst motionsspår. Strax söder om samhället finns en idrottsplats och golfbana.

Lerdala har en värdefull bymiljö från sent 1800- och tidigt 1900-tal. Just denna typ av småskaliga samhällen med många centrala funktioner samlade runt kyrkan är de som har försvunnit eller förvanskats mer än några andra miljöer under senare år. Skolan från 1881 är, näst kyrkan, det kulturhistoriskt viktigaste huset i samhället idag. Skolhuset är tillbyggt på baksidan och ombyggt invändigt men alla sekundära väggar är reversibla och det viktiga för bymiljön är fasaden mot gatan och det liv den medför. Den historiska kontinuiteten har stor betydelse för trivselen på en ort.

De bostadshus utmed bygatan som finns medtagna i inventeringen över kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer, är vart och ett också mycket viktiga för helhetsmiljön. Lerdala är ett samhälle med tydligt läsbar historia, vilket bör beaktas vid framtida utbyggnader. I södra delen av Lerdala finns ett planerat bostadsområde som sedan tidigare redan är detaljplanlagt, Igelsjöområdet. Den sydligaste delen är ännu inte bebyggd. I norra delen av samhället ligger några större jordbruksanläggningar.

Lerdala försörjs med vatten från en grundvattentäkt i Melldala. Reservvatten saknas. Utredning pågår om att lägga en Vättertattenledning från Eggby i Skara kommun till Melldala. Det innebär att reservvatten kommer att tryggas i området. Lerdala ligger på mark som betraktas som högriskområde för radon.

Hela området mellan Lerdala och Timmersdala omfattas av områdesbestämmelser, "Områdesbestämmelser för del av Nordbillingen".

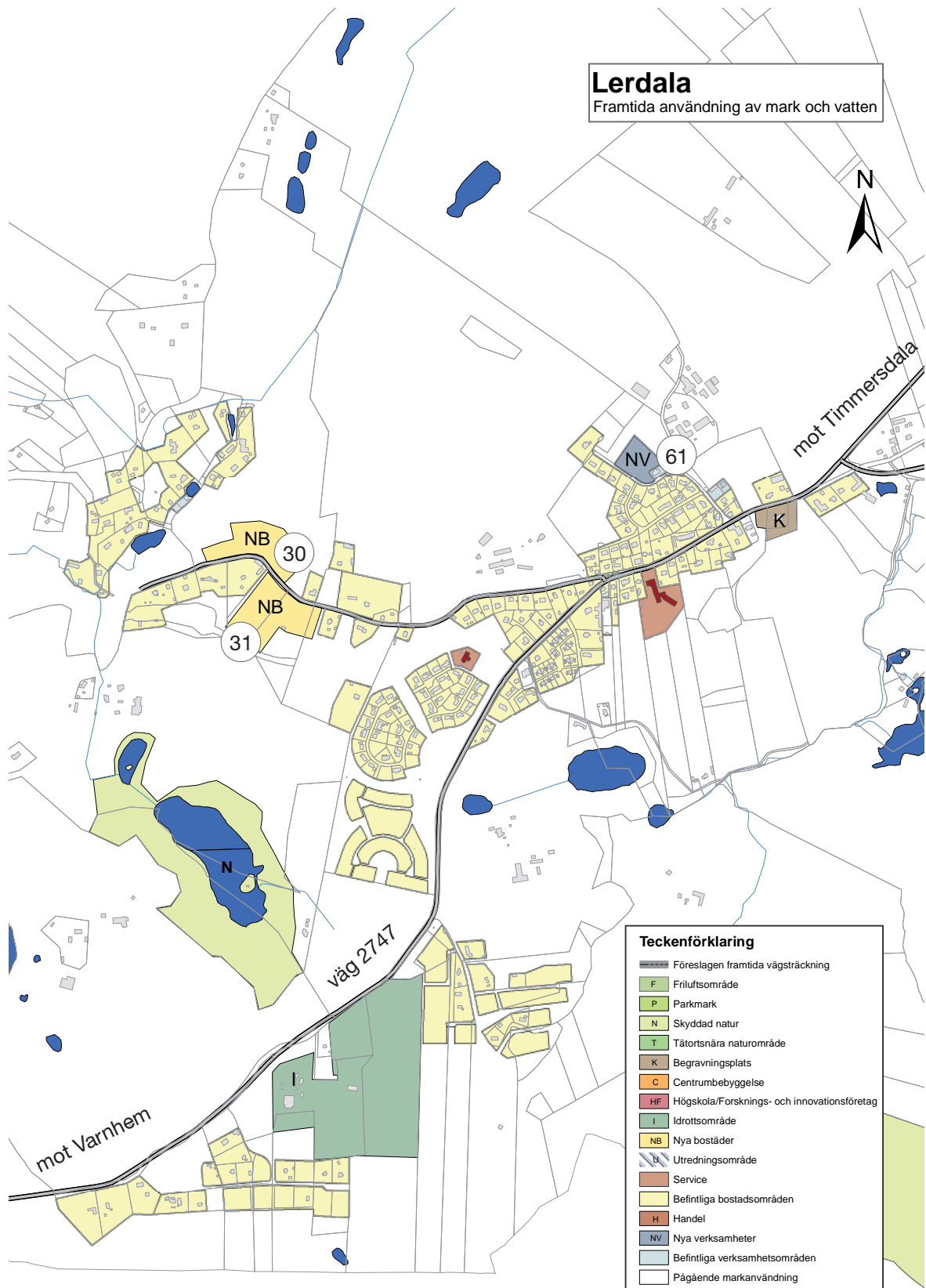
Riktlinjer

Ny bostadsbebyggelse föreslås på några platser, på åsen utmed Kvarnvägen (30, 31). Målsättningen är att Lerdala tätort ska få en mer sammanhållen tätortsbebyggelse.

Kompletteringsbebyggelse utanför tätorten upp på Billingens sluttning ska ske med försiktighet med hänsyn till landskapsbilden. För område som omfattas av områdesbestämmelser gäller utökad lovplikt. Se mer under avsnittet bebyggelse på landsbygden.

Ett mindre område för nya verksamheter föreslås i norra delen av Lerdala (61). En gång- och cykelväg bör anläggas utmed Skaravägen (väg 2747) genom tätorten.

Hela omgivningen sydväst om Lerdala tätort ligger inom landskapsbildsskyddsförordnande. De geologiska formationerna betraktas ha högsta värde och anges som klass 1 - område i grusinventeringen.

Hänsyn ska tas till de naturvärden som finns vid Gullakroksjön.

Utbyggnad av föreslagna områden för bostäder bedöms kunna ske utan negativ påverkan på angränsande naturvärden.

Timmersdala

Timmersdala har funktionen av att vara en central tätort för kringliggande kommunal. Det finns en livsmedelsaffär med post och kassaärenden. I tätorten finns förskola, fritidshem och grundskola (ålder 6 – 12 år) samt Billingsdals äldreboende. Tätorten har även en distriktsläkarmottagning. I nordöstra delen av tätorten finns en idrottsplats och skidbacke. På Timmersdalavallen finns ett elbelyst motionsspår.

Timmersdala tätort har ca 860 invånare. Bebyggelsen i Timmersdala domineras av villor. Några flerbostadshus finns i orten. Till Timmersdalas glesbygd (församlingarna Berg, Böja, Lerdala och Timmersdala) räknas ca 1510 invånare.

Timmersdala avgränsas i norr av Timmersdalavallen, en randmorän vars uppbyggnad kan ha skett i direkt samband med den Baltiska issjöns tappning. Bildningen har förutom höga geologiska värden även ett speciellt värde ur vetenskapshistorisk synpunkt. I grusinventeringen har området högsta värdet, klass 1. Åsbildningen har troligen stort innehåll av grundvatten.

Timmersdala är ett samhälle som historiskt sett har genomgått många genomgripande förändringar. Många enstaka, kulturhistoriskt intressanta byggnader är värdefulla att bevara. För Timmersdalas karaktär av ett f d stationssamhälle bör speciellt nämnas den gamla stationsbyggnaden som trots vissa förändringar, bibehåller sin mycket speciella karaktär av stationshus.

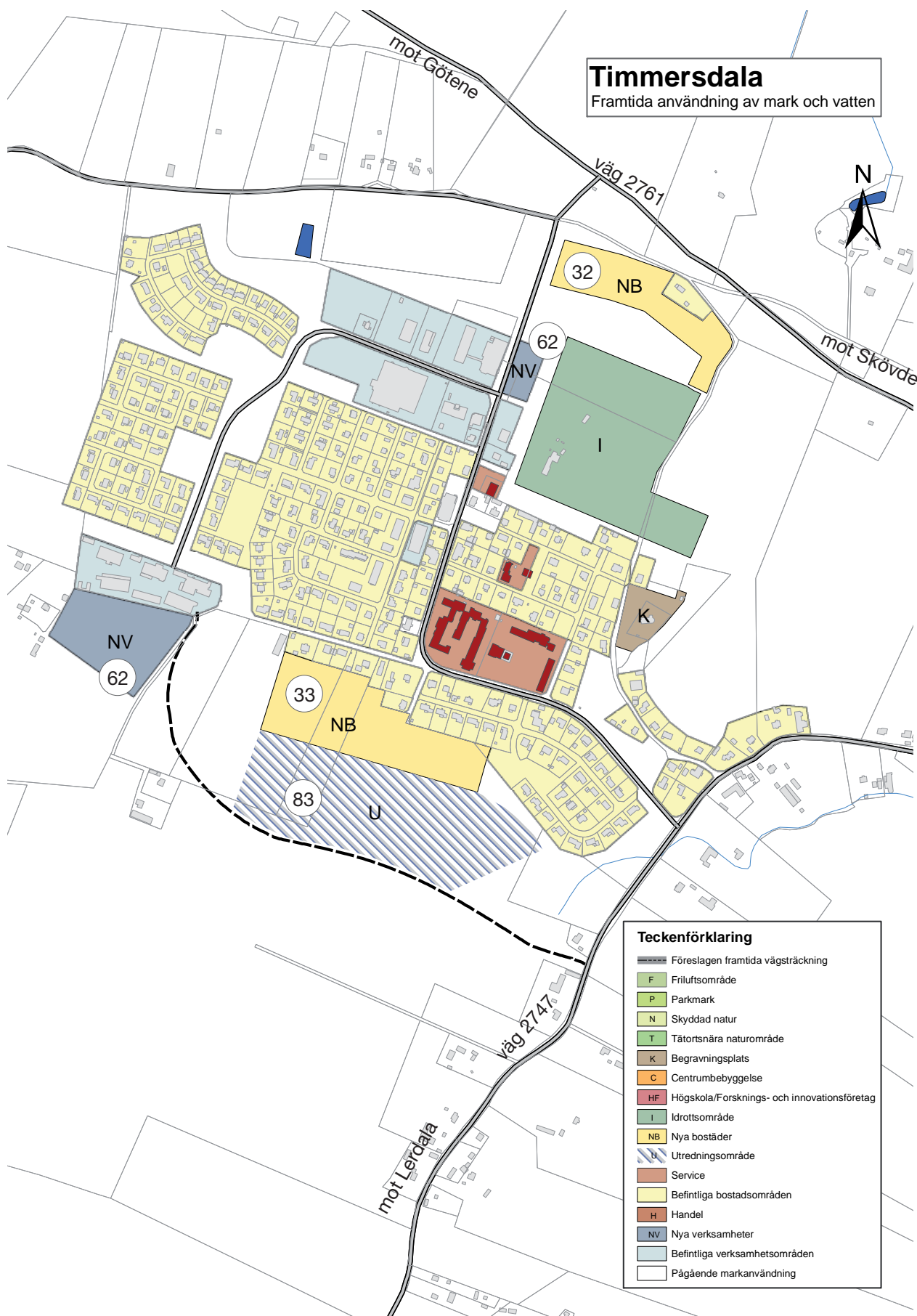
Det affärshus som ligger intill och byggdes samma år som stationen, 1909, Bäckedalen 1:12 med namnet Valunda visar lika tydligt som stationshuset själv, att den hör hemma i ett växande stationssamhälle från 1900-talets början. Den gamla bygatan som idag har namnet Kyrkvägen är också en miljö kvalitet som med sin sträckning, omgivande träd och bebyggelse inklusive kyrkan, är en viktig komponent i ett växande samhälle.

Riktlinjer

Ny bostadsbebyggelse planeras till två områden. Ett område ligger norr om kyrkan och slalombacken (32) och lämpar sig väl för villatomter. Det andra området ligger i söder (33). Åt söder finns sedan möjlighet till ytterligare expansion.

Någon ny bostadsbebyggelse planeras inte på Timmersdalavallen. Endast kompletteringsbebyggelse i mindre omfattning

bör tillåtas. Det geologiska värdet ska beaktas och vara dimensionerande.

Mark reserveras för nya verksamheter i direkt anslutning till befintligt verksamhetsområde i sydvästra Timmersdala (62).

Mark har reserverats för en framtida ny väganslutning till verksamhetsområdet i söder och eventuell fortsatt exploatering av bostäder söderut.

Hela Timmersdala ligger inom ett område där gammastrålningen kan överstiga ett värde på 30 $\mu\text{Sv/h}$ vilket innebär att bebyggelsen måste byggas radonsäkert.

Timmersdala försörjs med vatten från en grundvattentäkt i Melldala. Reservvatten saknas. Utredning pågår om att lägga en Vättevattenledning från Eggby i Skara kommun till Melldala. Det innebär att reservvatten kommer att tryggas i området.

Det planerade bostadsområdet i norra delen av tätorten gränslar till förordnande om landskapsbildsskydd samt ett område i kommunens naturvårdsprogram med högsta naturvärde, klass 1. Omedelbart söder om området finns ett registrerat område med odlingsröse.

Hänsyn tas till omkringliggande natur- och kulturvärden. Föreslagna utbyggnadsområden bedöms inte påverka dessa värden negativt.

Ulvåker

Ulvåker är ett mindre villasamhälle utmed västra stambanan. Det ligger strax öster om Stöpen med pendlingsavstånd till Skövde tätort. Idag bor ca 250 personer i Ulvåker.

Stationshuset i Ulvåker är av betydelse för samhällets identitet och har även ett stort kulturhistoriskt värde som enskild byggnad i sin nationalromantiska stil.

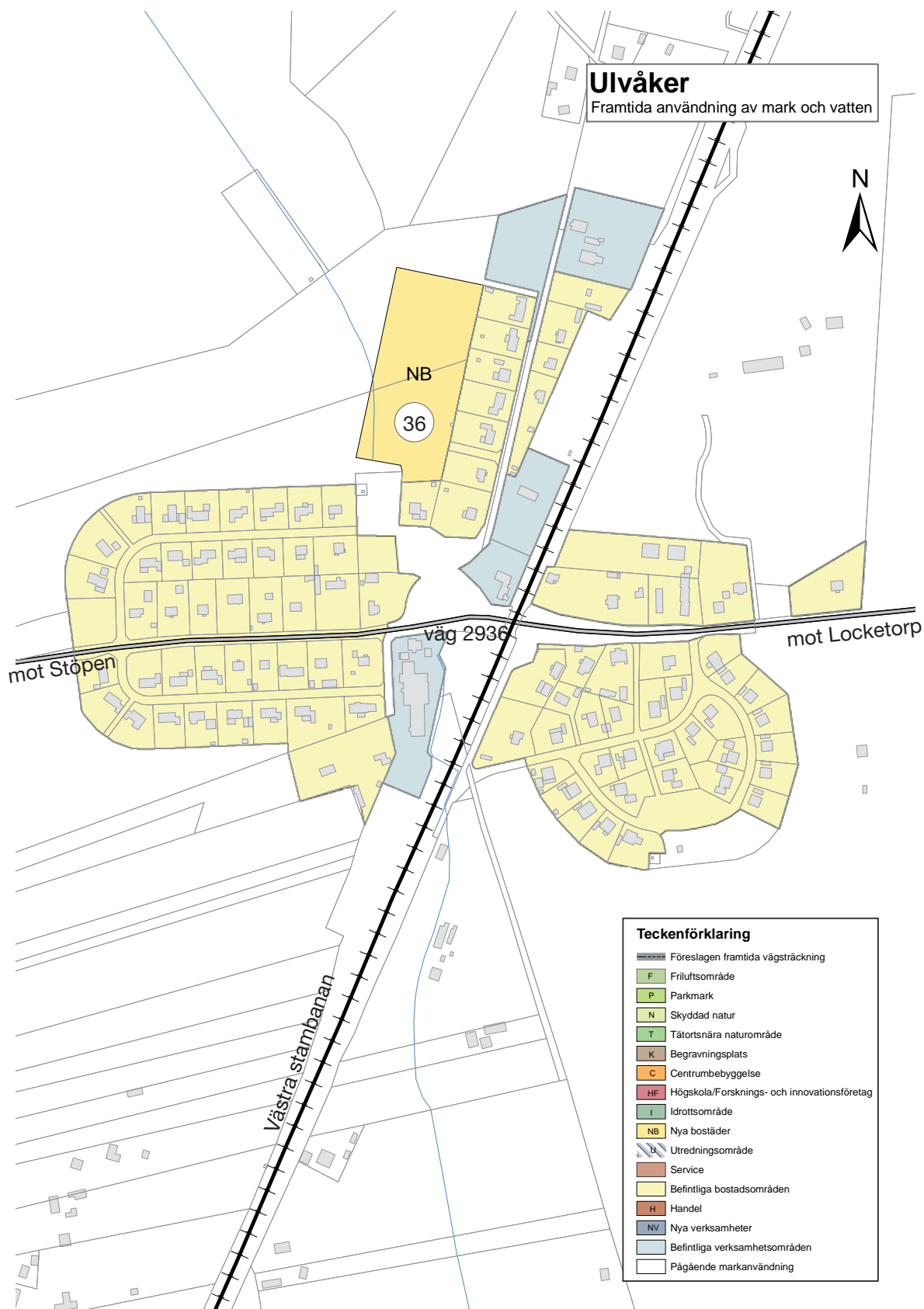
Riktlinjer

Fortsatt utbyggnad med villor föreslås i samhällets norra del (36).

Det är mycket angeläget att öka trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter på väg 2936 mellan Stöpen och Ulvåker. Målpunkt är idrottsplatsen Åbrovallen.

Markberedskap för ett tredje spår utmed Västra stambanan ska beaktas vid all planläggning och bygglovhantering.

Tidan

Tidan har funktionen av att vara en central tätort för den nordöstra kommundelen. Idag bor ca 880 personer i Tidan. Bebyggelsen består av till största delen villor men även grupp-hus och flerbostadshus. I Tidans glesbygd (församlingarna Vad, Flistad och Götlunda) bor ytterligare ca 840 personer. I tätorten finns förskola, fritidshem och grundskola (ålder 6 – 12 år). Inom tätorten finns Solgårdens äldreboende och en vårdcentral. Samhället har en idrottsplats och ett tempererat friluftsbad, Tidanbadet.

Det finns ett bra serviceutbud med livsmedelsaffär med kassa-tjänst samt några butiker, kafé, pizzeria, antikvarisk bokhandel och bensinstation. Tidan har ett rikt föreningsliv. Strax norr om samhället ligger Olstorps festplats. Ett flertal företag har sin verksamhet i Tidan, bl.a. Migu mekaniska verkstad och Moelven Töreboda AB liksom åkerier och företag inom byggsektorn.

Miljön i samhällets norra del domineras fortfarande av den nedlagda yllefabriken kring Tidan. Fabriksbyggnaderna är av betydelse som historiska "minnesmärken". Arbetarbostäderna Norrgården, Storegården och Lillgården vid den nerlagda järnvägsstationen kan lätt glömmas bort idag då de är avgränsade från fabriken och en lång allé finns mellan dem, men de ingår också i den kulturhistoriskt värdefulla miljön.

I Tidan finns några områden med äldre detaljplaner för bostadsbebyggelse som ännu inte är utbyggda.

Norra delen av Tidans tätort ligger inom riksintresse för kulturminnesvård (KR22).

Delar av ån Tidan omfattas av strandskydd.

Riktlinjer

Översiktsplanen redovisar två områden för framtida bostadsbebyggelse (34) och (35).

Vid fortsatt planering av det centrala bostadsområdet (35) ska Skeppsbrobäckens höga vattenstånd beaktas. Ett väl tilltaget skyddsavstånd måste finnas. Bäckens bör bevaras som ett positivt inslag i bostadsmiljön. Genom planområdet går även en större spillvattenledning att ta hänsyn till.

I några av de befintliga, icke utbyggda bostadsområdena är detaljplanerna gamla. Dessa bör ses över för att få bättre anpassade tomter och bostadsområden till dagens behov och efterfrågan.

Västra stambanan passerar genom Tidan. Här finns förutsättningar för en tågstation för den regionala tågtrafiken varför mark bör reserveras för en möjlig station. En ny tågstation placeras lämpligast i samma läge som tidigare stationsområde låg, dvs vid Stationsvägen. Det bör även anläggas en centralt belägen busshållsplats med pendelparkering. Markberedskap

för ett tredje spår utmed Västra stambanan ska beaktas vid all planläggning och bygglovhantering.

Mark för nya verksamheter föreslås i tätortens södra del i anslutning till befintliga verksamheter (63).

Skövde Värmeverk AB har byggt en ny panncentral och fjärrvärmenät som försörjer delar av Tidans med fjärrvärme.

Tidans tätort försörjs med vatten från Töreboda kommun. Reservvatten saknas idag. Utredning pågår om eventuell nedläggning av nuvarande avloppsreningsverk i Tidans och pumpning till Stadsquarn i stället, vattenledning kommer i så fall att läggas med. Det innebär att Tidans i så fall får tillgång till Vättervatten.

Vid en utbyggnad av bostads- och verksamhetsområdena söderut utefter väg 200 mot Götlunda bör en parallell gång- och cykelväg fram till befintliga bostäder byggas.

Föreslagna utbyggnadsområden berör varken riksintresse eller strandskydd.

Väring

Tätorten består till största delen av villabebyggelse, men det finns även flerbostadshus. I Väring finns förskola, fritidsverksamhet och grundskola (ålder 6 – 12 år). Söder om samhället (ca 1 km) intill väg 200 finns en bensinstation med livsmedelsutbud samt restaurang. Sydost om samhället ligger idrottsplatsen. I Väring bor ca 545 personer.

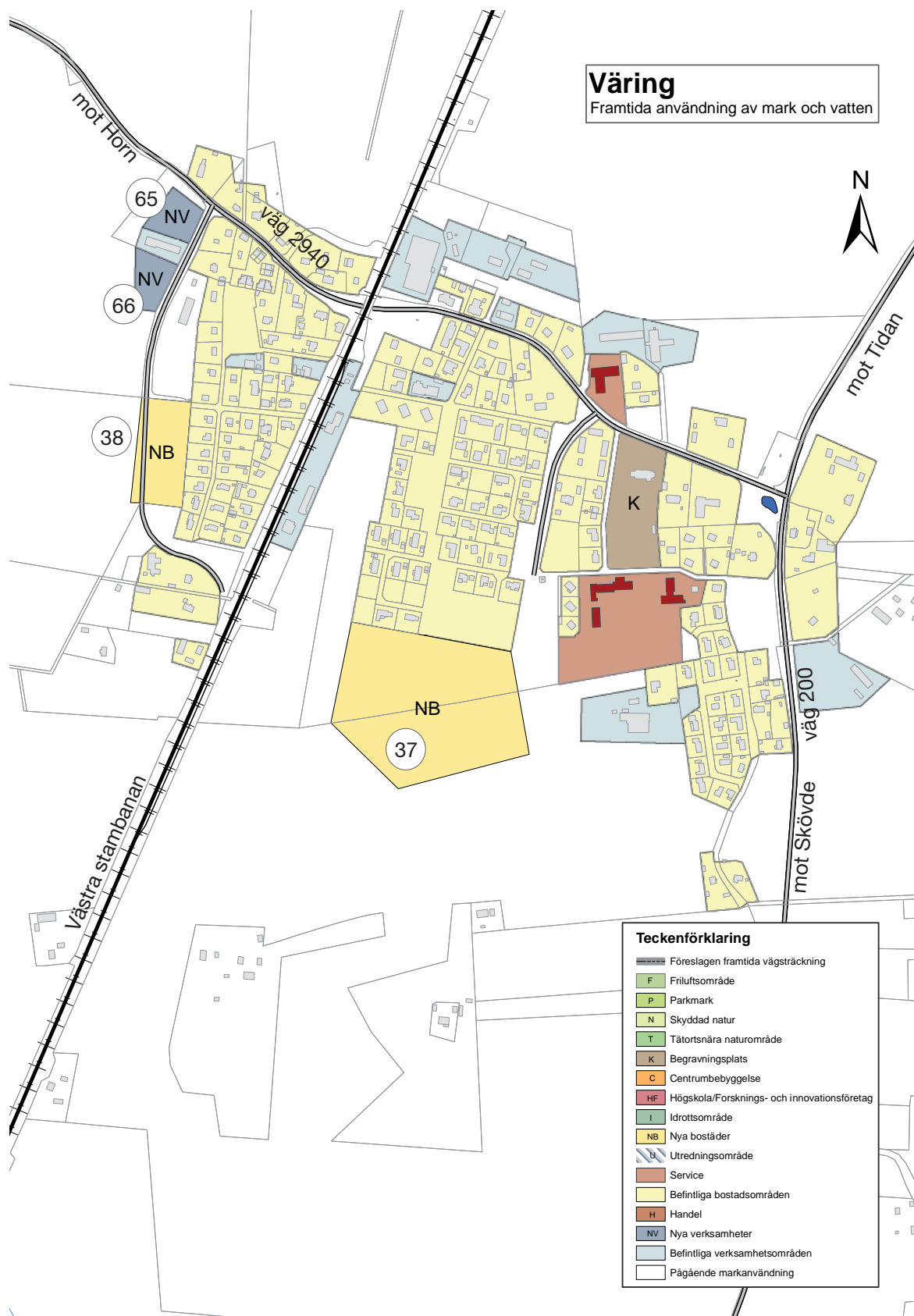
Västra stambanan passerar genom samhället.

Trafikverket har ett tredje spår på östra sidan om stambanan som man vill förlänga åt söder. Spåret används av godståg vid möte/passage av persontåg.

Samhället Väring har ur kulturhistorisk synpunkt förvanskats och förlorat mycket av sin ursprungliga karaktär genom den nya järnvägsundergången. De enskilda väl bevarade byggnader som finns kvar måste ändå betraktas som en tillgång vid samhällets utbyggnad. Prästgården intill kyrkan utgör en historisk kärna att ta hänsyn till. Av de elva byggnader som beskrivs i inventeringen över kulturhistoriska byggnader och miljöer är fyra stycken fortfarande oförändrade. Dessa är Sven Bentsgården, Ekhult, Olof Ahlsgården och Prästgården.

Den gamla smedjan på fastigheten Stora Väring 8:65 ligger intill genomfartsgatan alldeles intill den rivna järnhandeln. Smedjan har delvis renoverats och används av hembygdsföreningen som museum.

Riktlinjer

Utbyggnadsriktningen för tätorten är åt söder på östra sidan av järnvägen. Område för ny bebyggelse planeras i direkt anslutning till det senast detaljplanelagda området (37). Skyddsavståndet till järnvägen ska vara väl tilltaget med hänsyn till tågtrafiken. Stenmur med vegetationsridå mellan järnväg och ny bebyggelse bör vara en gräns för bebyggelsen.

Markberedskap för ett tredje spår utmed Västra stambanan ska beaktas vid all planläggning och bygglovhantering.

Ett mindre område väster om Villagatan i västra Våring kan kompletteras med några villatomter (38).

Område för nya verksamheter föreslås i nordväst utmed väg 2940 mot Horn och Binneberg (65, 66).

Anläggande av en parallell gång- och cykelväg utmed väg 2940 genom tätorten bör eftersträvas. Även trafiksäkrare gång- och cykelförbindelse till idrottsplatsen är önskvärd.

Vid korsningen med väg 200 finns en pendelparkering.

I södra delen av området för ny bostadsbebyggelse väster om Villagatan finns en boplatsslämning enligt länsstyrelsens fornlämningsregister. Denna kan komma att påverkas av ny bebyggelse.

Värsås

Värsås har funktionen av att vara en central tätort för den sydöstra kommundelen. I Värsås finns förskola, fritidshem och grundskola (ålder 6 – 12 år). Här finns butik, bensinstation och en bildäcksfirma. Öster om kyrkan ligger tre större jordbruksanläggningar. I tätorten finns en idrottsplats samt ett elbelyst motionsspår. Bebyggelsen domineras av villor.

Bycentrum i Värsås med tingshus, gästgivaregård och gården Stommen med sitt fina magasin invid kyrkan är en bymiljö som är ovanlig idag.

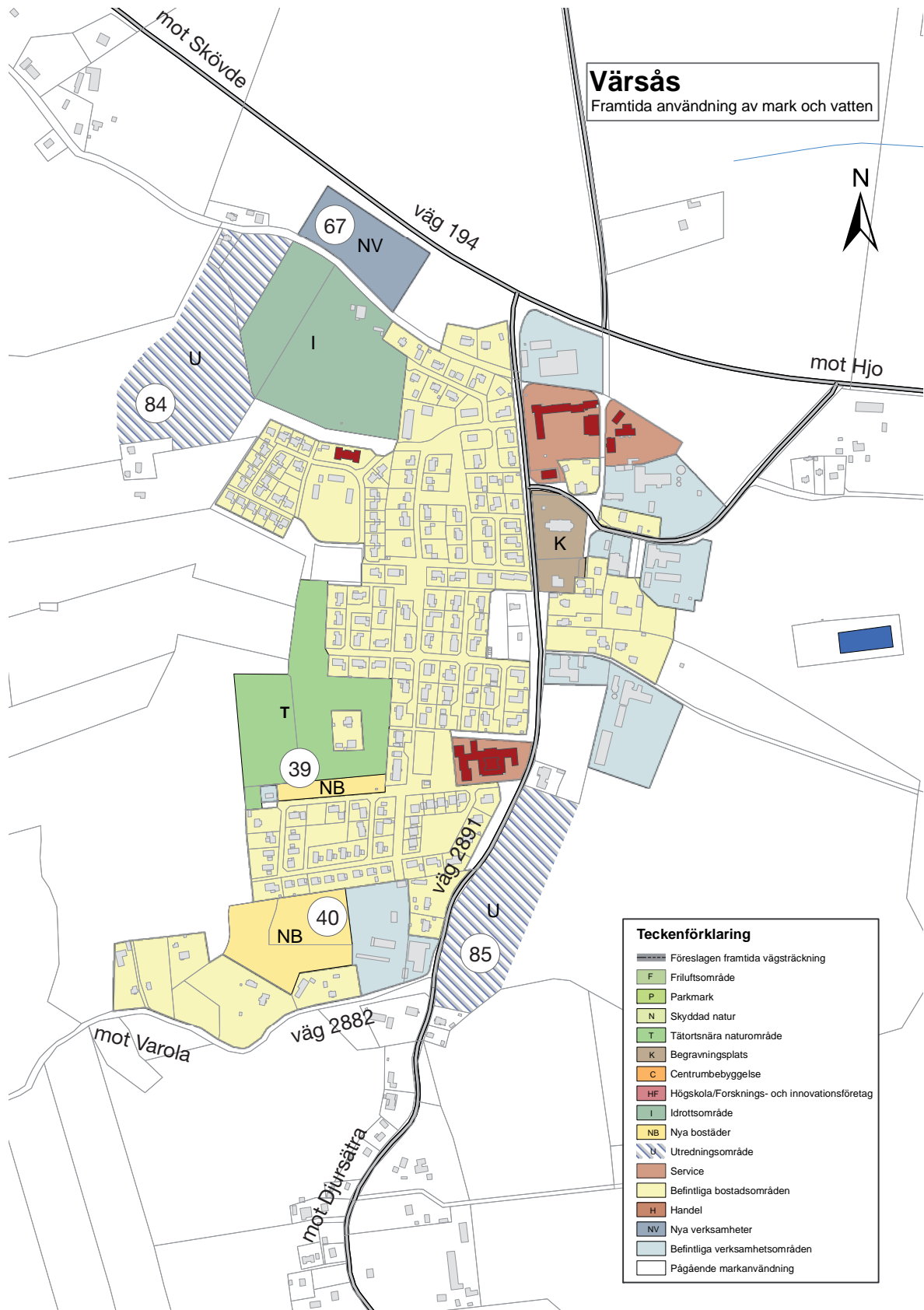
Befolkningssiffror ökade kraftigt mellan åren 1985 och 1995. Detta har sin orsak i att en hel del byggnation ägde rum i början av 1990-talet. Nu bor ca 570 personer i Värsås tätort. I Värsås glesbygd (församlingarna Värsås - Varola - Vreten, Sventorp - Forsby) bor ca 1800 personer.

Riktlinjer

Områden för ny bostadsbebyggelse planeras i södra delen av Värsås (40). Det är främst avsett för villor. Öster om detta område ligger en träindustri. Eventuellt behov av skyddszon ska beaktas vid detaljplanearbetet.

Ett mindre område ligger på norra sidan av Aftonpromenaden (39). Det kan ses som en kompletteringsbebyggelse och kan inrymma ca 5 villatomter.

Två utredningsområden har markerats i översiktsplanen. Detta är möjliga områden för framtida bostadsbebyggelse. Vilket av dem som ska utnyttjas i första hand kommer troligen att styras av den framtida verksamheten på jordbruksanläggningarna (84, 85).

Område för nya verksamheter föreslås norr om idrottsområdet ut mot väg 194 (67).

I anslutning till tätorten finns ett skogsområde med strövstigar och elbelyst motionsspår. Detta tätortsnära naturområde är viktigt att bevara. Väster om detta område ligger grundvattnet högt och markerna är väldigt blöta.

Gång- och cykelvägen bör förlängas söderut utmed väg 2891, Djursättravägen, för ökad trafiksäkerhet. En pendelparkering bör anläggas vid korsningen med väg 194.

Den gamla handelsboden (objekt nr 40 i inventeringen Kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer i Skövde kommun) som låg med fasaden mot den öppna platsen framför kyrkan saknas. Den förrådsbyggnad som nu ligger på dess plats fyller inte handelsbodens plats. Rekonstruktioner är inte en lämplig ersättning för försvunna kulturhistoriska objekt men när en enda byggnad har så stor betydelse för en hel miljö kan en ny byggnad med samma mått och placering vara motiverad i denna sällsynta bymiljö.

Marken norr om Aftonpromenaden ligger idag i parkmark i detaljplan. Med en bibehållen gångförbindelse till strövområdet bedöms inte grönområdets tillgänglighet och värde påverkas negativt. En mindre sträcka på ca 125 meter av motionsspåret måste flyttas lite åt norr. Detta bedöms inte påverka längden på motionsspåret nämnvärt.

Varola

Varola ligger på pendlingsavstånd, ca en mil sydost om Skövde tätort och har en befolkning på 35 personer. Här finns kommunal service i form av förskola, fritidshem och grundskola (ålder 6 – 12 år).

Det karakteristiska för Varola kyrkby är kyrkan på kullen med den äldre bebyggelsen runtomkring. Lokaliseringen av gårdarna följer ett särskilt mönster, där mangårdsbyggnaderna vänder sig in mot centrum och med ladugårdarna i en ring på utkanten av sluttningen.

Närmare Ösan ligger huvudsakligen den äldre församlingsanknutna bebyggelsen. Skolhuset som är uppfört i tegel byggdes 1884. På den västra sidan av Ösan, utmed Skövdevägen (väg 2882), har senare bebyggelse vuxit fram. Varola kyrkby beskrivs i boken Kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer i Skövde kommun, framtagen av Skaraborgs länsmuseum på uppdrag av Skövde kommun, kulturnämnden, 1988.

Utmed Ösan gäller 100 meter strandskydd.

Riktlinjer

En utbyggnad av orten bör kunna ske genom kompletteringsbebyggelse där lämplig lokalisering prövas i det enskilda ärendet. Stor hänsyn ska tas till den kulturhistoriska miljön.

Landsbygdsutveckling

Kommunen vill att ny bostadsbebyggelse och kompletterande anläggningar ska kunna byggas på landsbygden. Historiskt sett har ca 10 % av bygglovansökningarna avseende nybyggnad av enbostadshus varit på landsbygden utanför Skövde tätort.

Ett par, av säkert flera, projekt som stimulerar landsbygdsutveckling är ett Serviceprogram i syfte att få offentlig service att fungera på landsbygden som Västra Götalandsregionen har varit med att ta fram. Ett annat är Turismstrategi Skaraborg som arbetats fram av Västsvenska turistrådet tillsammans med Skaraborgs kommunalförbund och Länsstyrelsen i Västra Götaland. Se mer om Turismstrategin under avsnittet om Visioner, Mål och Riktlinjer.

Under våren 2012 har kommunfullmäktige antagit en ny IT-infrastrukturplan med målsättning för bredbandsutbyggnaden i kommunen.

Det är för landsbygdens utveckling viktigt med sysselsättning och bofast befolkning. Ett sätt att skapa förutsättningar att behålla och utveckla boende på landet är att skapa fastigheter som förenar boendet med landsbygdens resurser. Då bör det bli en möjlighet att bilda s.k. hästfastigheter. Det finns också möjligheter att skogsmark kan få ingå i en bostadsfastighet på landsbygden om vissa förutsättningar gäller. Detta gäller skogsmark som inte är produktiv eller i övrigt saknar intresse för det aktiva skogsbruket. Skogsmark som avses att omföras till annan markanvändning t.ex. betesmark eller tomtmark eller skogsmark som avses att användas för visst uttag av husbehovsved.

Riktlinjer

Det är flera olika aspekter som har betydelse för landsbygdens utvecklingsmöjligheter. Hur kommunen ska arbeta vidare med frågorna kring landsbygdsutveckling bör fördjupas i ett särskilt arbete kring viljeinriktning, målsättning och riktlinjer. Att ta fram ett landsbygdsprogram i någon form kan vara ett sätt.

LIS-områden

Strandskydd och LIS-områden regleras i miljöbalkens 7 kap. Med områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen avses ett område som är lämpligt för utvecklingen av landsbygden och är av ett sådant slag och har en så begränsad

omfattning att strandskyddets syften fortfarande tillgodoses långsiktigt.

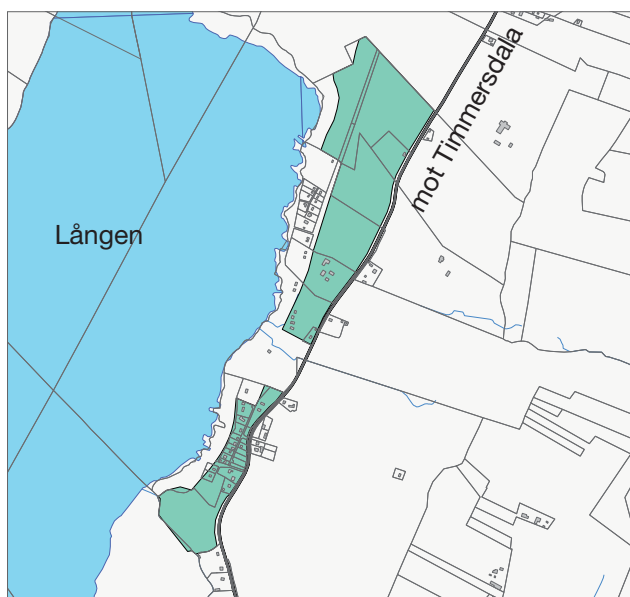
Syftet med att redovisa områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen är att stimulera den lokala och regionala utvecklingen i områden som har god tillgång till fria strandområden och där en viss byggnation kan ske utan att strandskyddets syften åsidosätts. Behovet av att stimulera en sådan utveckling finns främst i landsbygdsområden som inte är belägna i närheten av stora tätorter.

Med åtgärder som främjar landsbygdsutvecklingen avses bl.a. sådana åtgärder som långsiktigt kan antas ge positiva sysselsättningseffekter och som kan bidra till att upprätthålla serviceunderlaget i landsbygder.

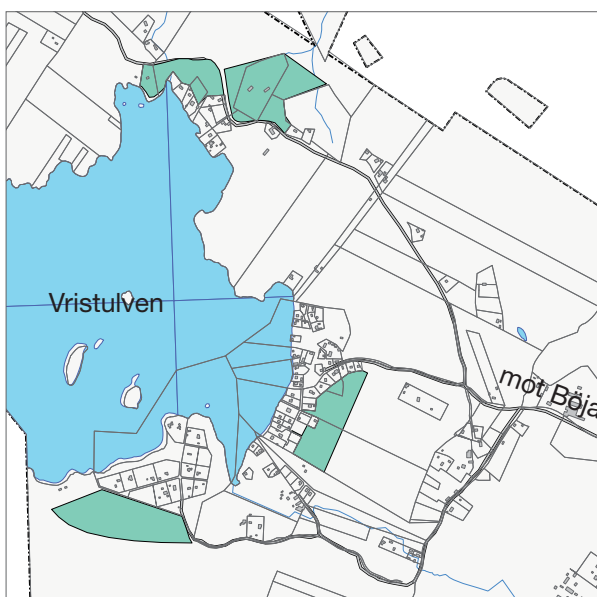
Vid utpekande av LIS-områden behöver man även uppskatta vilka långsiktiga effekter som de föreslagna lätnaderna kan ha på strandskyddets syften. Det ska fortfarande långsiktigt finnas god allemansrättslig tillgång till strandområden och bevaras goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Områdena bör sammantaget inte omfatta mer än en begränsad del av de strandområden inom en kommun som omfattas av strandskydd. (källa: Naturvårdsverkets hemsida)

LIS-områden i Skövde kommun

I Skövde kommun föreslås fem mindre LIS-områden som i första hand avses för bostads- och fritidshusbebyggelse. Allmänhetens tillgänglighet till stranden ska beaktas. Bebyggelsen bedöms kunna bidra till en positiv landsbygdsutveckling i området och förstärka utvecklingsmöjligheterna främst för Timmersdala samhälle genom att stötta och stimulera social service. En viktig faktor som har legat till grund för förslagen till LIS-områden är just tillgången till teknisk och social service, såsom vatten- och avloppsanläggning, kollektivtrafik, livsmedelsbutik, skola, förskola mm. De föreslagna LIS-områdena har

LIS-områden vid Lången

LIS-områden vid Vristulven

studerats i tillgängligt planeringsunderlag samt besökts i fält av bl a kommunekologen.

Vid arbete med att peka ut LIS-områden har vissa områden undantagits, då de bedöms olämpliga utifrån ett helhetsperspektiv. Områden som undantagits är:

- Tysta områden
- Översvämningskänsliga områden
- Skredbenägna områden
- Beslutade biotopskydd
- Landskapsbildsskydd
- Naturresevat
- Klass 1 o 2 i kommunens naturvårdsprogram
- Områden med höga biologiska värden för växt- och djurlivet

Dessa områden finns redovisade och beskrivna i inventeringar, karteringar och beslut, vilka i sin tur finns redovisade i kommunens digitala kartunderlag.

LIS-områdena beskrivs i den miljökonsekvensbeskrivning (MKB) som upprättats till Öp2025. MKB'n beskriver att stor hänsyn har tagits bl a till respektive områdes värde för friluftsliv, natur och kultur och landskapsbild vid avgränsningen av de föreslagna LIS-områdena, men att områdena bör studeras mer i detalj i det fortsatta arbetet. Områdena bedöms vara förenliga med intentionerna i lagstiftningen. Se vidare i MKB'n.

Områden vid sjön Lången

Ett LIS-område som kan sägas bestå av två delområden, 20 respektive 7 ha stora. Områdena ligger i direkt anslutning till befintlig bebyggelse i Melldala, se karta. Båda områdena utgörs idag i huvudsak av åkermark. Områdena ligger nära skogsvegetation som finns utpekad i lövskogsinventeringen, bl a det område som ligger mellan de två delområdena.

Kommunalt VA-nät finns och kollektivtrafiken passerar redan idag. Det norra området berörs av skyddsområde för vattentäkt.

Områdena bedöms lämpliga för permanentboende i form av enbostadshus. Området ligger i ett attraktivt besöks- och turiststråk. Ytterligare bostadsbyggnation bedöms kunna bidra till att stötta befintlig service att vara kvar och kunna utvecklas.

En framtida exploatering ska dock föregås av upprättande av en detaljplan där platsens förutsättningar studeras mer i detalj, bland annat med avseende på detaljavgränsning mot lövskogsområdet och vattenskyddsområdet. I samband med detaljplanearbetet ska även markförhållanden och geotekniska förutsättningar studeras.

Områden vid sjön Vristulven

Tre områden, 8, 5 respektive 4 ha stora, i anslutning till befintlig fritidshusbebyggelse. Ett område ligger öster om bebyggelsen

vid Sjöberga, ett annat norr om badplatsen och det tredje sydväst om Sjöhagen. Se karta.

Områdena är mestadels skogsbevuxna med barrskog. I det norra området har en del avverkning skett.

Områdena är lämpliga för fritidshusbebyggelse.

En förutsättning för ytterligare byggnation i området är att få till stånd en bra lösning för avloppsfrågan. För närvarande (2011) pågår ett utredningsarbete där avloppsfrågan studeras för befintlig bebyggelse. Ett förslag finns om ett internt ledningsnät till tre infiltrationsbäddar, en för varje område.

En framtida exploatering ska dock föregås av upprättande av detaljplaner där platsernas förutsättningar studeras mer i detalj. Då ska även de geotekniska förutsättningarna studeras. Vid området sydväst om Sjöhagen finns en liten strand som ska vara tillgänglig för allmänheten. Inom detta område finns även skog med stora barrträd som ska beaktas vid den fortsatta planeringen. De utgör en lämplig zon mellan befintlig och ny bebyggelse.

Bygglovprövning

Enligt plan- och bygglagen 5 kap 1§ skall prövning av markens lämplighet för bebyggelse och reglering av bebyggelsemiljöns utformning ske genom detaljplan för:

- ny sammanhållen bebyggelse
- enstaka byggnad med stor omgivningspåverkan eller i område med stort bebyggelsetryck
- befintlig bebyggelse som behöver regleras i ett sammanhang

Vid prövning av ansökningar om bygglov för ny bebyggelse som ligger utanför detaljplan, områdesbestämmelser eller samlad/sammanhållen bebyggelse gäller generellt att åtgärderna ska uppfylla kraven i 2 kap plan- och bygglagen (PBL) och antas uppfylla kraven i 8 kap samma lag.

Inom den tätortsinfluerade landsbygden råder i allmänhet stor konkurrens om marken varför stora krav ställs på noggranna överväganden när det gäller lokalisering av ny bebyggelse. De långsiktiga och strategiska utbyggnadsmöjligheterna ska beaktas.

Vid prövning enligt 2 kap och 8 kap PBL bör särskilt följande frågor beaktas:

Ny bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och befintlig bebyggelse. Den bör lokaliseras och utformas enligt den lokala byggnadstraditionen när det gäller placering, utformning, materialval och färgsättning. Det är vanligt att bebyggelsen på landsbygden har stöd i landskapet (landsvägen, trädridå, stenmurar, större lövträd m.m.)

om bebyggelsen utgörs av ett mindre antal flerbostadshus eller industribyggnader än består av samma antal fritidshus.

De generella bestämmelserna enligt 8 kap. PBL, om krav på bygglov inom detaljplanlagt område gäller även för sammanhållen bebyggelse. Den byggande ska själv i det enskilda fallet bedöma om sammanhållen bebyggelse föreligger. Samråd bör dock ske med kommunen (byggnadsnämnden). I sammanhanget bör också noteras att ett småhus i nära anslutning till planlagt område kan tolkas ingå och omfattas av begreppet sammanhållen bebyggelse.

Av kartan på föregående sida (se även karta B) framgår vilka bebyggelsegrupper som kommunen tidigare bedömt utgöra sammanhållen bebyggelse (sammanhållen bebyggelse ersätter fr.o.m. 2011-05-02 begreppet samlad bebyggelse).

Mindre tillbyggnad

Utanför detaljplanlagt område och utanför sammanhållen bebyggelse får en mindre tillbyggnad och komplementbyggnad uppföras utan bygglov i de fall krav på bygglov inte beslutats i områdesbestämmelser.

Tillåten byggnadsarea på den mindre tillbyggnaden eller komplementbyggnaden är inte definierad i lagtexten. Den bygglovsfria åtgärden får dock inte vara dominant i förhållande till bebyggelsen på tomten. Byggnadsnämnden har bedömt (beslut 1987-08-13, § 402) att tillbyggnadens byggnadsarea i normalfallet bör uppgå till max 1/3 av ursprunglig byggnadsarea, dock högst 50 m². Men även här är det den byggande som ska göra bedömningen vad som inryms i begreppet mindre tillbyggnad.

Även om bygglov inte erfordras ska den utförda tillbyggnaden eller komplementbyggnaden uppfylla kraven i Plan- och bygglagen gällande t.ex. yttre form och färg och anpassningen till landskapsbilden. De tekniska egenskapskraven gällande bärförmåga, ventilation, tillgänglighet för människor med funktionshinder, energihushållning, säkerhetsfrågor mm skall också uppfyllas.

Strandskyddsdispens

Strandskyddet ska långsiktigt trygga att medborgarna har tillgång till strandområden. Strandskyddet ska också bevara goda livsvillkor för djur och växtlivet. För att tillgodose syftena är det förbjudet att inom strandskyddsområden vidta vissa åtgärder, bl.a. att uppföra nya byggnader. Se även under avsnittet Naturvård och Grönytor.

Kommunen har huvudansvaret att pröva frågor om upphävande av och dispens från strandskyddet. Länsstyrelsen ska bevaka strandskyddets intressen vid kommunal planläggning och överpröva kommunala beslut om upphävanden och dispenser.

Kommunfullmäktige i Skövde kommun har delegerat till byggnadsnämnden att pröva fråga om upphävande av och dispens från strandskyddet samt utöva tillsyn (2009-08-31 § 103).

Bestämmelser och förordnanden utefter allmänna och enskilda vägar enligt 39, 43 och 47 §§ väglagen.

Byggnadsförbud råder inom ett avstånd av 12 meter från vägområdet för allmänna vägar (47 § väglagen). För riksväg 26 och 49 samt länsväg 194 och 200 gäller utökad byggförbud till ett avstånd av 30 meter från vägområdet. För dessa vägar gäller att byggnad (gäller även jordbrukets byggnader) eller annan anordning som kan inverka menligt på trafiksäkerheten inte får uppföras utan länsstyrelsens tillstånd. Kravet på tillstånd av länsstyrelsen gäller inte inom områden med detaljplan eller åtgärder för vilka bygglov krävs. Vid bygglovprövning ska samråd ske med väghållaren.

Byggnader, tillbyggnader eller andra anläggningar får inte uppföras inom ett vägområde utan väghållningsmyndighetens tillstånd (43 § väglagen).

Enskild väg samt utfart från fastighet får inte anslutas till allmän väg utan väghållningsmyndighetens tillstånd (39 § väglagen).

Tillgänglighet

Skövde kommun ska främja en utveckling som skapar goda förutsättningar för alla oavsett funktionsnedsättning att bo, arbeta, röra sig fritt och verka i samhället. Detta förutsätter en tillgänglig och användbar miljö för barn, ungdomar och vuxna med nedsatt rörlighet, kognitiva nedsättning, syn, hörsel nedsättning, psykiska eller medicinska nedsättningar.

Tillgänglighet är en generell samhällsbyggnadsfråga som berör alla. Ett av de funktionshinderpolitiska målen är att förbättra tillgängligheten. Det pågår därför ett arbete med att ta bort enkelt avhjälpta hinder för tillgänglighet i allmänna lokaler och allmänna platser.

Sverige har också 2009 anslutit sig till FN konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Tillgänglighet är en viktig artikel i konventionen och den innebär att staterna ska säkerställa att personer med funktionsnedsättning får tillgång på lika villkor som andra till bland annat den fysiska miljön. I konventionen står det också ”att universellt utformade betyder att utformning av produkter, miljöer, program och tjänster ska kunna användas av alla i största möjliga utsträckning utan behov av anpassning eller specialutformning.”

Skövde växer och nya bostadsområden skapas. Kommunen ska sträva efter att alla bostäder ska vara tillgängliga för alla. Nya hinder får inte skapas för boende med funktionsnedsättning och därför ska kommunen följa utvecklingen av bland annat ny teknik när det gäller sophantering i bostäder.

Funktionshinderrörelsen har kunskaper om hur miljön ska se ut för att fungera på optimalt sätt för personer med olika funktionsnedsättningar och därför ska kommunen inhämta synpunkter vid planering av den fysiska miljön.

Riktlinjer och standard för fysisk tillgänglighet finns för tillgängliga och användbara miljöer. Materialet har tagits fram av Västra Götalandsregionen, funktionshinderrörelsen och bland annat Skaraborgs kommunalförbund. Tillgängligheten definieras utifrån lagstiftning, förordningar, föreskrifter, allmänna råd, rekommendationer och erfarenhetsbaserad kunskap som vägs samman till en gemensam definition.

Skövde bör eftersträva en grön standard som innebär tillgänglighet för nästan alla. Om inte grön standard kan uppnås ska dokumentation göras om orsaken till detta.

Kulturmiljö

Inledning

Kommunen omfattar ett stort kulturlandskap som brukats av människan under mycket lång tid. Inom Skövde kommun finns flertalet kulturmiljöer utpekade som viktiga, exempelvis Vallby Sörgården, Forsby, Berg och Ryds ängar. Kyrkogårdar och områden intill kyrkor så som vid Våmb kyrka är en viktig del av kulturlandskapet. Likaså det agrarlandskap som kan ansluta direkt till orter på landsbygden och innehålla spår av småbruk och odlingslandskap, betad ängsmark och stenmurar. Här kan även ingå skyddade fornlämningar eller rester av bebyggelse. Värdefulla områden ur kulturmiljösynpunkt sammanfaller ofta med de områden som har en värdefull naturmiljö.

Landskapsanalys

I samband med att kommunen arbetade fram en vindkraftsplan lät man göra en översiktlig landskapsanalys för hela kommunen. Landskapet är resultatet av naturgeografiska förutsättningar och människans verkan under flera tusen år. Landskapsanalysen beskriver hur Skövde kommuns landskap och landskapstyper ser ut i stora drag. Inventeringen har kommit fram till att kommunen kan beskrivas ha tre olika landskapstyper, enhetliga-, zonerade- och mosaiklandskap. Övergången mellan de olika landskapstyperna är flytande, varför ingen skarp gränsdragning mellan dem är möjlig. Kommunens olika landskapstyper återges på kartan (motstående sida).

Med *enhetliga landskap* avses områden som innehåller ett fåtal landskapselement och där en viss karaktär dominerar. Exempelvis kan landskapstypen i fråga vara ett orört skogslandskap, produktionsskog eller storskaligt jordbruk. Exempel på enhetligt landskap är skogsbruksområdena på Billingen som täcker en relativt stor yta, storskaligt jordbruk nordväst om Varing och skogsområdena i kommunens östra delar.

Även det *zonerade landskapet* kan utgöras av storskaligt jordbruk, t.ex. slättlandskapet. Till skillnad från det enhetliga landskapet förekommer dock tydligt rumsskapande landskapselement, t.ex. dalgångar/sluttningar, åsar, trädridåer, stenmurar m.m. Det zonerade landskapet är i regel kulturpåverkat och erbjuder relativt långa utblickar.

Exempel på zonerade landskap i Skövde kommun är kulturlandskapet i nordöstra kommundelen och det böljande landskapsavsnittet söder om Sydbillingens platå.

Mosaiklandskapet är precis som namnet antyder en sammansättning av olika markslag och karaktärer likt ett lapptäcke. Mosaiklandskapet är i regel rikt på variation vad gäller topografi, markanvändning och landskapselement. Utblickarna är i jämförelse med det zonerade landskapet kortare och bär mänskliga spår, som t.ex. alléer, dungar och stenmurar.

Ett typiskt mosaiklandskap är det småskaliga kulturlandskapet vid Garparör och Högsböla ängar med stenröjda åkermarker, stenmurar, odlingsrösen, ängs- och hagmarker som har brukats under flera hundra år.

A) Enhetligt landskap, slättbygd, storskaligt med långa utblickar, agrarlandskap med enstaka traddungar, övergår till betade strandängar vid sjön Östen

B) Zonerat landskap, kulturpräglad slättbygd med relativt långa utblickar, odlingsfält, betesmarker med traddungar, vegetationsridåer och mindre skogspartier, varierande markanvändning som övergår till skogsbygd i öster

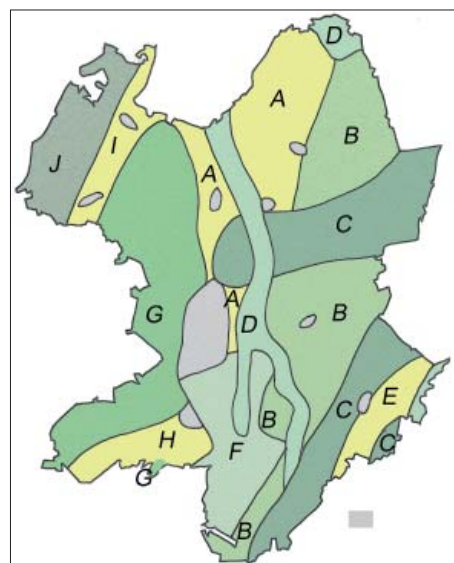
C) Enhetligt landskap, slättbygd, storskalig skogsbygd med öppningar längs byvägar/intill gårdsbebyggelse, produktionsskog av gran/tall/blandskog med förekomst av sankmarksområden av varierande storlek

D) Zonerat landskap, slättbygd, ålandskap, å kantat av öppna jordbruksmarker/vegetationsridåer, vissa delsträckor fritt meandrande vissa rätade/kulverterade

E) Zonerat landskap, slättbygd, böljande, storskaliga jordbruks- och betesmarker, enstaka åkerholmar

F) Zonerat landskap, slättbygd, barrblandskog med enstaka sankpartier som mot norr går över till en mer varierande karaktär med barrskog, lövskogspartier och större öppna ytor, genomkorsas av mindre vattendrag, militärt område

G) Enhetlig karaktär som övergår till mosaiklandskap, platåberg, kännetecknas av: - vidsträckta enhetliga skogsområden med förekomst av sankmarker och mindre orörda barrskogar, - mosaik/variationsrik odlingsbygd med naturbeten, odlingsfält och lövskogsområden - lövskogsbeklädda bergsluttningar/rasbranter.

Landskapstyper i Skövde kommun

För att få en bättre överblick över kulturmiljön i Skövde kommun och förankra vad som är värt att slå vakt om inför framtiden pågår arbetet med att ta fram ett kulturmiljöprogram. Programmet ska användas som ett planeringsunderlag för komplettering och utveckling av kulturvärden och kulturmiljöer.

Skyddade byggnader i centrala Skövde

Kulturresevat:

Vallby Sörgården som utgörs av en bibehållen bondgård med ett odlingslandskap präglat av den första delen av 1900-talet.

Kulturarhistoriska byggnader och miljöer

Skövde har sedan 1900-talet präglats av den militära närvaron och några framgångsrika industriföretag. Flera stiliga och väl bevarade byggnadsverk minner om detta. I landskapet finns spår av tidigare industriell verksamhet i form av kalkstensbrytning. Byggnader och miljöers utseenden, värden och kvaliteter i Skövde kommun beskrivs i böckerna *"Kulturarhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer i Skövde kommun"*, samt *"SKÖVDE stadsplanering och bebyggelse 1760 - 1960, kulturarhistoriska byggnader och miljöer"*, framtagna av Skaraborgs länsmuseum på uppdrag av Skövde kommun, kulturnämnden, 1988 resp. 1991.

Åren 2009 - 2011 genomfördes ett *"Kulturmiljöprogram för Skövde kommun"* med en omfattande inventering av staden med riktlinjer för planering och byggnation i samband med kulturmiljöer. Programmet indelades i Etapp 1 omfattande Skövde stad och Etapp 2 omfattande de nio mindre tätorterna kring Skövde: Vårsås, Ulvåker, Lerdala, Timmersdala, Stöpen, Varing, Tidån, Igelstorp och Skultorp. Programmet kompletterar ovan nämnda tidigare genomförd inventering (1991) genom att omfatta miljöer och byggnader fram till 1985. Delvis omfattas även industrimiljöer.

Det sammantagna kulturmiljöprogrammet utpekar värdefulla kulturmiljöer, särskilt viktiga att värna om, och för varje område finns förslag till åtgärder. Rapporten över Skövde stad består av två delar, del 1 omfattar en kort beskrivning av projektet och kulturmiljöprogramarbetet samt en historik över Skövde stad. Del 2 innehåller en redovisning av utpekade värdefulla kulturmiljöer. Dessa presenteras stadsdelsvis med förslag till åtgärder. Förslagen är rekommendationer om att framför allt upprätta fördjupade riktlinjer för att tillvarata de kulturarhistoriska värdena. I vissa fall där kulturmiljön både har särskilda kulturvärden och är mycket rikt sammansatt rekommenderas att en bevarandeariktad detaljplan upprättas. Programmet skall användas som underlag inom kommunens plan- och byggplanering liksom upplysa kommuninvånarna om sin närmiljö.

En inventering och dokumentation av några av Skövde stads 1950-tals villaområden genomfördes under 2007 - *"Skövdes 1950-talsvillor"*. De områden som ingår är Källegården, sydöstra Östermalm och Blåbärsstigen och Lingonstigen på Billingsluttningen. Inventeringen är en bra vägledning vid plan- och bygglovärenden för att bidra med råd och anvisningar avseende utformning och anpassning till omgivningen i dessa områden. Förändringar skall ske med stadsdelens karaktärsdrag som vägledning och ske med varsamhet och hänsyn till de kulturvärden som finns. En tillbyggnad som

förvanskar det ursprungliga huset kan minska inte bara dess eget utan också områdets attraktivitet.

Fem bevarandeplaner är antagna inom Skövde stad, där speciellt värdefulla byggnader har bedömts med utgångspunkt från inventeringen "Skövde stadsplanering och bebyggelse 1760-1960, kulturhistoriska byggnader och miljöer, 1991". Bevarandeplanerna omfattar Drottninggatan, Vasastaden, Västermalm, Södra Vasastaden och Tallbacken/Ekedal.

Under 2011 har ett förslag till en utvecklingsplan för Helénsparken tagits fram. Parken innehåller kulturhistoriska värden och är en viktig mötesplats för barn, småskalig kulturverksamhet och är en grön plats i staden.

Lagen om kulturminnen

Fornlämningar är skyddade enligt lagen om kulturminnen m.m. Befintliga, kända fornlämningsområden redovisas på bestämmelsekartan (karta B).

Horns tegelbruk, Vretens såg, Binnebergs tingshus, Helénstugan, hotell Billingen och Vaholms brohus är skyddade med stöd av lagen om kulturminnen m.m. Klagstorps herrgård samt Skaraborgs Regementes kasernområde är skyddade med stöd av förordningen om statliga byggnadsminnen.

Rödfyrhögar och vissa rester av kalkugnar minner om tidigare verksamheter. En del rödfyrhögar klassas idag som fornlämningar.

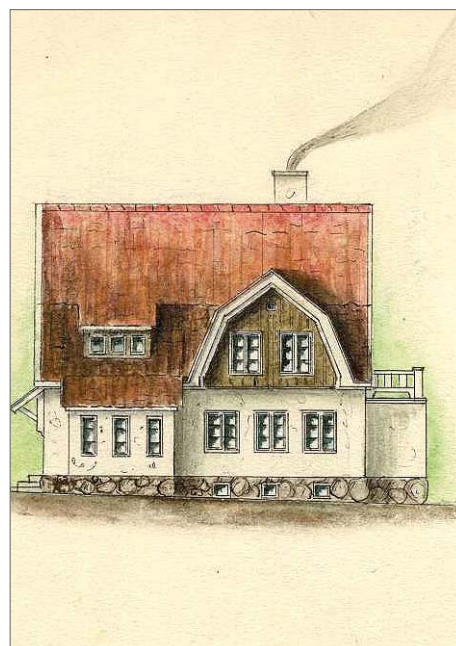
Alla kyrkor och begravningsplatser som tillhör svenska kyrkan är skyddade enligt lagen om kulturminnen m.m. För alla som är byggda före 1940 samt för St: a Birgittas kyrkogård och Johannes kyrka i Skövde tätort krävs tillstånd från länsstyrelsen för förändringar.

Mål och riktlinjer

Kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer ska betraktas som en väsentlig del av vårt kulturella arv. Bevarande ska vara en naturlig parameter vid kommande planarbeten. Detta gäller även enskilda byggnader och sammanhängande väl bevarade miljöer från senare tid.

Vid nybyggnation och planläggning av nya områden är det viktigt att vidare utreda kulturlandskapets värden och karaktär, och därigenom kartlägga vad som särskilt bör värnas om. Även möjligheter till kulturella mötesplatser i staden ska beaktas.

Kulturmiljöprogrammet för Skövde kommun pekar ut de värdefulla kulturmiljöer som är särskilt viktiga att värna om. Kulturmiljöprogrammet kompletterar de tidigare framtagna inventeringarna "Kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer i Skövde kommun", 1988 samt "Skövde stadsplanering och bebyggelse 1760-1960, kulturhistoriska byggnader och miljöer, 1991", vilka också ger utgångspunkter för bedöm-

ningen av vilka byggnader och miljöer som är kulturhistoriskt värdefulla. Arbetet med att upprätta bevarandeplaner för Skövde tätort bör fortgå.

Det finns ett antal industribyggnader i kommunen med väl bevarad karaktär som bör studeras för att kunna lägga fast ett förhållningssätt till dessas värden vid eventuella förändringar. Volvo Skövdeverken är av mycket stort kulturhistoriskt värde för Skövde vad gäller industrihistoria och kulturmiljö. D-hallen, U-hallen, E-hallen och Östra fabriken bör särskilt uppmärksammas.

Vid upprättande av program och detaljplaner ska länsstyrelsens kulturmiljöenhet kontaktas i ett tidigt skede. Vid program- och planarbeten kan det finnas behov av särskild arkeologisk utredning.

Vid bygglov

En byggnads eller ett områdes kulturhistoriska och estetiska värden ska beaktas i samband med bygglovprövning.

Följande rekommendationer bör tillämpas vid om-, till- och nybyggnader inom områden utpekade som kulturhistoriskt intressanta. Rekommendationerna bör tillämpas även för andra miljöer och äldre byggnader av traditionell typ som bedöms ha kulturhistoriska värden.

Generellt skall traditionella takformer användas så som sadeltak, mansardtak där omkringliggande byggnader har detta utförande, likaså bör arkitektoniska detaljer som små takkupor eller takfönster efterföljas. Karakteristiska arkitektoniska detaljer såsom fönster och dörrsnickerier är en viktig del av en byggnads uttryck och är av stor vikt att bevara.

Bostadsbyggnad i ett särskilt intressant område bör förses med förhöjt väggliv/takfot. Traditionell fasadbeklädnad bör användas så som träpanel med locklistpanel eller putsade fasader, beroende på ett specifikt områdes traditionella karaktär.

Skorstenar bör placeras på eller nära bostadshusetsnock. Rött taktegel (1- eller 2-kupigt) bör användas.

Färgsättningen bör anpassas till omgivande bebyggelse, traditionellt är ljusa oljefärger (vitt, beige, grått, gult) eller falurödfärg.

Byggnadsminnen och andra kulturbyggnader bör, utifrån byggnadstyp, läge, ålder och bevarandeangelägenhet, ges ett tillfredställande brandskydd. Skyddsavstånd kan även beaktas vid nybyggnation i anslutning till ett byggnadsminne.

Områdesbestämmelser

För att byggnadsnämnden och dess förvaltning ska få kännedom om planerade förändringar som rör de kulturhistoriskt värdefulla byggnaderna och miljöerna, kan det vara lämpligt att

utöka bygglovplikten genom områdesbestämmelser för vissa av delområdena som presenteras i ovannämnda inventering, "Kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer i Skövde kommun". Kommunen kan då ge råd och anvisningar och kan förhindra ovarsamma förändringar.

Riksintresset Berg omfattas av områdesbestämmelser.

Nedan redovisas de delområden där områdesbestämmelser i första hand bör upprättas. I dessa områden bedöms behovet av områdesbestämmelser vara som störst. Prioriteringen grundar sig på en kombination av områdets kulturhistoriska status; bevarandegrad, sällsynthet, historisk läsbarhet och ett befarat hot mot bevarandet av dessa värden.

Hotet mot områden där värdet består i just sammansättningen av byggnader som ingår i ett historiskt sammanhang är extra stort då en byggnads förvanskning kan störa helhetsintrycket. Områdena redovisas inte i någon särskild prioriteringsordning.

Områdesbestämmelser bör i första hand upprättas för följande områden:

Binneberg

Binneberg har en bymiljö med kyrka, tingshus och flera välbevarade byggnader.

En av de i boken beskrivna byggnaderna, nr 4, belägen mitt i byn på en höjd, och mycket viktig för helhetsintrycket, förfaller just nu och måste åtgärdas snart. Det gamla Betelhuset har fått altan och uterum.

En del av husen i byn har inget större egenvärde ur kulturhistorisk synpunkt vilket på sitt sätt utgör en stor risk för förändringar som skulle kunna förändra bilden av en by.

(nr 3 i inventeringen)

Flistad

Flistad är en klungby på slätten med kyrka, prästgård, skola och flera väl bevarade gårdar.

Bymiljön är sällsynt och flera hus av stort kulturhistoriskt värde finns. Kyrkan intill en gravhög ger platsen ytterligare en historisk dimension. Endast ett hus, mitt i byn, har fått felaktiga exteriördetaljer. Prästgården har nyligen sålts till privatpersoner. Jordbrukets framtid är alltid osäker.

Även om ingen tydlig hotbild syns idag är bymiljön så unik att det är viktigt att ge den ett skydd.

(nr 8 i inventeringen)

Forsby

Området utgörs i första hand av den romanska kyrkan med dess placering på en förhistorisk gravhög. Miljön innefattar kyrka, klockstapel och sockenmagasin samt före detta skolhus och handelsbod. Forsby kyrka är landets äldsta daterade kyrka, år 1135. Området är av riksintresse för kulturminnesvård.

Riksintresset bör säkerställas genom områdesbestämmelser. (nr 10 i inventeringen)

Herrekvarn

Området omfattar två stycken vattenkvarnar med byggnader från 1800-talets andra hälft. Ingen av dem fungerar längre som kvarn men i båda fallen finns interiörerna kvar, helt eller delvis, liksom delar av dammar och rännor. Vattenkvarnar har funnits i stor mängd utmed Ösan och andra vattendrag inom kommunen. Idag finns bara en fungerande kvarn bevarad, Asketorp, och även där är driften på väg att läggas ner. Miljön kring Herrekvarn och Boforsens kvarn visar tydligt hur man tidigare använde vattenkraften.

Hotet mot miljön är av ekonomisk och praktisk art. Kvarnbyggnaderna är stora och dyra att underhålla när de inte behövs, liksom dammar och rännor.

(nr 12 i inventeringen)

Götlunda

En kyrkby med prästgård, komministergård, skola och en liten undantagsstuga. Hotet utgörs här av att skolhuset som är centralt i den lilla "byn", mitt emot kyrkan ser ut att förfalla.

(nr 14 i inventeringen)

Horns kyrkby

Kyrkan är omgiven av prästgård och flera väl bevarade gårdar och mindre hus. En smedja finns vid byvägen. En av byggnaderna i byn har förändrats exteriört.

(nr 18 i inventeringen)

Horn

Horns by är ganska ovanlig med sina många, stora och ganska väl bevarade gårdar som trots storleken ligger tätt runt en byväg. En hel del tillbyggnader och ommålningar har dock skett sedan 1988 när inventeringen gjordes.

(nr 19 i inventeringen)

Knistad-Suntetorp

De två stora herrgårdsanläggningarna knyts samman av en allé. Båda gårdarna har en mängd intressanta byggnader för olika funktioner som kan berätta om livet på de stora godsens under tidigare århundraden.

Suntetorp har även en del moderna ekonomibygnader men väl bevarade bostadshus och trädgård.

Knistad som fungerar som hotell och vars marker blivit golfbana har redan i hög grad förlorat sin ursprungliga karaktär.

Dock utgör dessa båda herrgårdar med sina kvarvarande hus och alléer en så unik miljö inom kommunens gränser att den bör skyddas mot vidare förvanskning.

(nr 30 i inventeringen)

Lanna

Lanna är en radby där fyra väl bevarade gårdar ligger i tät rad utmed Ösan. Samtliga ekonomibygnader ligger på andra sidan vägen. Det mest i ögonfallande är hur väl bevarade de fyra bostadshusen med sina trädgårdar är, men då ekonomibygnaderna inte har kvar sin ursprungliga funktion är det

svårt att behålla karaktären. En ny ladugård har byggts och en är borta helt. Hotet är att nya garage kan byggas utan hänsyn till den ursprungliga placeringen av byggnaderna.
(nr 36 i inventeringen)

Djursätra

Djursätra är en klungby med flera, gamla och väl bevarade gårdar. Ett av de finaste bostadshusen ser ut att vara obebott och en plåtlada har byggts framför en ladugård som i sin tur har målats i färger som är helt främmande i miljön. Husen finns kvar men behovet av bestämmelser för att bevara denna säregna bymiljö är påtagligt.
(nr 39 i inventeringen)

Ytterligare områden

Det finns ytterligare några områden i inventeringen över kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer, för vilka behovet av att upprätta områdesbestämmelser bör prövas. Dessa områden utgörs främst av kyrkomiljöer.

- Hagelberg belägen inom militärt område (nr 17).
- Norra Kyrketorps gamla kyrka, belägen inom militärt område (nr 26).
- Häggums kyrkby med samlad bebyggelse (nr 22).
- Varola kyrkby (nr 35).
- Lerdala bör prioriteras då utbyggnad är planerad (nr 23).
- Vad, bebyggelsemiljön runt kyrkan och yllefabriken i Tidans tätort (nr 33).
- Vårsås bebyggelsemiljö/kyrkomiljö (nr 38).
- Loringa by, en unik klungby (nr 28).
- Skogatorp, bebyggelsemiljö och kulturlandskap, Böja socken (nr 6).

Mål och riktlinjer

Behovet av områdesbestämmelser bör redovisas för hela kommunen i ett samlat dokument. I första hand berör det kyrkor och bybildningar.

Rekreation och Fritid

Allmän beskrivning

Två av de sex prioriterade utvecklingsområdena i Vision Skövde 2025 säger:

”Ett rikt och varierat kulturliv ska bidra till ökad livskvalitet.”
och ” Närheten till naturen berikar och ska erbjuda möjlighet till rekreation och ett hälsosamt liv.”

Ett rikt utbud av kultur- och fritidsaktiviteter är viktiga framgångsfaktorer för nya kommuninnevånare och bidrar till Skövdes attraktivitet. För fortsatt utveckling av Skövde som mötesplats och som en bra plats för ungdomar är tillgången på lokaler och andra anläggningar viktiga. Vi planering av nya bostadsområden är därför lokaler för kultur och fritidsaktiviteter viktigt att beakta. Kultur, fritid, motion och vistelse i

naturen bidrar till ökad livskvalitet och förebygger ohälsa. Se mer under avsnittet Folkhälsomål. Sett ur barnens perspektiv är även vikten av lek- och träffpunkter stor.

Skövde Kulturhus fungerar som ett nav inom kulturverksamhet och i kommunen finns flera kulturella mötesplatser och lokaler för föreningsverksamhet. Att tillhandahålla ändamålsenliga lokaler, anläggningar samt tillgång till natur- och friluftsområden är en viktig framtidsfråga i syfte att främja folkhälsomålen.

Av kommunens Fritidspolitiska program 2008-2014 framgår att "Skövde kommun ska ge förutsättningar för en meningsfull fritid för alla". Samma program anger vidare att "Billingens fritidsområde är välkänt och har en särställning med sina inslag för motion och idrott samtidigt som det ger möjligheter till upplevelser och rekreation. Inriktningen för Billingens fritidsområde är att utveckla området i samarbete med näringsliv, föreningsliv och andra intressenter till ett nationellt centrum för idrott, motion, rekreation och upplevelser.

Det Fritidspolitiska programmet anger vidare inriktningen för Karstorpsområdet där de naturliga förutsättningarna ska tas tillvara för att skapa ett lokalt centrum för idrott, motion, rekreation och upplevelser.

Det finns inom kommunen många anläggningar för idrotts- och fritidsaktiviteter. Här finns bl a Kultomtens ridskola, tre golfbanor, Arena Skövde med äventyrsbad och sporthallar, skidstadium, bandybana, slalombacke, Södra IP med friidrottsanläggning, fotbollsplaner och konstgräsplan, bågskyttebanan, fotbollsplaner i Hentorp, Skultorp och Södra Ryd. I anslutning till skolorna finns mindre gymnastikhallar. I Stöpen finns dessutom en sporthall med fullmått.

Motionsspår finns i Skövde stad i Södra Ryd, Karstorpsområdet och på Billingens fritidsområde. I yttertätorterna finns motionsspår i Igelstorp, Vårsås, Lerdala, Tidån, Timmersdala, Väring, Skultorp och Stöpen. Fotbollsplaner finns även i Lerdala, Timmersdala, Tidån, Väring, Ulvåker, Igelstorp, Vårsås och Vreten. Vid Ulvåkers fotbollsanläggning, Åbrovallen, finns även en fotbollshall.

Billingeleden är en iordningställd vandringsled. Den går delvis uppe på diabasplatån med fantastiska utsikter österut, men även i slutningen genom hagmarker och ädellövskogar samt på kalkstensplatån i Berg. Leden är 40 km lång, i Billingensområdet finns totalt 120 km vandringsled. Utöver dessa finns många lokalt iordningställda stigar och vandringsleder i kommunen.

För Boulognerskogen finns ett förslag till gestaltungsprogram framtaget 2012.

Mål och riktlinjer

Behov finns av ytterligare en friidrottshall/multihall där flera olika sporter kan erbjudas möjligheter att utöva sin idrott. Alternativa lokaliseringar studeras.

Utifrån folkhälsoperspektivet är det viktigt att kommunen kan erbjuda invånarna kulturell verksamhet och möjlighet att få tillgång till anläggningar och lokaler för fysiska aktiviteter.

Behov av näridrottsplatser bör uppmärksammas, liknande den som finns i Södra Ryd. En näridrottsplats erbjuder en yta som ger möjligheter att utöva många olika idrotter och andra aktiviteter. En sådan plats kan gynna alla grupper i samhället.

Vid fortsatt utbyggnad och utveckling av Skövde i Trädgårdsstaden och Stadsskogen blir det extra viktigt att skapa aktivitets och rekreationsytor i närområdet eftersom avståndet till Billingen blir ganska långt. Kultomtens ridskola ligger i anslutning till Trädgårdsstaden, i den fortsatta planeringen av nästa etapp ska hänsyn tas till behovet av ridvägar mm.

Vid planeringen av nya bostadsområden är det viktigt att beakta behovet av ytor för möjligheter till spontana aktiviteter.

Skolornas behov av tillgång till ytor för aktiviteter av olika slag är också viktigt att beakta i planeringen.

Befintliga badplatser ska så långt möjligt upprätthållas som badplatser och med bra vattenkvalitet. Badplatsen vid Karstorpssjön bör restaureras och återskapas till en attraktiv, centralt belägen badplats.

Befintliga anläggningar ska vårdas och utvecklas. Billingens fritidsområde har stora kvaliteter för Skövde med sitt stora utbud och möjligheter. Området ska bibehållas och utvecklas som fritids- och rekreationsområde. I ÖP 2025 redovisas en utbyggnad av slalombacken ner till Dalvägen/ Ekängsvägen.

Karstorpsområdet vid Billingehov/Lillegården ges en markreserv för utvecklingsmöjligheter. Det finns framtida behov av ytterligare en ishall, en konstgräsplan, plats för softball, baseball, amerikansk fotboll etc
Karstorpsområdet beskrivs ytterligare i Planprogram för Karstorpsområdet, antaget 2009-09-28. Där anges även riktlinjer för markanvändningen för olika delområden. Hela området berörs av skyddsområde för vattentäkt.

Naturvård och Grönytor

Nulägesbeskrivning

Skövde kommun har påfallande många och stora naturrikedomar, många in på den stadsbebyggda miljön och i vissa fall är områdena helt unika ur ett nationellt perspektiv.

Skövde kommun har god tillgång på natur- och grönområden tack vare sitt läge vid berget Billingen. Ädellövskogarna på Billingens sluttningar hyser unika naturvärden. Det småskaliga odlingslandskapet med ängs- och hagmarker har skötts under många hundra år. Tillsammans med den höga kalkhalten i jordarna bidrar detta till att skapa förutsättningar för det rika växt- och djurliv som finns i kommunen. Det kamélandskap med branta kullar och sänkor som istiden skapat ger förutsättningar för grönområden även inne i stadsmiljön. Kyrkogårdar, parker, alléer och torg är byggstenar i tätortens grönstruktur.

Genom åren har kommunen framgångsrikt arbetat med att värna, vårda och visa upp intressanta, natursköna områden, viktiga för både växter, djur och människor. Många områden är i dag lättillgängliga för Skövdes invånare och andra besökare då vandringsleder anlagts i stor skala och vissa platser handikappanpassats. Att tillgängliggöra naturen är en viktig del i naturvårdsarbetet. Grönskans värde har många dimensioner med rekreativa värden, biologiska värden, estetiska och kulturhistoriska värden samt att grönområden är viktiga för människors hälsa och välbefinnande.

Kommunerna har genom ansvaret för den fysiska planeringen en nyckelroll när det gäller att planera – aktivt och förebyggande – för en hållbar boendemiljö med en långsiktigt förvaltd grönstruktur. Behovet av att bevara och förvalta natur i parker och andra strövområden växer. Betydelsen av tätortsnära natur och tillgång till denna, friluftsliv och folkhälsa har stärkts.

Den har naturvetenskapliga och kulturhistoriska värden samt värden för friluftslivet. Ur hushållningsperspektiv är det viktigt att olika naturtyper bevaras för att inte utarma den biologiska mångfalden. Naturvården är berörd av många miljömål.

Grönskan, naturen och Billingen är en viktig del av Skövdes identitet och styrka!

Mål och riktlinjer

Kommunen ska arbeta för att bevara och utveckla biologisk mångfald. Naturvårdsarbetet i Skövde syftar till att skydda värdefulla områden och arter samt att möta invånarnas behov att vara i naturen och ta del av allt som naturen ger. Grönområdena måste förvaltas, vårdas och vidareutvecklas på ett sådant sätt så att Skövdes karaktär bevaras och förstärks.

Vid planering av nya mark- och exploateringsområden bör en översiktlig inventering av naturmiljön göras så tidigt som möjligt. Detta för att på ett bra sätt kunna beakta värdefulla

Naturvårdsprogram för Skövde kommun

träd, buskar, stenmurar m.m. i den fortsatta planeringen. Planering för naturvården framstår alltmer lika grundläggande för det attraktiva samhället som en god planering för exempelvis bostadsbyggande och infrastruktur.

Ytterligare riktlinjer beskrivs under följande avsnitt för respektive skydds- och bevarandeintressen.

Naturvårdsprogram

Planering för naturvården framstår alltmer lika grundläggande för det attraktiva samhället som en god planering för exempelvis bostadsbyggande och infrastruktur. Kommunens naturvårdsprogram är ett viktigt planeringsunderlag som ska beaktas. Åtgärder bör inte vidtas och anläggningar bör inte uppföras i eller i direkt anslutning till områden med högsta naturvärde (klass 1) om detta påverkas negativt, och inte heller inom eller i direkt anslutning till område med hotade/sällsynta arter eller livsmiljöer om dessa påverkas negativt i väsentlig grad. Vid områden med mycket höga naturvärden (klass 2) ska stor hänsyn tas vid planering av åtgärder och anläggningar i eller i direkt anslutning till dessa.

Åtgärder bör inte vidtas och anläggningar bör inte uppföras där stora värden för naturvård, friluftsliv eller landskapsbild påtagligt skadas eller där nämnvärd påverkan på vattenstånd, vattenföring eller vattenkvalitet kan uppkomma.

Särskild hänsyn ska utöver miljöcertifieringen av skogsbruket tas i de områden som angränsar till bebyggelse, samt utgör friluftsområden för att bevara rekreationsvärden och sociala värden.

Skyddsvärda träd

Få miljöer är så artrika som gamla och grova lövträd. De trädmiljöer som finns i det svenska kulturlandskapet är i flera avseenden unika i ett internationellt perspektiv. Skövde har en stor rikedom av skyddsvärda träd både inne i tätorterna, i skogen och i kulturlandskapet.

Träd är levande kulturminnen och bär på en rik mångfald av liv. De skyddsvärda träden är ofta nyckeln till bevarandet av många hotade växter och djur och en god skötsel kan ge positiva effekter för över 400 rödlistade arter. Gamla träd blir alltmer sällsynta och det är viktigt att de vårdas och bevaras både i skogen, kulturlandskapet, på våra kyrkogårdar, i alléer och stadens parker.

Följande riktlinjer gäller beträffande skyddsvärda träd:

- Kommunen använder inte gamla, grova, ihåliga och döda träd som trädbränsle.
- Träddepåer görs tillgängliga för berörda aktörer.
- Antalet särskilt skyddsvärda träd i alléer samt inom parker, gårdsmiljöer och tätorter minskar ej på grund av avverkning, där alternativ finns. Beskärning och stabilisering som

metod för att bevara dessa träd preciseras i uppdragsbeställningar till utförare och används normalt i arbetet med dessa träd.

- Vid nyplantering inom parker, gårdsmiljöer och tätorter används till övervägande del det eller de trädslag som är värdebärande och typiskt för traktens kulturlandskap.
- En trädvårdsplan med nödvändiga åtgärder för att vidmakthålla särskilt skyddsvärda träd ska tas fram.
- En inventering av skyddsvärda träd är gjord i de nordvästra delarna av kommunen. Denna kommer att kompletteras med resten av kommunen och inventeringarna kommer att följas upp med praktiska insatser för träd med skötselbehov.

Fridlysta och hotade arter

Vid all planering av nya mark- och exploateringsområden och skötsel av naturområden är det viktigt att ta hänsyn till skyddade och hotade arter. I artskyddsförordningen är EU:s Fågel- och habitatdirektivet införlivad i svensk lagstiftning.

Att genomföra en lagakraftvunnen detaljplan kan kräva dispens enligt artskyddsförordningen. Planhandlingarna bör behandla förekomsten av skyddade arter. En samlad bedömning av de planerade åtgärdernas konsekvenser för fridlysta arter ska finnas och behov av eventuellt hänsynstagande till deras fortplantnings- och viloplats.

I fråga om alla vilda fåglar och i fråga om sådana vilt levande djurarter som i bilaga 1 till artskyddsförordningen har markerats med N eller n är det förbjudet att

- avsiktligt fånga eller döda djur
- avsiktligt störa djur, särskilt under djurens parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder
- avsiktligt förstöra eller samla in ägg i naturen
- skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats

Förbudet gäller alla levnadsstadier hos djuren.

Rödlistade arter

Rödlistad art är en art som enligt kriterierna från internationella naturvårdsunionens (IUCN) inte bedöms ha långsiktig livskraftig population. En rödlistad art är inte lika med skyddad art – rödlistan är ett instrument och inte knuten till lagstiftningen. Ett naturvårdsprojekt som avslutas 2012 kommer att uppdatera och kvalitetssäkra informationen om rödlistade arter på kommunens mark för att bättre kunna ta hänsyn till dessa arter i framtida planering och skötsel.

Skyddade områden

Naturreservat

Inom kommunen finns 27 naturreservat. (Kn = Skövde kommun, Lst = Länsstyrelsen i Västra Götalands län)

Naturreservat	Förvaltare
Billingekleven	Kn
Getaryggen	Kn
Klasborg/Våmb's ängar	Kn
Nohlmarken	Kn
Ulveksbackarna	Kn
Hene-Skultorp	Lst/Kn
Skåningstorpskärret	Lst/Kn
Rånna-Ryd	Lst/Kn
Blängsmossen	Lst
Borgehall	Lst
Bäckagården	Lst
Garparör	Lst
Gullakrokssjöarna	Lst
Gåran	Lst
Inga-Säter- Rödegården	Lst
Lerdala hassellund	Lst
Högsböla	Lst
Kallsågs mossen	Lst
Klyftamon	Lst
Lycke Lilla Höjen	Lst
Melldala	Lst
Nolberget- Missunnebäcken	Lst
Silverfallet-Karlsfors	Lst
Sparresäter	Lst
Stora Bjursjön	Lst
Sydbillingen	Lst
Östen	Lst

Strandskydd

Stränderna utmed Skövdes sjöar och vattendrag är mycket betydelsefulla för allmänheten och för det växt och djurliv som är beroende av vattenmiljöer. Strandskyddet gäller 100 meter från strandkant utmed sjöar och vattendrag. För vissa sjöar och mindre vattendrag gäller utökat strandskydd upp till 300 m.

Syftet med strandskyddet är att tillgodose allmänhetens tillgänglighet till stränder samt att beakta livsmiljöerna för växt och djurlivet vid strandområden. Inom strandskyddat område är det förbjudet att uppföra byggnad eller anläggning. Dispens kan ges om det finns särskilda skäl. Strandskydd regleras i 7 kap. miljöbalken och dispens från strandskyddet prövas i de flesta fall av kommunen. Strandskyddsdispens inom ett område som dessutom har ett annat skydd (enligt 7 kap i miljöbalken) prövas av länsstyrelsen .

Biotopskydd

En del mindre mark- eller vattenområden som utgör livsmiljöer för hotade djur- och växtarter eller som annars är särskilt skyddsvärda utgör biotopskyddsområden. Biotopskydd regleras enligt miljöbalkens 7 kapitel. Biotopskydd beslutas av länsstyrelsen eller skogsstyrelsen.

Det finns ett antal generella bestämmelser i lagen som automatiskt ger biotopskydd:

- Alléer
- Källor med omgivande våtmark
- Odlingsrösen
- Pilevallar
- Småvatten och våtmarker
- Stenmurar
- Åkerholmar med en areal av högst 0,5 ha.

Riksintresseområden för naturvård samt Natura 2000-områden beskrivs under rubriken "Allmänna intressen".

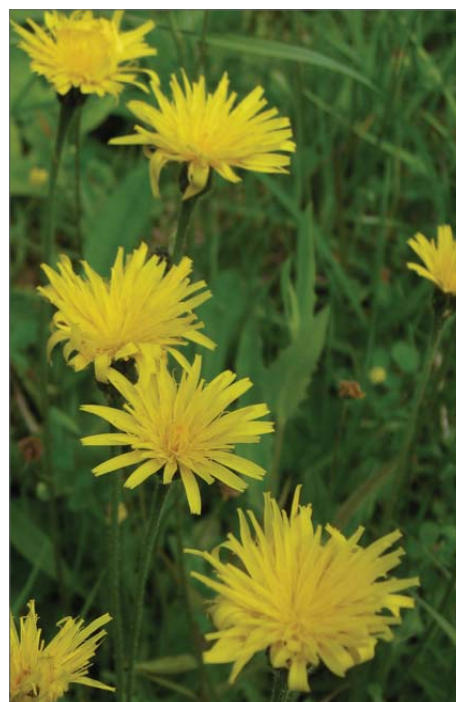
Landskapsbildsskydd

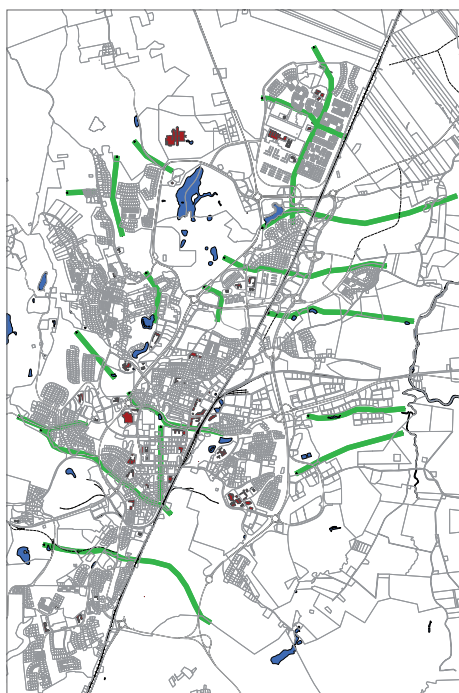
Landskapsbildsskydd är en äldre skyddsform som bildades enligt tidigare lydelse i 19 § naturvårdslagen. Begreppet finns inte i miljöbalken och ersätts successivt med andra skyddsformer. Fram till dess att länsstyrelsen beslutar om något annat, gäller de gamla bestämmelserna i landskapsbildsskyddsområdena.

I Skövde kommun finns idag 5 områden som omfattas av landskapsbildsskydd enligt tidigare 19 § naturvårdslagen.

Områdena är:

- Brunnhemsberget
- Nordbillingens östsluttning
- Sotarliden
- Valleområdet
- Område längs väg 26 söder om Skultorp

Viktiga grönstråk

Grönstruktur

Alla typer av vegetation bildar tillsammans med allt vatten sammanhållande strukturer, grönstruktur och blåstruktur. I bland låter vi blåstrukturen innefattas i begreppet grönstruktur. Grönstrukturen i stadsbebyggelsen är mycket viktig. Den har många funktioner att fylla, allt från livsmiljöer för växter och djur och vistelseytor för människor till klimatförbättrare och bullerdämpare. Den har stor betydelse vid rehabilitering och är viktigt för stadsbilden. Som tidigare nämnts finns det tydliga samband mellan grönska och människors hälsa. För att uppnå dessa folkhälsoeffekter ska det vara max 300 meter mellan bostaden och ett grönområde (SCB 2012). Ett av miljömålets delmål handlar om strategier för hur grön- och vattenområden i tätorter och tätortsnära områden ska bevaras och utvecklas och andelen hårdgjorda ytor inte ökas.

Markanvändningskartan (karta A) visar på de områden som är viktiga att bevara som tätortsnära naturområden. Kartan redovisar även vissa områden som är viktiga att bevara som parkmark. Det finns naturligtvis fler områden som ska utgöra parkmark i tätorterna, men de områden som är markerade har bedömts särskilt viktiga att redovisa. Kartan redovisar även viktiga grönstråk som ska beaktas och bevaras vid planering.

Under 2007 utarbetades ett förslag till "Grön vision". Dokumentet innehåller mål och riktlinjer kring hur kommunen bör arbeta med grönområden och utemiljöer. Dokumentet presenterades i byggnadsnämnden, tekniska nämnden och dåvarande miljö- och hälsoskyddsnämnden, vilka samtliga ställde sig bakom förslaget.

Några av de nämnda åtgärderna i Grön vision är att arbeta med träd i stadsmiljö, utveckla parkerna, utnyttja Billingen med dess tätortsnära naturområden samt att utveckla bostadsnära skogsmark. Ett förslag till gestaltningsprogram för Boulognerskogen finns framtaget 2012.

Riktlinjer

Grönstrukturen och dess funktion ska beaktas vid all planering av framtida markanvändning. Exploatering i grönområden som ligger insprängda i befintlig bebyggelse bör så långt möjligt undvikas.

Gröna stråk ska binda samman tätortens bostadsområden med tätortsnära, attraktiva natur- och friluftsområden.

Ett kompensationssystem bör utarbetas för att kunna hålla en balans mellan grönytor och hårdgjorda ytor. Syftet med ett sådant system är att andelen hårdgjorda ytor inte ska öka vid ny exploatering samtidigt som den totala andelen grönytor i en tätort minskar. Kompensationssystemet bör även beskriva åtgärder för enskilda träd.

Ekologiskt särskilt känsliga områden

Enligt Miljöbalken 3 kap 3 § ska mark- och vattenområden som är särskilt känsliga från ekologisk synvinkel så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön.

Bestämmelserna omfattar områden som är hårt belastade av miljöföroreningar av olika slag och därför är känsliga för ytterligare ingrepp. De omfattar även områden som är särskilt känsliga på grund av instabila produktionsförhållanden, inrymmer särskilda ekologiska värden eller är hemvist för sällsynta och utrotningshotade arter. Bevarande av genetiska resurser är ett motiv för skydd.

Opåverkade områden

Kommunen anser att utpekade tysta områden motsvaras av kommunens stora opåverkade områden.

Naturvård i skogsbruket och jordbruket

Skogsbruket

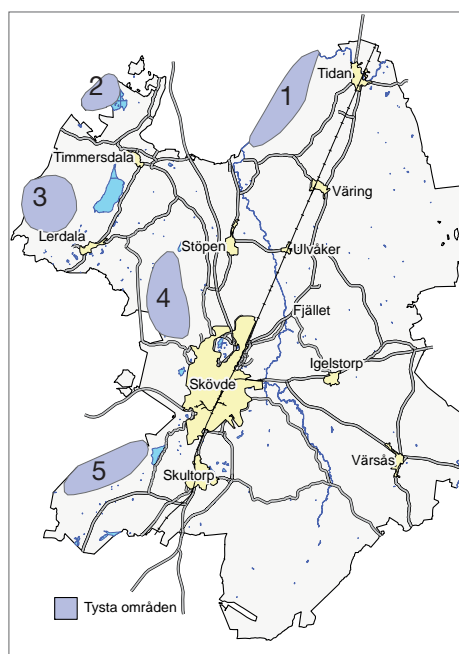
Kommunens mål är att sköta skogen på ett sådant sätt att alla skogsbruksåtgärder anpassas efter den befintliga miljön. Detta innebär att stor hänsyn tas till de sociala värdena samt till natur- och kulturvärden. Kommunen ser det som en viktig framtidsfråga att tillhandahålla tillgängliga naturområden för att främja en god folkhälsa. I tätortsnära skog är det särskilt angeläget att värna om naturvärden och sociala värden. Områden där det är extra viktigt att ta hänsyn till naturvård är bland andra Billingens sluttningszoner och Nordbillingens kalkplatå. Lövskogsbruk bör prioriteras på Billingen nedanför diabasplatån.

Skövde kommuns egen skog är certifierade enligt FSC-standard och sköts enligt en så kallad Grön skogsbruksplan. Att vara certifierad innebär att man bedriver ett uthålligt skogsbruk där man tar hänsyn till naturmiljön, till dem som arbetar inom skogsbruket och till etiska och sociala värden. Skogen är indelad i målklasser där man pekat ut var man satsar på produktion i första hand och var man prioriterar naturvård. Skövde kommuns skogar är uppdelade på två skogsbruksplaner. I skogsbruksplanen för Billingens fritidsområde är rekreationsvärdena de mest prioriterade. Billingens fritidsområde är ett av det viktigaste tätortsnära skogsområdena i Skövde för att tillgodose människors behov av naturupplevelser och rekreation.

Jordbruket

Det svenska odlingslandskapet är en naturresurs med stora värden. Dess förmåga att producera grödor har i vår tid kraftigt ökat som ett resultat av teknisk utveckling och intensifierad odling. Odlingslandskapet kan hysa en mycket artrik växt- och djurvärld, som är beroende av fortsatt skötsel. En stor del av våra hotade arter hör hemma i odlingslandskapet.

Tysta områden

1. Östen
2. Vristulven
3. Klyftamon
4. Blängsmossen
5. Sydbillingen

De största hoten mot odlingslandskapets biologiska mångfald är dels nedläggning av odlingsmark, dels igenväxning till följd av minskat nyttjande.

Brukandet viktigast

De långsiktiga hoten mot åkermarkens kvalitet och produktionsförmåga hör samman med själva brukandet, som kan få såväl negativa som positiva konsekvenser för markens kemiska och fysikaliska egenskaper och för grödornas kvalitet. En alltför riklig tillförsel av näringsämnen medför dessutom risk för näringsläckage till omgivande vatten.

Därför viktigt med livskraftiga jordbruksföretag som tar hänsyn till natur och kulturvärden. Vad gäller kommunens mark bör särskild hänsyn tas till mark med höga natur- och kulturvärden och skötseln anpassas på mark som gränsar till värdefulla och/eller känsliga område. Vad gäller åkermark bör skyddszoner finnas utmed vattendrag och småbiotoper i eller i anslutning till åkermarken bör skötas.

Tysta områden

Buller definieras som icke önskvärt ljud. Tystnad handlar inte om att det ska vara tyst utan det handlar om att slippa buller. Tysta områden kan ha olika stor betydelse. Tillgängligheten bör påverka betydelsen. Ett område som är lättillgängligt för människor att nå bör ha ett stort värde. Ett tyst område som ligger nära en tätort bör vara attraktivt, liksom ett område som ligger i naturreservat eller friluftsområde.

Ett tyst område som ligger på långt avstånd från ett annat tyst område bör värderas högt. En annan faktor som kan påverka ett tyst område är dess storlek. Ett mindre område är mer känsligt för vädrets påverkan på ljudutbredningens variation.

Länsstyrelsen i Västra Götaland har tagit fram en rapport om tysta områden (rapport nr 2001:18). Rapporten visar på möjliga tysta områden i länet genom att kartlägga de områden som är påverkade av buller från trafik, järnväg och flygplatser. Kriterium för tystnad i studien är 30 dBA räknat som medelnivå under året. Länsstyrelsens rapport ligger som underlag för de områden som kommunen pekar på som tysta områden.

I Skövde kommun görs bedömningen att det finns fem områden där det bör finnas goda förutsättningar att uppleva tystnad. Exploatering inom dessa områden bör nogsamt vägas mot förutsättningarna som tyst område.

Kommunen anser även att utpekade tysta områden motsvaras av kommunens stora opåverkade områden.

God ljudkvalitet

I natur- och kulturmiljöer är ljudmiljön en viktig kvalitet. För att få fram konkreta och definitioner har en samverkansgrupp bestående av centrala verk, länsstyrelse och kommun arbetat fram en rapport som heter "Ljudkvalitet i natur- och kulturmiljöer – förslag till mått, mätetal och inventeringsmetod"(dec 2002). I rapporten anges bl.a. förslag på mätetal för att uppnå god ljudkvalitet. Dessa bör kunna vara rådgivande och ses som exempel och som rådgivande riktlinjer.

Områden helt utan samhällsbuller:

värdet 40 dBA bör inte få överskridas mer än 10 min per vecka.

Områden med mycket begränsat samhällsbuller:

värdet 40 dBA bör inte få överskridas mer än 5 min per dag.

Friluftsområden i kommunala översiktsplaner:

värdet 45 dBA bör inte få överskridas mer än 60 min per dag.

Tätortsnära rekreationsområden:

värdet 45 dBA bör inte få överskridas mer än 60 min per dag.

Parker: värdet 45 dBA bör inte få överskridas mer än 120 min per dag.

Det robusta samhället

För att vårt samhälle ska bli robust, dvs. bli motståndskraftigt och uthålligt mot yttre störningar och hot, ställs stora krav på hur dess olika funktioner samspelar med den omgivande naturen, hur samhället är organiserat, samt hur dess tekniska försörjningssystem fungerar. Man kan tala om samhällets ekologiska, sociala och tekniska robusthet. Samhällets robusthet måste bedömas ur ett helhetsperspektiv, mot vilket riskanalyser och åtgärdsförslag bör ställas. Den generella målsättningen för samhällsplaneringen är att skapa ett robust samhälle där invånarna kan känna sig trygga och säkra. Den sociala dimensionen i det robusta samhället strävar efter att uppnå en socialt god livsmiljö. Det handlar bl.a. om trygghet på allmänna platser genom god utformning och bra belysning, samt god tillgänglighet.

Kommunens ansvar vid extraordinära händelser

Enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, ska samtliga kommuner och landsting inför varje mandatperiod fastställa en plan för hur de ska hantera en extraordinär händelse.

Handlingsplanen ska utgå från vad som kommit fram i den Risk- och Sårbarhetsanalys som ska finnas hos alla kommuner.

Varje kommun är också skyldig att ha ett handlingsprogram för förebyggande verksamhet enligt Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, i syfte att öka säkerheten och tryggheten.

Risk- och sårbarhetsanalys

Risk- och sårbarhetsanalyser skall upprättas utifrån ett antal lagrum; Lag om skydd mot olyckor, lag om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap samt enligt Skyddslagen. En första riskanalys upprättades 1992. Den har reviderats och den nu gällande antogs av kommunstyrelsen 2004. Arbete pågår med en totalrevidering av risk- och sårbarhetsanalysen utifrån de föreskrifter som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap antog i september 2010 (MSBF 2010:6).

De nya föreskrifterna innebär en fördjupning och utökning av kommunens åtagande. Bland annat skall det redovisas samhällsviktig verksamhet, identifierade och värderade risker och sårbarheter samt kritiska beroenden. Vidare skall förmågan att motstå kriser och vilka särskilt viktiga resurser som finns tillgängliga beskrivas. En redovisning av planerade och genomförda åtgärder med anledning av resultaten i risk- och sårbarhetsanalysen skall sammanställas.

Risk- och sårbarhetsanalysen är gemensam för Skövde kommun och kommunalförbundet Räddningstjänsten Östra Skaraborg. Den omfattar således risker och sårbarheter enligt Lagen

om skydd mot olyckor och Lagen om extraordinära händelser. Härutöver genomför förvaltningarna egna risk- och sårbarhetsanalyser som beskriver deras riskbild. Skyddsanalys enligt skyddslagen upprättas av de båda myndigheterna var för sig.

De förvaltningsvisa risk- och sårbarhetsanalyserna utgör underlag för förvaltningarnas och kommunledningens beredskapsplanering. Dokumentet utgör vidare underlag för utarbetande av handlingsprogram för räddningstjänsten, i samhällsplaneringsarbetet samt vid planering av kommunala krisövningar.

Risk- och sårbarhetsanalysen skall redovisas i sin helhet till staten var fjärde år och det ska ske en årlig återrapportering avseende vidtagna åtgärder.

Risk- och sårbarhetsanalysen beskriver bl.a. riskbilden på en hög detaljeringsnivå och redovisar kritisk beroenden och kommunens förmåga utifrån ett antal olika scenarier. Risk- och sårbarhetsanalysen är sekretessbelagd, förutom förvaltningarnas analyser. Händelser/objekt som beskrivs är exempelvis, svårt väderläge, långvarigt elavbrott, stora bränder, kommunikationsolyckor, störningar i TV- och datatrafiken, värmeförsörjning, allvarlig smitta, störning i vattenförsörjningen, massflykt, hot om våld och otillåten påverkan, kommunala badplatser och liknande. I princip behandlas hela hotskalan; vardagsolyckor – kris – höjd beredskap.

Kommunen har en generell beredskap för extraordinära händelser som även innebär en beredskap för t ex snöväder eller storm. Särskild planering finns för att bl a säkra elförsörjningen till känsliga verksamheter vid strömavbrott. Dessa åtgärder täcker däremot inte alla behov och ytterligare åtgärder planeras.

Risken för översvämning vid kraftig nederbörd eller omfattande snösmältning är begränsad, i första hand till ett mindre antal områden utmed bl a Tidan och Ösan. De åtgärder som vidtagits är t ex att avloppsnätet för dagvatten fungerar tillfredsställande samt att på olika sätt begränsa tillflödet från övriga vattensystem.

De åtgärder som beskrivs i risk- och sårbarhetsanalysen skall återspeglas i den kommunala budget- och planeringsprocessen. De åtgärder som föreslås syftar till eliminering av vissa risker, lindrande av konsekvenserna av en händelse eller höjande av förmågan att hantera den. Exempel på åtgärder kan vara reservkraft, reservförsörjning av färskvatten eller höjd lednings- och informationsförmåga.

Mål för kommunens ledning vid extraordinär händelse och under höjd beredskap

Kommunen skall upprätthålla en god beredskap för extraordinära händelser. Målet skall vara att ledningsorganisationen har förmåga att hantera en extraordinär händelse så att den inte utvecklas till en krissituation för samhället.

Den verksamhet som kommunen bedriver skall så långt möjligt fungera även under svåra samhällsstörningar, vilket utgör grunden för kommunens krisplanering och krisövningsverksamhet. Kommunen ska vid extraordinär händelse ha förmåga att snabbt inkalla krisledningsorganisationen samt krisledningsnämnden för att leda den kommunala verksamheten.

Under höjd beredskap ska kommunen ha förmåga att leda de delar av det civila försvaret som berör kommunen. För räddningstjänst under höjd beredskap ansvarar Räddningstjänsten Östra Skaraborg i enlighet med förbundsordningen.

Under en kris skall kommunens informationsorganisation snarast kunna träda i kraft för att sammanställa och sprida information till media och medborgare. Informationsansvaret sträcker sig utanför kommunens egna förvaltningar och bolag och omfattar ett samordningsansvar för all krisinformation inom kommunens geografiska område.

Krisledningsnämnd finns sedan 2003 utsedd i Skövde. Krisledningsnämnden kan på beslut av dess ordförande inkallas för att hantera en pågående eller nära förestående kris. Krisledningsnämnden skall formulera kommunens inriktning och leda och samordna verksamheten och har för detta mandat att fatta beslut om att överta hela eller delar av verksamhetsområden från övriga nämnder i kommunen.

Fysiskt skydd

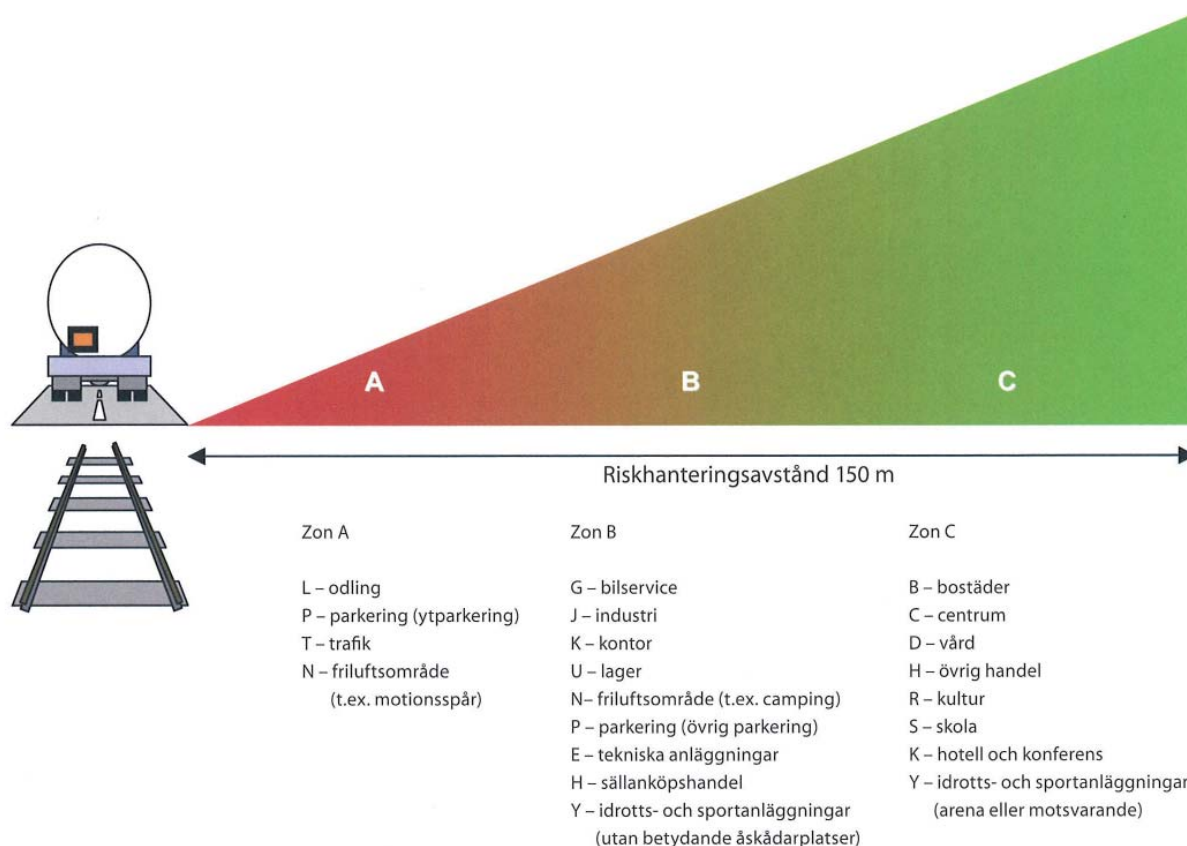
Kommunen har ansvar för den lokala beredskapsplanläggningen.

Från och med den 1 september 2006 är det Myndigheten för samhällsskydd och beredskap som planerar för fysiskt skydd, dvs. skyddsrum, i kommunen. Det är Myndigheten för samhällsskydd och beredskap som ska ansvara för att produktionen genomförs.

Säker och trygg kommun

Skövde kommun är sedan 1996 utsedd till en Säker och trygg kommun och är därmed med i det internationella nätverket för Säkra och Trygga kommuner. Utmärkelsen innebär att det finns ett antaget handlingsprogram där kommunen på ett organiserat sätt arbetar med att förebygga olyckor inom alla åldrar, miljöer och situationer.

I februari 2007 blev Skövde kommun återutnämnd till en Säker och Trygg kommun. En utnämning gäller numera i fem år.

Transport av farligt gods

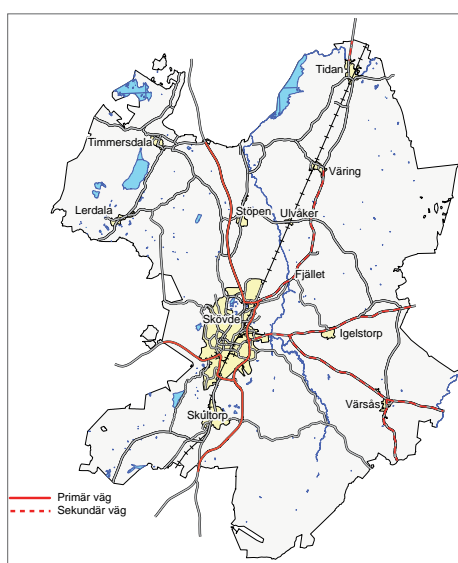
Farligt gods är ett samlingsbegrepp för ämnen och produkter, som har sådana farliga egenskaper att de kan skada människor, miljö, egendom och annat gods, om de inte hanteras rätt under transport eller skyddas mot yttre hot som stöld eller skadegörelse. Farligt gods transporteras med alla trafikslag.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har fattat beslut om vägar som är rekommenderade för transport av farligt gods. Primära leder är väg 49 från Skövde till Skara, väg 46 till Falköping och väg 26 från Tidaholm via Skövde till Mariestad. Sekundära leder är väg 49 från Skövde till Karlsborg, väg 194 till Hjo, väg 2891 till Vårsås samt väg 200 till Våring och mellan Tidån och Moholm.

Förbud finns mot transport av farligt gods på Hjovägen, sträckan mellan Mariestadsvägen och Kanikegränd, lokal trafikföreskrift 2004.

På väg 2747 mellan Lerdala och Timmersdala är det förbud mot transporter av farligt gods.

Uppställningsplats och omlastningsplats för farligt gods är godsterminal Mariesjö.

Mål och riktlinjer

Länsstyrelserna i Skåne, Stockholms och Västra Götalands län har utarbetat en riskpolicy för markanvändning intill transportleder för farligt gods för att ge en vägledning i hur markanvändning, avstånd och riskhantering bör beaktas i samband med planprocessen i anslutning till trafikleder för farligt gods.

Riskpolicyn innebär att riskhanteringsprocessen ska beaktas i framtagandet av detalplaner inom 150 meters avstånd från en farligt godsled. För att åstadkomma en lämplig markanvändning i förhållande till transportleden är det viktigt att hänsyn tas till den riskbild som råder i aktuellt område. Persontäthet och exploateringsgrad är exempel på faktorer som påverkar risknivån. En lämplig lokalisering innebär att hänsyn tas till platsens unika förhållanden såsom topografi, bebyggelsens placering samt dess yttre och inre utformning.

Riskpolicyns riskhanteringsavstånd är indelad i tre zoner utan fasta gränser, riskbilden för det aktuella planområdet är avgörande för markanvändningen. Zonerna representerar möjlig markanvändning i förhållande till transportled för farligt gods – väg och järnväg.

Generellt, oavsett farligt gods eller inte, bör ny bebyggelse inte tillåtas inom ett område på 30 meter från järnväg.

Hantering av farliga ämnen

Kemikalier ska förvaras och hanteras på miljömässigt godtagbart sätt. En riskbedömning görs i det enskilda fallet. Boverkets allmänna råd: Bättre plats för arbete (1995:5) ska tillämpas. Hantering av brandfarliga ämnen regleras av lag och förordning om brandfarlig vara.

Säkerhets- och skyddsavstånd

Vid nybyggnad nära industri eller vid etablering av ny verksamhet bör rekommenderade skyddsavstånd enligt "Bättre plats för arbete" beaktas. Topografi och förhärskande vindriktning bör även beaktas vid gräns för ett skyddsavstånd och ny lokalisering.

Länsstyrelsen har fattat beslut om att farlig verksamhet bedrivs vid Volvo Powertrain Sweden, Skaraborgs Regemente P4, Skövde flygplats och helikopterplatsen vid Skövde sjukhus. Vid nybyggnad i anslutning till farlig verksamhet ska särskild riskanalys göras i varje enskilt fall. En riskutredning kan ge både längre och kortare avstånd beroende på vilka tekniska lösningar som kan installeras i planerad bebyggelse.

Bensinstationer

Runt bensinstationer uppkommer störningar i form av buller, ljus, lukt och förhöjda halter av hälsofarliga kolväten men också risker kopplade till hanteringen av brand- och miljöfarliga varor. Riskerna runt en bensinstation gäller främst brandfaran, men även risken för läckage och förorenande av mark och vatten är påtaglig, inte minst i samband med transporter och lossning av drivmedel. Vid ny- eller ombyggnad av bensin-

stationer skall behov av skyddsåtgärder utarbetas genom särskild riskutredning. Nya bensinstationer bör lokaliseras till tätorternas utkanter.

Tillståndsprovning och tillsyn enligt Lagen om brandfarliga och explosiva varor hanteras av Räddningstjänsten Östra Skaraborg.

Kommunalteknisk försörjning

Vatten, avlopp, el- och värmeförsörjning samt sophantering är tillsammans med tele- och datakommunikation grundförutsättningar för att samhället ska fungera.

Skövde är beroende av att vattnet från Vättern samt reservvattentäkterna håller god kvalitet och att distributionen fungerar väl. I ett samhälle där klimatet blivit mer oförutsägbart med t ex större risk för översvämningar och därigenom risk för föroreningar är det av största vikt att bevaka vattenförsörjningen.

Även övriga kommunaltekniska funktioner måste med risk- och sårbarhetsanalysen som grund ha beredskap för störningar.

Brandvattenförsörjning ska säkras inom nya utbyggnadsområden. För en effektiv släckinsats krävs tillgång till släckvatten från brandpostnät även i utbyggnadsområden. Brandpostnätet och alternativsystemet som tillämpas inom småhusbebyggelse i Skövde kommun ska uppfylla anvisningarna i VAV P38, P76 och VAV P83. Befintliga krigsbranddammar ska finnas kvar och skötas. Krigsbranddammar finns bara inom Skövde tätort.

Kommunerna är ålagda av Energimyndigheten att prioritera vilka samhällsviktiga funktioner som måste ha el i samband med en energibrist i Sverige (STYREL), detta arbete pågår inom kommunerna i Västra Götaland och ska vara klart i sommar (2011). Detta innebär att vid energibrist (t ex vid stark kyla) bestämmer Energimyndigheten att släcka ner delar av kraftnätet och bara de funktioner som prioriterats får el.

I Skövde kommuns beredskapsplan finns t ex även redovisat reservverk, mobila och stationära samt byggnader som är förberedda för anslutning.

Nätägare inom kommunen är Skövde Elnät, Vattenfall, Fortum och Sjögerstad Energi.

Vid planering och byggnation skall hänsyn tas till Elsäkerhetsverkets Starkströmsföreskrifter.

Det horisontella avståndet från hinder till kraftledning bör uppgå till minst 100 meter för

- vindkraftverk med en höjd av högst 50 meter
- master över en höjd av 50 m utan stag

samt ett avstånd av 200 meter till kraftledning för

- vindkraftverk högre än 50 meter
- master över en höjd av 50 m och alla master med stag

Räddningstjänstens insatstider

Skydd mot olyckor är från mänsklig och samhällssynpunkt en viktig fråga när det gäller upplevd trygghet och säkerhet.

Direktionen för Räddningstjänsten Östra Skaraborg antar för varje mandatperiod en handlingsplan som redovisar säkerhetsmål och prestationsmål för räddningstjänsten. Av dessa framgår att räddningstjänstens ambition är att 75 % av invånarna skall nås av hjälp inom 10 minuter och 95 % av invånarna inom 20 minuter. Godtagbar tid för påbörjande av räddningsinsats skall högst uppgå till 30 minuter. Särskild karta finns framtagen för redovisning av insatstider, s.k. isokronkarta.

Räddningstjänstens insatstider till olika delar av kommunen är gränssättande för vilken typ av nybyggnation som kan göras. Till dess Boverket utarbetat nya anvisningar för indelning av bostadsbeståndet i olika grupper, används en tidigare utförd bedömningsmall för indelning av bostadsbebyggelse i tre grupper med avseende på räddningstjänstens insatstid. I planarbete skall framkomlighet för räddningstjänstens fordon liksom räddningstjänstens behov av vatten för brandsläckning beaktas.

Hälsa och säkerhet

Allmänt för hälsa- och säkerhetsfrågor gäller att riktlinjer och föreskrifter enligt Boverkets byggregler (BBR) ska följas.

Skred

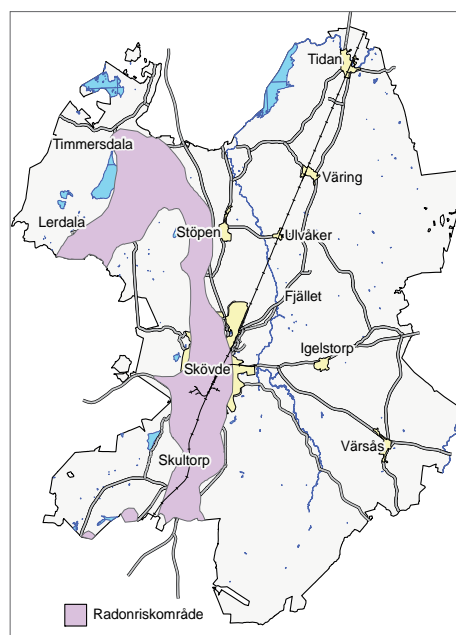
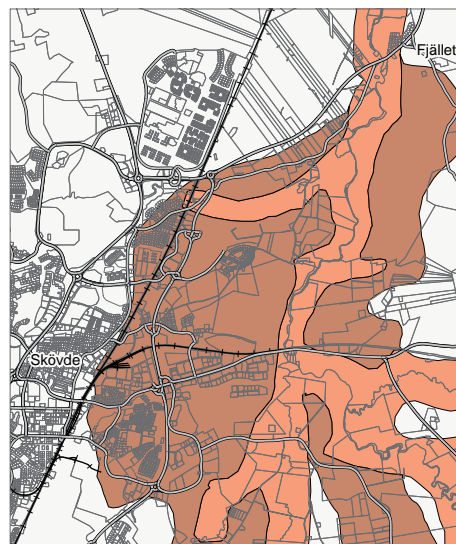
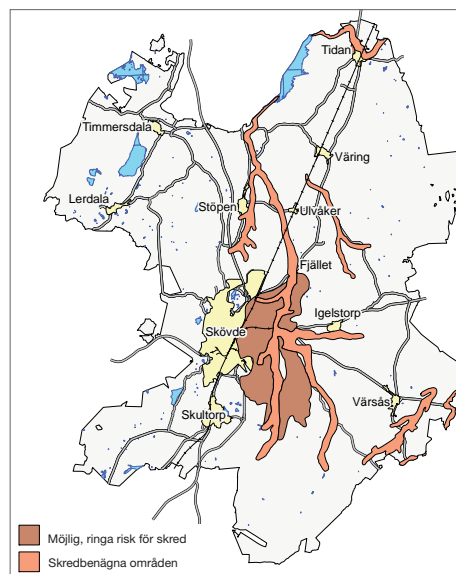
Rent generellt kan sägas att skredbenägenheten inom kommunen är liten. En viss försiktighet bör iaktas vid bebyggelse av områden i närheten av Ösan. Den generella jordlagerföljden i ett område öster om Skövde kan vara skredbenägen genom att mo och varvig lera kan ge upphov till riskabla glidytor och här bör försiktighet iaktas vid grundläggningen. De områden som översiktligt bedömts vara skredbenägna finns redovisade på kommunens digitala planeringsunderlag. Räddningsverket (numera Myndigheten för samhällsskydd och beredskap) genomförde under 2008 stabilitetskarteringar inom vissa delar av det skredbenägna området.

Mål och riktlinjer

Vid detaljplanläggning och/eller bygglovprövning inom de redovisade områdena med risk för skred, så krävs en särskild grundundersökning för att utreda stabilitetsförhållandena.

Radon

När det gäller radon skall markförhållandena vid nybyggnation undersökas med avseende på radonhalten. Hus som ska stå på mark som klassats som högradonområde ska byggas radonsäkert. På låg- och mellanradonområden ska huset byggas radonskyddat. Röd-fyrsområden är klassade som högradonområden.

Inom vissa zoner kan höga markradonhalter förekomma. Byggnade på mark med hög markradonhalt är varken tekniskt eller ekonomiskt något stort problem och radonfrågan behöver inte påverka val av utbyggnadsområden eller utbyggnadsriktningar. Kartan visar på förekomst av gammastrålning och ger en indikation på var det kan finnas höga radonhalter. Risk för radon kan finnas även utanför markerat område.

Mål och riktlinjer

Byggnader ska utformas så att de gränsvärden som anges i Boverkets byggregler (för närvarande 200 Bq/m³ samt 0,30 µSv/h gammastrålning) inte överskrids. Inom det skrafferade området på kartan kan gammastrålningen övergå 0,30 µSv/h.

Buller

Riksdagen har uttalat ett långsiktigt mål om en bullerfri bostadsmiljö och att människor inte ska utsättas för skadliga bullerstörningar.

Bostäder bör lokaliseras så att de blir långsiktigt hållbara ur hälsosynpunkt. Det innebär bland annat att hänsyn bör tas till prognostiserade trafikförändringar.

I samband med riksdagens antagande av regeringens infrastrukturproposition 1996/97:53, fastställdes riktvärden för vägtrafikbuller vid bostäder. Riktvärdena behandlar både inomhusmiljön och utomhusmiljön och är att betrakta som ett långsiktigt mål för god miljö kvalitet. De bör normalt inte överskridas vid nybyggnation av bostäder eller vid nybyggnation eller väsentlig ombyggnation av vägar.

Mål och riktlinjer

För att ge vägledning till handläggare och beslutsfattare har Boverket därför tagit fram en handbok med allmänna råd, Buller i Planeringen – Planera för bostäder i områden utsatta för buller från väg och spårtrafik (Boverket Allmänna råd 2008:1).

Planeringen bör säkerställa att den slutliga bebyggelsen genom yttre och inre åtgärder kan utformas så att kraven i Boverkets byggregler uppfylls.

I vissa fall kan det vara motiverat att göra avsteg från huvudregeln i dessa allmänna råd. Principer som bör gälla då redovisas i handboken. Avvägningar mellan kraven på ljudmiljön och andra intressen bör kunna övervägas i centrala delar av städer och större tätorter med bebyggelse av stadskaraktär. Avsteg kan också motiveras vid komplettering av befintlig tät bebyggelse längs kollektivtrafikstråk och med ny tätare bebyggelse, till exempel ordnad kvartersstruktur, längs kollektivtrafikstråk. Kriterier för avsteg bedöms i varje enskilt fall.

För externt industribuller gäller riktvärden enligt Externt industribuller – allmänna råd (SNV RR 1978:5 rev 1983).

Riktvärden för buller

Riksdagen har angett riktvärden för trafikbuller som normalt inte bör överskridas vid nybyggnation av bostadsbebyggelse

eller vid nybyggnation eller väsentlig ombyggnad av trafikinfrastruktur.

Riktvärdena vid nybyggnation av bostadsbebyggelse eller vid nybyggnation eller väsentlig ombyggnad av trafikinfrastruktur är:

- 30 dBA dygnsekvivalent ljudnivå inomhus
- 45 dBA maximal ljudnivå inomhus nattetid (22 – 06)
- 55 dBA ekvivalent ljudnivå utomhus vid fasad och på uteplats
- 70 dBA maximal ljudnivå vid uteplats i anslutning till bostad

Tyst sida är en sida med en dygnsekvivalent ljudnivå som är lägre än 45 dBA frifältsvärde som en totalnivå – det vill säga det sammanlagda ljudet från olika källor. Den tysta sidan bör därutöver vara visuellt och akustiskt attraktiv att vistas på. Även maximalnivån 70 dBA gäller för att uppfylla definitionen av tyst sida.

Ljuddämpad sida har en dygnsekvivalent ljudnivå mellan 45 och 50 dBA frifältsvärde som en totalnivå – det vill säga det sammanlagda ljudet från olika källor. Även maximalnivån 70 dBA bör uppfyllas på ljuddämpad sida.

För utomhusnivån avses för flygbuller FBN 55 dBA.

Bullerutbredningen vid Skövde skjutfält redovisas på kartbilaga B. Bullerzonernas utbredning ska beaktas vid ny exploatering.

Vibrationer

Det finns inte några av riksdagen fastställda riktlinjer för vibrationer från trafik. Däremot finns en svensk standard, SS 460 48 61 "Vibration och stöt – mätning och riktvärden för bedömning av komfort i byggnader", som innehåller riktvärdena för störningsmått. Enligt standarden ligger känseltröskeln för komfortvibrationer på 0,2 mm/s vägd RMS. Få människor störs av 0,4 mm/s vägd RMS medan nästan alla störs vid nivåer på 1 mm/s vägd RMS. Långsiktigt ska ingen boende behöva utsättas för vibrationsnivåer över 1 mm/s i sovrum nattetid.

Vid brytning i dagbrott ska sprängningar bedrivas på ett sådant sätt att vibrationer och tryckvåg blir så små som möjligt. Högsta tillåtna svängningshastighet ska inte överstiga 5 mm/sek och får inte överstiga 2,5 mm/sek i mer än 10 % av fallen. Enligt SS 460 48 66 kan vibrationer på nivån 7,0 mm/sek och mer vid grundläggning direkt mot berg orsaka skador på byggnad.

Vid nybyggnader av bostäder nära järnväg gäller riktvärdet för vibrationer i rum för sömn och vila 0,4 mm/s vägd RMS samt 14 mm/s² RMS ("Buller och vibrationer från spårburen linjetrafik, Riktlinjer och tillämpning, dnr S024235/SA60")

Elektromagnetiska fält och elsäkerhet

Det finns inga fastlagda gränsvärden för skyddsavstånd till ledningar med anledning av magnetiska fält. De riktvärdena för

Riktlinjer för Skövde kommun

Riktlinjerna utgår ifrån tidigare riktlinjer angivna i Skövde kommuns gällande översiktsplan – Framtidsplan 2015. Dessa baseras i sin tur på den rapport som Länsstyrelsen i Skåne tog fram 2004 och som bl.a. redovisade en indelning i olika storlekar på hästanläggningarna.

De nya förslag till riktlinjer som redovisas nedan följer i stort ovan rekommenderade skyddsavstånd men har justerats och kompletterats något utifrån senaste resultaten från forskningen kring hästallergenernas beräknade räckvidd. Riktlinjerna gäller vid planläggning och bygglovprövning av bostäder i närheten av hästanläggningar/gårdar eller tvärtom, dvs. planläggning eller nyanläggning av hästanläggningar i närheten av detaljplanerade områden eller samlad bebyggelse. Vid nybyggnation av enstaka bostadshus eller hästgårdar utanför planlagt område eller samlad bebyggelse bör riktlinjerna också beaktas, men där kan de lokala förhållanden ges större betydelse.

Vid bedömning av de rekommenderade avstånden till stall/gödselanläggning räknas hela stallets/hästanläggningens kapacitet. För bedömning av avstånd till rasthagar räknas antalet hästar som normalt vistas där.

Antal hästar	Avstånd till närmaste bostads-/skoltomt o.d. från:		
	Stall/gödselanläggning	Rasthagar ¹⁾	Ridvägar, Beteshagar ²⁾
> 100	500 m	200 m	> 25 m
31-100	200 m	100-200 m	> 25 m
11-30	100-200 m	50-100 m	> 25 m
1-10	100 m	> 50 m	> 25 m

Riktlinjerna ovan, som inte har någon juridiskt bindande verkan, är rekommendationer där varje fall har sina specifika omständigheter. Vid avståndsbedömningen måste därför kunskap om nedanstående förhållanden ligga grund för bedömningen av vilka skyddsavstånd som kan vara motiverade i det enskilda planeringsfallet:

- karaktär på området, lantlig miljö eller villabebyggelse, hästby etc
- antal hästgårdar samt deras lokalisering
- antal hästar, lokalisering av stall, bete, paddockar och planerade ridvägar
- gödselhantering, placering och utförande
- hagar, dess lokalisering och storlek samt antal hästar och hur frekvent hagen används
- förhärskande vindriktning
- topografi samt eventuell avskärmande vegetation eller bebyggelse
- förekomst/grad av näringsverksamhet
- de närboendes uppfattning/befintliga upplevelser av olägenhet
- de närboendes förkunskap om närheten till hästgården ("vem var först på plats").

För större och medelstora hästanläggningar (>31 hästar) bör intresset av stabila förhållanden och utvecklingsmöjligheter för verksamheten ges stor vikt. Risken för olägenheter såsom trafikstörningar, lukt, buller, flugor etc. bör också bevakas. Avstånd till stallar och gödselhantering är särskilt viktiga att beakta eftersom dessa förhållanden inte kan ändras i samma utsträckning som t.ex. beteshagar och ridvägar.

För att inte sprida hästallergener bör dusch/tvättmöjligheter och omklädningsanordningar anordnas i anslutning till hästanläggningen. Lämpliga gång- och cykelvägar till ridanläggningar liksom lämplig lokalisering av ridstigar till och från ridanläggningar bör studeras.

1) Inhägnad mark, vanligtvis i närheten av stall, där hästar vistas (rastas) på en begränsad yta och där utfordring sker.

2) Inhägnad mark, exempelvis äng, där hästar vistas över större ytor för naturligt bete under längre perioder.

skyddsavstånd som finns är i första hand föranledda av risken för nedfallande ledningar.

Svenska Kraftnät har en 400 kV-ledning tillhörande stamnätet i kommunens västra del.

Mål och riktlinjer

Vid ändring eller uppförande av nya kraftledningar och elektriska anläggningar bör försiktighetsprincipen tillämpas så att exponeringen med elektromagnetiska fält begränsas. Det övergripande syftet med försiktighetsprincipen är att på sikt reducera exponeringen för magnetfält i omgivningen för att minska risken för att människor skadas.

För nybyggnader i anslutning till en 400 kV-ledning rekommenderas ett avstånd på minst 130 meter från ledningen (Svenska Kraftnäts magnetfältspolicy).

Ett försiktighetsavstånd på minst 50 meter från en kraftledning (70 kV - 130 kV) till nya bostäder, skolor och arbetsplatser bör tillämpas. Möjligheten att förlägga ledningen i kabel bör prövas.

Hästhållning och bebyggelse

Det finns i dagsläget inga fastlagda riktlinjer för skyddsavstånd kring hästgårdar med hänsyn till spridning av hästallergener. Boverket har tagit fram en vägledning för planering för och invid djurhållning (maj 2011). Vägledningen är ett inledande steg i Boverkets arbete och redovisar inga skyddsavstånd utan vill genom vägledningen underlätta tillämpningen av plan och bygglagen (SFS 2010:900) genom att beskriva kunskapsläget och rättspraxis vad gäller djurhållning och fysisk planering.

I avvaktan på riktlinjer har byggnadsnämnden i Skövde godkänt ett förslag till lokala riktlinjer för avstånd mellan hästhållning och bebyggelse inom Skövde kommun. Se föregående sida.

Förorenad mark

Ett förorenat område är mark, grundvatten, ytvatten, sediment eller byggnader där halten av något ämne är så hög att den kan orsaka en risk för människors hälsa eller för miljön. Det kan vara både naturliga ämnen och sådana som skapats av människor. Det är framför allt tidigare industrier som har lämnat giftiga ämnen kvar i mark eller vatten.

Exempel på förorenade områden är rödfyrhögar, nedlagda deponier, gamla bensinstationer och byggnader som har PCB i delar av byggnadsmaterialet.

År 2010 togs en ny databas för förorenade områden i drift, EBH-stödet. EBH-stödet ägs och förvaltas av länsstyrelsen och är i dagsläget enbart tillgängligt för länsstyrelsen och Naturvårdsverket. Arbetet pågår med att inventera, utreda och vid behov sanera och efterbehandla de förorenade områden som bedöms utgöra den största risken för miljön och vår hälsa.

Inom Skövde kommun finns tre angivna objekt i riskklass 1, Suntetorps Impregnering AB, Böja sågverk och Ranstad.

Inom kommunen finns objekt som består av rödfyr, en skifferaska från den tiden man använde alunskiffer för att bränna kalk. Alunskiffern användes som bränsle vid kalkbränning och den skifferaska som bildades kallas rödfyr på grund av den röda färgen. Rödfyr liknar vittrat gruvavfall och innehåller vanligtvis förhöjda halter av arsenik, uran, vanadin och molybden. Rödfyr liksom ursprungsmaterialet alunskiffer innehåller höga metallhalter, avger radon och även gammastrålning. Genom kontakt med syre vittrar sulfidmineralerna och ett surt och metallhaltigt lakvatten uppstår som kan påverka omgivningen.

Andra objekt består av uppfyllnader med gjuterisand från Volvo Powertrain AB.

Mål och riktlinjer

Vid schaktning i eller flyttning av rödfyr ska marken snarast återtäckas med rena massor. För hantering av förorenad mark ska den av länsstyrelsen i Västra Götaland framtagna vägledningen "Rödfyr - vägledning vid hantering och användning" följas.

Dåvarande Miljö- och hälsoskyddsnämnden har beslutat om riktlinjer vid exploatering av markområden utfyllda med gjuterisand inom Skövde kommun, som inte har prövats enligt miljöskyddslagen eller miljöbalken (MHN § 62 20070425).

I samband med detaljplanering ska eventuell förekomst av förorenade områden ingå som ett planeringsunderlag.

Täktverksamhet

Täktverksamheten i kommunen omfattar bergtäkter och grustäkter i olika åsbildningar. I anslutning till Horns tegelbruk finns även en lertäkt. I de tre pågående bergtäkterna bryts diabas, kalksten respektive gnejs. Det finns i dag 2 gällande tillstånd för täkt av grus och sand i kommunen, för ytterligare en täkt pågår provning.

I modern tid har det även förekommit täkt av alunskiffer och sandsten. Historiskt sett har täktverksamheten vid Billingen varit mycket intensiv. Det finns ett flertal nedlagda stenbrott med tillhörande slagghögar.

Någon särskild grushushållningsplan för Skövde kommun finns inte. Grusåsar med god grundvattenföring (exempelvis Låstadåsen) kan utgöra en dricksvattenreserv för framtiden. Därför bör där så är möjligt materialbehovet lösas på annat vis, t ex med stenkross eller återvinningsmaterial.

Cementa

Kalkstensfyndigheten i Cementas stenbrott är av riksintresse enligt miljöbalken 3 kap. 7§.

Miljödomstolen har lämnat tillstånd enligt miljöbalken att bedriva täktverksamhet omfattande kalkstensbrytning och moräntäkt, tillståndet gäller till och med 2017-03-01. Enligt domslutet krävs inte någon tillståndsprovning enligt 7 kap 28 § miljöbalken.

Mål och riktlinjer

En utökning av täktområdet vid Cementa (Våmb) måste noggrant vägas mellan olika motstående nationella, regionala och lokala intressen. Kalkstensfyndigheten ligger även inom områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv.

Billingsryd

Diabasfyndigheten är av riksintresse enligt miljöbalken 3 kap. 7§. Beslut om tillstånd att bedriva bergtäkt, krossning och övriga till täkten hörande verksamheter har lämnats av Länsstyrelsen i Västra Götaland, tillståndet gäller till 2019-12-31. Länsstyrelsen medger även tillstånd till verksamheten enligt miljöbalken 7 kap. 28 §. Området ligger även inom riksintresse för naturvård och friluftsliv. I anslutning till täkten finns en kross- och asfaltsanläggning.

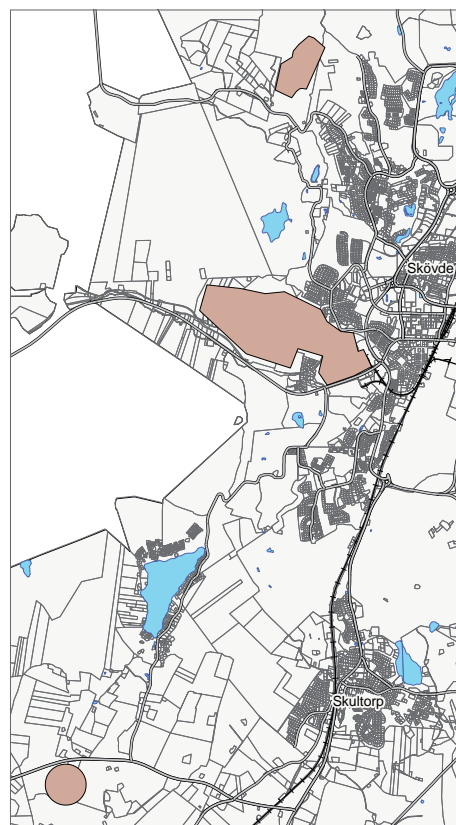
Kommunen är markägare och arrenderar ut marken till drivande täktföretag för diabasbrytning till mineralullstillverkning. Nuvarande arrendekontrakt med kommunen gäller till 2014-12-31. Förhandling förs om förlängning av arrendeavtalet, dock som längst till 2021-12-31.

Mål och riktlinjer

Kommunens långsiktiga målsättning är att täktverksamheten ska upphöra och att området ska nyttjas för kommunens fortsatta bostadsexpansion.

Rådene

I Rådene finns en kalkstensfyndighet som är utpekad som riksintresse för mineral enligt miljöbalkens 3 kap. 7§. Någon avgränsning av fyndigheten är inte fastställd. Stora delar av detta område är även av riksintresse för natur- och kulturvården. Då de tre olika riksintressena inte är förenliga anser kommunen att riksintressena för natur- och kulturvårderna lämpligast främjar en långsiktig hushållning med marken, vatten och den fysiska miljön i övrigt (MB 3:10). Natur- och kulturvårderna i detta område bör prioriteras.

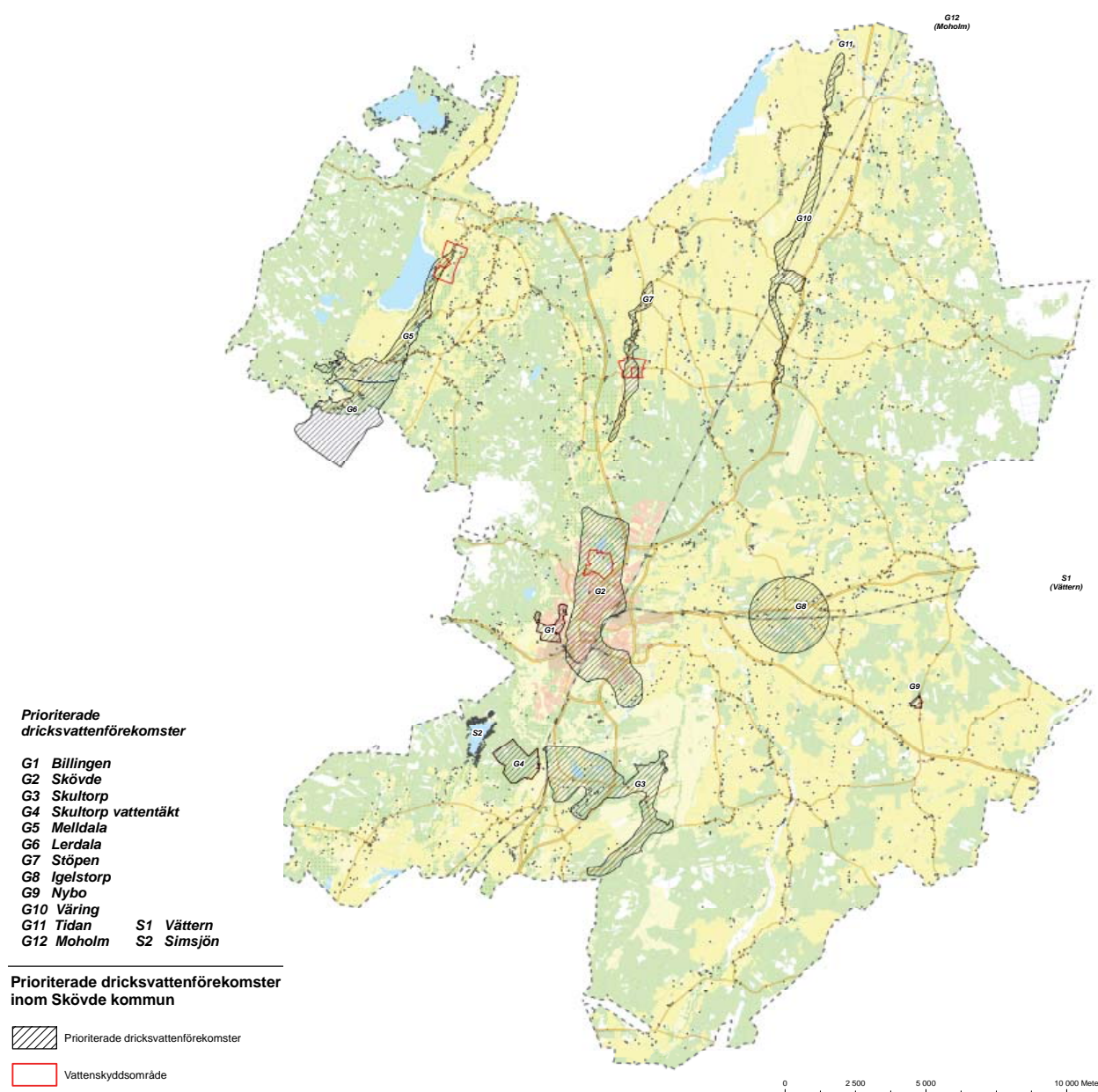

Riksintresse för mineralfyndighet

Vatten

Enligt "Vattenkartan" – geografisk information från Sveriges länsstyrelser och vattenmyndigheter, finns ett antal grundvattnemagasin inom Skövde kommun såsom; Billingen Kalksten, Billingen Lerskiffer, Falköping-Skövde, Hagelberg, Magasinsgrupp Rösjön Hornborga Valle Timmersdala, Stöpen, Timmersdala Västra och Timmersdala Östra.

Billingen med sin typiska lagerföljd skapar förutsättningar för vattenföring mellan de olika bergsskikten. De geohydrologiska egenskaperna är viktiga att beakta vid all planering och exploatering på bergets sluttningar. Billingen kan ses som en stor vattenreservoar/resurs för framtida dricksvattenuttag.

För att säkra dricksvattenförsörjningen vid avbrott på leveransen från Skaraborgsvatten finns reservvattenverk och brunnar. Dessa är Aspö, Billingsluttningen, Bergsäterkällorna, Frösve - Stöpen, Skultorp och Nybo. Dessa vattentäkter är mycket viktiga eftersom vår vattenförsörjning är sårbar. De måste skyddas mot föroreningar, kemikalieutsläpp eller andra ingrepp som påverkar kvalitet eller tillgång på vatten. Faktorer som kan påverka är t ex etablering av industrier, transporter av farligt gods, infiltrering av dagvatten, större ingrepp avseende markplanering mm. Det ökade intresset för installation av värmepumpar kan också komma i konflikt med skyddsområden för vattentäkter. Områdenas avgränsning redovisas på karta B.

Tekniska förvaltningen har med konsult hjälp tagit fram en Vattenförsörjningsplan med syfte att trygga tillgången på dricksvatten av god kvalitet.

Resultatet är att ett antal prioriterade dricksvattenförekomster identifierats. Inom områden bör verksamheter som kan påverka grundvattnet inte anläggas. Se karta på föregående sida.

Inom områden för prioriterade dricksvattenförekomster har grundvattnet en hög sårbarhet med tanke på framtida vattenförsörjning. Där ska särskilda hänsyn tas vid lokalisering av verksamhet om risk för grundvattenpåverkan föreligger. För att minska föroreningsrisken kan särskilda åtgärder bli nödvändiga att vidta. Samråd ska ske med Miljösamverkan östra Skaraborg (MÖS).

Avrinningsområden

Skövde kommun är relativt fattig på ytvatten vilket gör att konkurrensen om vattnet är stor. I kommunen finns 34 sjöar som är större än 1 ha. Några av dessa är anlagda dammar. Huvuddelen av kommunen ligger inom Tidans avrinningsområde. Övriga avrinningsområden är Väneren – Göta älv, Sjøråsån och Lidan. Skövde kommun har 28 delavrinningsområden som samtliga berör även andra kommuner. Det är viktigt att samarbete sker över kommungränserna när det gäller vattenfrågor.

Det finns en översiktlig karta som redovisar avrinningsområdena i kommunen. Kartan finns tillgänglig på kommunens interna karttjänst - Teknisk försörjning - och är ett mycket viktigt instrument vid all planering.

Översvämning

Delar av Tidans – Ösans vattensystem kan tidvis ha högt vattenstånd, vilket i sin tur kan medföra översvämningens benägna områden. Tillfredsställande kartering över vilka områden som berörs saknas i dagsläget. En kartläggning över ett område med risk för översvämningar, från sjön Östen till Ullervad i Mariestads kommun, påbörjades av Tidans Vattenförbund 2010. Kartläggningen syftar till att ta fram en bättre beräkningsmodell för vattennivåer i Tidans vid olika flöden. Detta kan sedan utvecklas för hela avrinningsområdet och ge en bättre bild av hur olika system och delar påverkar varandra

vid höga vattenflöden exempelvis. Detta bör kunna användas i planeringssyften samt riskbedömning i framtiden. Huvudman för projektet är Tidans Vattenförbund.

Mål och riktlinjer

Det övergripande syftet för EU:s ramdirektiv för vatten är att förvalta och förbättra tillståndet i landets sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten. Detta är därför grunden i mycket utav det vattenförvaltningsarbete som bedrivs.

Målet är också att inom en generation ha uppnått de två av riksdagen antagna nationella miljökvalitetsmål som berör vattenförvaltning, Grundvatten av god kvalitet och Levande sjöar och vattendrag.

I övrigt ska det prioriterade utvecklingsområdet Natur och miljö i Vision Skövde 2025 stödjas i det övergripande vattenförvaltningsarbetet i Skövde kommun.

Det är angeläget och viktigt att vattendragens värden och vattenkvalitet beaktas i planering och byggande.

Inom skyddsområde för vattentäkt får inte värmepumpar installeras inom primär zon. Om värmepumpen tillåts inom den sekundära skyddszonen krävs speciella försiktighetsåtgärder. Stor hänsyn måste tas till vilken typ av vattentäkt som finns i området samt de geologiska förutsättningarna. Varje enskilt fall måste prövas.

Ösan är hårt belastat av kväveutsläpp och tål inte ytterligare förhöjda näringshalter. Vattendraget hyser skyddsvärda arter och stammar av fisk. Anläggningar som på ett negativt sätt kan påverka kväve- och fosforhalter måste undvikas.

Dricksvattenförsörjning

Skövde, Skultorp, Igelstorp, Vårsås, Nybo, Fjället, Stöpen, Ulvåker och Våring, försörjs med vatten från Vättern via kommunalförbundet Skaraborgsvattens anläggningar i Borgunda. Skövde, Falköping och Skaras kommuner försörjs via Skaraborgsvatten. Vattentillgången är god och nätet har kapacitet för utökningar. Vattenkvaliteten är bra. Utredning pågår om att säkra upp ytterligare med en barriär för reningen av dricksvattnet i vattenverket i Borgunda.

Till följd av de stora nivåskillnaderna i Skövde och Skultorp är vattensystemet uppbyggt med flera distributionszoner. För att utjämna förbrukningsvariationer och för brandvattenreserv finns ett antal reservoarer utmed Billingsluttningen och i Stöpen.

Tidans tätort försörjs med vatten från Töreboda kommun. Reservvatten saknas idag. Utredning pågår om eventuell nedläggning av nuvarande avloppsreningsverk i Tidans och pumpning till Stadskvärn i stället, vattenledning kommer i så

fall att läggas med. Det innebär att Tidan i så fall får tillgång till Vättervatten.

Timmersdala och Lerdala försörjs med vatten från en grundvattentäkt i Melldala. Reservvatten saknas. Utredning pågår om att lägga en Vättervattenledning från Eggby i Skara kommun till Melldala. Det innebär att reservvatten kommer att tryggas i området.

För drift och underhåll ansvarar tekniska förvaltningen. Pumpning, nivåer, larm etc. styrs och övervakas med hjälp av datorer. Dricksvatten klassas som livsmedel, vilket ställer höga krav på personalens kunskaper och anläggningarnas utformning, drift och underhåll.

Under år 2009-2010 har en riskanalys (HACCP) genomförts gällande dricksvattnet i Skövde, Tidan samt Melldala för att ytterligare säkra dricksvattnet.

Reservvatten

En allmän översyn bör ske för reservvattenförsörjning i hela Skaraborg, där man kan dra fördel av varandras tillgångar på reservvatten och nät för att kunna trygga vattenleveranserna i en nödsituation.

Områdena för vattentäkterna regleras genom vattenskyddsföreskrifter. Skyddsföreskrifterna för Skövdes reservvattentäkter är ofta gamla och har börjat uppdateras och genomarbetas. Detta arbete är ett mycket viktigt instrument i det framtida skyddet av vattentillgångarna och bör inom de närmsta åren bör en uppdatering ske för alla reservvattentäkterna.

För Simsjön finns inga vattenskyddsföreskrifter utan sjön har sitt skydd i områdesbestämmelser. Utredning pågår dock om Simsjön ska vara kvar som eventuell reservvattentäkt, investeringar behöver i så fall göras.

Dagvatten

Dagvatten är ytavrinnande regn- och smältvatten som rinner på hårdgjorda ytor, eller på genomsläpplig mark via diken eller ledningar till olika recipienter. I lagens mening är dagvatten, liksom spillvatten, betraktat som avloppsvatten. Begreppet definieras i miljöbalken, 9 kap, 2 och 7 §§.

Skövde kommuns tätorter avvattnas via befintliga ledningsnät, via känsliga bäckar ut i Ösan som utgör en gren av Tidan som i sin tur har sitt utflöde i Väneren.

Vid all planering måste hänsyn tas till förhöjda vattennivåer. En klimatförändring kan leda till högre temperaturer och mera nederbörd. Utbyggnad av nya områden tillsammans med klimatförändringen påverkar den ursprungliga avrinningen och kan förvärra de problem som redan finns genom ökande regnvolymer och därmed ökad avrinning och risk för översvämningar. Skövde kommun måste utveckla ett uthålligt

dagvattensystem där dagvattnet ses som en positiv resurs i kommunens byggande.

Mål och riktlinjer

En dagvattenpolicy med riktlinjer för dagvattenhantering i Skövde kommun antogs av KS 2011-02-14. Syftet med att upprätta riktlinjer för dagvattenhantering är att skapa genomtänkta, miljöanpassade och kostnadseffektiva strategier för att ta om hand och i möjligaste mån minska mängden dagvatten.

I första hand skall lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD), användas. Där LOD inte kan genomföras skall öppen dagvattenavledning och fördröjning genomföras. Endast då markförhållandena eller andra förutsättningar talar emot LOD eller öppen dagvattenavledning får dagvattnet avledas i ledning.

I riktlinjerna finns också ansvarsfördelningen för dagvattenhanteringen beskriven för kommunstyrelsen, Miljönämnden östra Skaraborg, byggnadsnämnden, lantmäterimyndigheten, tekniska nämnden samt fastighetsägaren.

Det finns två sjöar utan ytvattenavlopp som tar emot dagvatten, Havstenasjön och Sjötorpssjön. Dessa är särskilt ömtåliga ur föroreningssynpunkt. Karstorpssjön ligger inom ett skyddsområde för vattentäkt och därför ska exempelvis dagvatten begränsas in till både sjön och området.

Avloppsreningsverk

Avloppsvattnet från Skövde, Skultorp, Igelstorp, Nybo, Fjället, Stöpen, Ulvåker, Våring och Vårsås leds med självfall och pumpning till reningsverket Stadskvarn i Skövde. På Stadskvarn renas spillvattnet innan vattnet släpps ut i recipienten Svesån. Svesån rinner ut i Ömboån, som rinner ut i Ösan, som ansluter till ån Tidån via sjön Östen innan det slutligen når Väneren.

Övriga reningsverk med biologisk och kemisk rening finns i Timmersdala och Tidån. Reningsverket i Tidån mottar också avloppsvatten från Töreboda kommun (Moholm). Utredning pågår om eventuell nedläggning av nuvarande avloppsreningsverk i Tidån och pumpning till Stadskvarn via Våring. I Vreten finns ett mindre reningsverk med biologisk rening.

Reningsverket Stadskvarn har idag en hög belastning jämfört med tillståndet och nytt tillståndsärende pågår. I samband med nya områden måste varje område behandlas och se hur VA-försörjningen ska lösas i samband med planläggning. Planerna på nedläggning av verket i Tidån påverkar också belastningssituationen samt ledningskapaciteten öster ifrån. Det bör tas i beaktande i den långsiktiga planeringen för nya områden norr och öster ut.

Mål och riktlinjer

En långsiktig plan för hur man hanterar Skövdes ökade befolkningsmängd och belastningsmängd på VA-nätet bör utredas.

Skövde stads befolkningmängd ökar enligt planförslaget huvudsak åt nordost, vilket medför att huvuddelen av belastningsökningen på spillvattennätet kommer att behöva pumpas till Stadskvarns reningsverk. Konsekvenserna för detta tillsammans med de redan betydande pumpinsatserna för spillvatten från befintliga områden norr om Lunden inklusive tätorterna norr och österut, bör utredas. Vidare bör eventuellt mark tas i anspråk för ett helt nytt reningsverk eller olika alternativa lösningar för spillvattenrening exempelvis inom planerade områden i nordöstra delen av Skövde tätort.

I den långsiktiga planen bör också ingå hur man ser på anslutningar till spill- och dricksvattennät av sammanhållen bebyggelse, så kallade omvandlingsområden, inom kommunen i stort. Detta mynnar ut i en VA-plan för Skövde kommun.

Avfallshantering

Kommunerna Skövde, Falköping, Hjo, Tibro, Karlsborg och Töreboda samarbetar i kommunalförbundet Avfallshantering Östra Skaraborg (AÖS).

AÖS huvuduppgift är att ansvara för planering och utveckling av avfallshanteringen inom medlemskommunerna, samt ansvara för insamling, transport och behandling av det hushållsavfall (sop- och latrinhämtning, tömning av enskilda brunnar, drift av återvinningscentraler mm).

Hushållens farliga avfall tas omhand vid någon av kommunens återvinningscentraler. I Skövde vid Komponentvägen finns Risängens återvinningscentral med fullständig sortering. Övriga återvinningscentraler finns i Södra Ryd, Stöpen, Tidan, Timmersdala och Vårsås.

Industri och företag söker själva godkända transportörer och behandlingsföretag för sitt farliga avfall. Industriavfallet hanteras till största delen av privata åkerier. Risängens avfallsanläggnings betydelse för behandling av avfall från industri och företag har gradvis minskat till följd av olika deponeringsförbud. Efter att deponeringen helt upphörde under 2008 kvarstår anläggningen i princip som mottagare av avfall lämpliga för sluttäckningsändamål. Industri och företag anlitar istället olika behandlingsföretag varav Skövde Värmeverk AB intar en särställning i närområdet.

Det finns för närvarande 41 återvinningsstationer i kommunen. Förpacknings- och tidningsinsamlingen (FTI) ansvarar för dessa.

Förbränningsanläggningen Värmekällan, nära Risängen förbränner ca 60 000 ton avfall, hälften är hushållsavfall och resterande är industriavfall. Avfallet kommer från främst Skövde, Falköping, Tibro, Hjo, Karlsborg och Töreboda. Den energi, i form av värme och el som årligen utvinns från Värmekällan uppgår till ca 165 000 MWh.

Fjärrvärme

All bebyggelse ska i största möjliga utsträckning anslutas till fjärrvärmenätet. Fjärrvärme är ett miljövänligt uppvärmningsalternativ som ska ges största möjliga utbredning. Kommunfullmäktige antog 2006-11-13 en policy för anslutning av nya exploateringsområden till Skövde Värmeverk AB: s fjärrvärmeverk. Policyn skall användas när kommunen, exploatören eller fastighetsägaren skall förhandla med Skövde Värmeverk AB om förutsättningarna för en anslutning till fjärrvärmenätet som underlag för beslut om vilket energislag som är bäst ur olika aspekter i det enskilda fallet.

Värmeproduktionen för centralorten sker vid avfallsförbränningsanläggningen Värmekällan och i Lövängsverkets bio-bränslepannor. På P4, Lövängsverket och i kv Lönner finns reservpannor som eldas med olja. Värmepannorna vid Volvo Powertrain AB (olja) ingår i Skövde Värmeverk AB. Cementa levererar även spillvärme till fjärrvärmenätet. Förbränningsanläggningen Värmekällan, nära Risängen förbränner ca 60 000 ton avfall, hälften är hushållsavfall och resterande är industriavfall. Avfallet kommer från främst Skövde, Falköping, Tibro, Hjo, Karlsborg och Töreboda. Den energi, i form av värme och el som årligen utvinns från Värmekällan uppgår till ca 165 000 MWh.

I Skultorp produceras värme i en träbriketteldad anläggning med en oljepanna för reserv- och spetslast. I Stöpenanläggningen eldas träpellets, det finns även en oljepanna som reserv. I Timmersdala finns en panncentral, anläggningen eldas med pellets och har en oljepanna som spets- och reservanläggning.

I Tidåns finns en ny panncentral som eldas med pellets samt har olja som spets- och reservbränsle.

Alternativ uppvärmning

Under 2011 - 2012 har kommunen utarbetat en lokal energi- och klimatplan. Den ersätter tidigare Energiplan antagen av kommunfullmäktige 2001-06-18. Energi- och klimatplanen innefattar mätbara, tidsatta mål som är relaterade till de nationella och regionala miljö kvalitetsmålen. Strategins mål och åtgärder syftar till att minska miljö- och klimatpåverkan genom minskad energianvändning, energieffektivisering och ökad andel förnyelsebar energi. Energi- och klimatplanen ska ge märkbara positiva effekter som minskad klimatpåverkan, renare luft och ekonomiska besparingar, se vidare sid 24.

Där det inte finns möjlighet att ansluta bebyggelsen till fjärrvärme får andra alternativ till uppvärmning prövas. Värmedistributionssystemet inne i husen bör vara vattenburet eftersom det ökar flexibiliteten vid val av uppvärmningssystem både för dagens och för framtida behov.

Vid upprättande av en detaljplan bör riktlinjer och rekommendationer för uppvärmning av nybyggnation av hus anges.

Det finns idag flera alternativ för enskild uppvärmning som är bra för miljön och har fördelaktig driftsekonomi. Vid planering av ny bebyggelse, framför allt vid grupphusbebyggelse, bör även möjligheterna att bygga mindre lokala värmeverk prövas.

Miljönämnden östra Skaraborg (MÖS) har beslutat om riktlinjer för inrättandet av mindre värmepumpsanläggningar. Generellt gäller att det råder förbud inom den primära skyddszonen för vattentäkt. Om värmepumpen tillåts inom den sekundära skyddszonen krävs speciella försiktighetsåtgärder. Stor hänsyn måste tas till vilken typ av vattentäkt som finns i området samt de geologiska förutsättningarna. Om strängare vattenskyddsföreskrifter finns för den sekundära skyddszonen ska dessa tillämpas.

Inom områden där det finns risk för sammanblandning av olika grundvattenmagasin, t.ex. platåbergens kambrosilur (alunskiffer, kalksten eller diabas) kan bergvärme endast tillåtas med speciella krav på försiktighetsåtgärder.

Biogasproduktion

Skövde kommun producerar biogas i en anläggning vid Stadskvarns avloppsreningsverk genom rötning av dels det kommunala avloppsslammet dels slakteriavfall från det intilliggande Skövde Slakteri. Den producerade gasen används internt för uppvärmning och en stor del uppgraderas till fordonsgas. En ny större anläggning för biogasproduktion är under uppförande i det närliggande Aspelunds industriområde. Projektet drivs som ett samarbete mellan Skövde kommun och Göteborg Energi. Avsikten är att röta slakteriavfall även i den nya anläggningen, men även substrat från Arlas produktionsanläggning i Skövde. Merparten av den gas som produceras i denna anläggning kommer att uppgraderas till fordonsgas.

Vindkraft

I juni 2010 antog kommunfullmäktige Skövde vindkraftsplan, som är ett tematiskt tillägg till översiktsplanen. Vindkraftsplanen redovisar prioriterade områden som bedöms lämpliga för etablering av vindkraftverk. Vindkraftsplanen redovisar också områden som bedöms vara olämpliga samt områden där stor restriktivitet ska råda. Vidare anger planen råd och riktlinjer vid prövning och handläggning av vindkraftsärenden.

För prioriterade områden som ligger inom försvarets stoppområde (hinderfria området runt Karlsborgs flygplats) ska särskilt samråd ske med Forsvarsmakten för att utesluta en konflikt med totalförsvaret inom dessa områden.

Vid arbetet med att utarbeta vindkraftsplanen gjordes en översiktlig landskapsanalys. Delar av den återges under avsnitt Kulturmiljö i ÖP2025.

Kommunens ställningstagande är att landskapet ska utnyttjas effektivt. Detta torde innebära att färre men större verk är att

föredra framför fler och små verk, samt att etablering av verk i grupper är att föredra framför lokaliseringen av enstaka verk.

Hur vindkraftverk upplevs inom ett visst landskapsavsnitt måste bedömas i varje enskilt fall och med hjälp av fotomontage sett från olika vyer. Generellt bedöms att verk som ställs upp i det storskaliga åkerlandskapet eller på platåbergen/ platåbergens sluttningar kommer att synas på mycket långa avstånd. Vidare kan nämnas att en etablering av vindkraft på Billingeplatån och dess sluttningar medför en förändring av bergets siluett.

Sett till landskapets skala och komplexitet bedöms däremot att enhetligt storskaliga landskap lämpar sig bättre för vindkraftsetableringar än i komplexa småbrutna kulturlandskap.

För mer detaljerad information, läs i Skövde vindkraftsplan.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Samhällsbyggnadsenheten
Jens Rasmussen
bitr.länsarkitekt
0501-60 54 12

GRANSKNINGSYTTRANDE
2012-03-07

Diarienummer
401-35269-2011

Sida
1(5)

Skövde kommun
Kommunstyrelsen
541 83 Skövde

ÖP 2025, Skövde kommuns översiktsplan för Västra Götalands län

Utställningshandlingar skickat 2011-12-02

Detta granskningsyttrande lämnas med stöd av 3 kap 16 § plan- och bygglagen (PBL 2010:900). Yttrandet är en del av översiktsplanen och skall därför fogas till planen då den antagits.

Sammanfattning

Översiktsplanen är tydlig och lättillgänglig i sin utformning. Skövde kommun har en tydlig vision. Visionen visar hur kommunen vill bygga vidare på dagens struktur, utveckla Skövde stad och tätorter.

Länsstyrelsen delar Skövde visions bedömning att Skövde som arbetsmarknadsregion har goda förutsättningar att utvecklas och att kraven på Skövde och Skövde kommun ökar utifrån funktionen som en av fyra centralorter i Västra Götaland. Övriga kommuner i Skaraborg uttalar allt tydligare både krav och förväntningar på att Skövde ska leda och driva framtids- och tillväxtorienterade projekt och processer.

Planförslaget berör ett flertal riksintressen såsom; friluftsliv, kulturmiljövård, naturvård, Natura 2000, värdefulla material, kommunikationer och totalförsvaret. Länsstyrelsen anser att dessa i stort har beaktats på ett bra sätt.

Vindkraftsplanen innehåller områden som kan komma i konflikt med riksintresset för totalförsvaret.

Väg 26 är av riksintresse för kommunikationer och Länsstyrelsen anser att det behöver utredas ytterligare om den nya vägdragningen öster om Västra Stambanan kan komma att påverka riksintresset negativt.

Länsstyrelsen vill i likhet med inriktningen i kommunens Trafikplan, Trafikverket och Västtrafik understryka vikten att för befintliga miljöer och nya

g:\verksamhet\40_samhplan\401_öplkommunerskövdelöplöp 2025\gransk 35269-2012_öp 2025 skövde.doc

Postadress:
542 85 MARIESTAD

Besöksadress:
Hamngatan 1

Telefon/Fax:
(växel)
0501-60 54 44 (fax)

Webbadress:
www.o.lst.se

E-post:
sam-
by.vastragotaland@lansstyrel-
sen.se

områden från grunden möjliggöra för innevånarna att välja ett hållbart transportsätt. Där kollektivtrafiken är en viktig del för omställningen av transportsystemet i en mer hållbar riktning.

Gällande miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap MB har iakttagits och Länsstyrelsen bedömer att de inte kommer att överträdas till följd av planen.

Länsstyrelsen anser att de nu föreslagna utökningarna av LIS-områdena i norra och södra delen av Vristulven behöver justeras och avgränsas.

Länsstyrelsen bedömer att frågor som berör mark- och vattenområden och som angår angränsande kommuner kan samordnas på ett lämpligt sätt.

Bebyggelse enligt planen bedöms inte bli olämplig med hänsyn till boendes och övrigas hälsa eller till behovet av skydd mot olyckshändelser.

Det är angeläget att de fortsatta planeringsinsatser som föreslås verkligen påbörjas, så att riksdagens intentioner med plan- och bygglagen och miljöbalken samt de av riksdagen beslutade miljömålen kan uppnås.

Riksintressen

Planförslaget berör ett flertal riksintressen såsom; friluftsliv, kulturmiljövård, naturvård, Natura 2000, värdefulla material, kommunikationer och totalförsvaret. Länsstyrelsen anser att dessa i stort har beaktats på ett bra sätt.

De prioriterade vindkraftsområdena 1a, 1b, 1c och 2a ligger inom Försvarsmaktens utpekade stoppområde kopplat till Karlsborgs övningsflygplats och är i konflikt med riksintresset för totalförsvarets militära del och kan komma att påtagligt motverka totalförsvarets intressen. Område 2a kan också komma att påverka riksintresset för kommunikationer, Västra Stambanan och angränsande riksintresset för kulturmiljövård.

Föreslagen ny dragning av väg 26 öster om Västra stambanan och Södra Ryd innebär en vägförlängning. För att kunna bedöma påverkan på riksintresset för kommunikationer krävs en mer utförlig motivering och konsekvensanalys vilket måste göras i det fortsatta arbetet. Länsstyrelsen gör vidare samma bedömning som kommunen att väg 26 och dess passage förbi Skövde måste ges förbättrad framkomlighet och trafiksäkerhet genom att bygga om till planskilda korsningar för att långsiktigt säkerställa riksintresset.

För utredningsområde 16 vid Simsjön får det fortsatta arbetet visa om skada på riksintressena för naturvård och Natura 2000 kan undvikas.

I övrigt bedömer Länsstyrelsen att berörda riksintressen kan tillgodoses i nästa planeringsskede.

Miljö kvalitetsnormer

Länsstyrelsen bedömer att ett genomförande av planen i sig inte kommer att medföra att gällande miljö kvalitetsnormer överträds.

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (Lis-områden)

Länsstyrelsen bedömde i samrådsskedet att de utpekade LIS-områdena var väl avgränsade och i överensstämmelse med de riktlinjer som lämnats i förarbeten till gällande strandskyddsbestämmelser om LIS. Länsstyrelsen påpekade även att det är angeläget att strandskyddstillsyn sker vid de befintliga fritidshus- och bostadsområdena vid Lången och Vristulven, där kända problem med överträdelser finns.

Länsstyrelsen anser att de nu föreslagna utökningarna av LIS-områdena i norra och södra delen av Vristulven behöver justeras och avgränsas med hänvisning till de tillsynsärenden som Länsstyrelsen har bedrivit. De delar som har behandlats som tillsynsärenden har Länsstyrelsen inte ansett vara ianspråktagna.

Vristulven är en viktig sjö för naturvård och friluftsliv. Naturreservat är planerat i nordvästra delen. Den östra sidan av sjön är kraftigt exploaterad med fritidshusbebyggelse, på flertal ställen ända ner till vattnet. Det är angeläget att ytterligare exploateringar nära vattnet begränsas.

Mellankommunala frågor

Länsstyrelsen bedömer att den i planen föreslagna mark- och vattenanvändning som även berör andra kommuner kan samordnas på lämpligt sätt.

Samverkan över kommungräns i olika angelägenheter gynnar som regel en kommuns utveckling. Länsstyrelsen anser att det är viktigt att den fortsatta planeringen av en hållbar transportinfrastruktur sker i dialog med Skaraborgs kommunalförbund, Västra Götalandsregionen och Trafikverket samt berörda grannkommuner.

Hälsa och säkerhet

Planen bedöms inte medföra några sådana problem avseende människors hälsa eller säkerhet. Hälsa- och säkerhetsaspekter kan dock behöva studeras ytterligare i efterföljande planering för att utreda om en prövning enligt 12 kap PBL kan bli aktuell.

Råd och synpunkter i övrigt

Planförslaget har tyngdpunkt på att beskriva centralortens utveckling men redovisar även de allmänna intressena samt de mindre tätorternas utveckling. Sammantaget utgör föreliggande handling ett bra förslag till en visionär översiktsplan och mål och ställningstaganden i den är övervägande väl redovisade.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

GRANSKNINGSYTTRANDE
2012-03-07

Diarienummer
401-35269-2011

Sida
4(5)

Till planen hör kartor med framtida mark- och vattenanvändnings samt en karta med bestämmelser och allmänna intressen. En separat miljökonsekvensbeskrivning redovisas också. Hänvisning görs till ett flertal kommunala dokument som del av planeringsunderlaget.

Länsstyrelsen vill som Skogsstyrelsen och Skövde Naturskyddsförening peka på de områden som håller höga naturvärden och behöver beaktas i det fortsatta arbetet.

Kommunen har en bra ansats när det gäller Miljö kvalitetsnormer (MKN) för vatten. Det finns dock fler vattenförekomster med MKN för vatten än vad kommunen tagit upp i ÖP 2025.

På <http://viss.lansstyrelsen.se/> kan man söka fram dessa. Det är tre st. sjöar, 22 st. vattendrag(sträckor) och 11 st. grundvattenförekomster. Notera att samma område kan ha olika grundvattenförekomster på olika nivåer i berggrunden. ÖP 2025 blir ännu bättre om kommunen kommenterar fler vattenförekomster med MKN för vatten.

De synpunkter och krav som Länsstyrelsen tidigare framfört i ett samrådsyttrande daterat den 8 juli 2011 har i stort beaktats respektive tillgodosetts. Andra statliga sektorsmyndigheter, som i samrådsskedet framfört synpunkter, har efter bearbetning av planförslaget beretts tillfälle till förnyade ställningstaganden. Nu inkomna yttranden från sådana myndigheter översänds till kommunen tillsammans med detta granskningsyttrande för kännedom.

Beredning, deltagande

Detta granskningsyttrande har beslutats av länsöverdirektör Agneta Kores efter föredragning av bitr.länsarkitekt Jens Rasmussen. I den slutliga handläggningen har även företrädare för enheten för skydd och säkerhet, miljöskyddsenheten, kulturmiljöenheten, naturvårdsenheten och vattenvårdsenheten deltagit. Granskningsyttrandet utgör statens samlade uppfattning om planen vad gäller Länsstyrelsens ingripandegrunder enligt 12 kap PBL i ett senare planeringsskede.

Agneta Kores

Jens Rasmussen

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

GRANSKNINGSYTTRANDE
2012-03-07

Diarienummer
401-35269-2011

Sida
5(5)

Yttranden för kännedom från:

SGI daterat 2012-02-22, Skogsstyrelsen daterat 2012-02-27, Vattenfall daterat 2012-02-29, Trafikverket daterat 2012-02-28, Västtrafik AB daterat 2012-02-24, Skövde Naturskyddsförening daterat 2012-02-17, Försvarsmakten, HKV daterat 2012-02-15, Svenska Kraftnät daterat 2012-02-29, LFV daterat 2012-01-30, Hjo kommun daterat 2012-02-15 och Mariestads kommun daterat 2012-02-09.

Kopia till:

SGI, Statens Geotekniska Institut
Post- och telestyrelsen i Stockholm
Trafikverket, Mariestad
Vattenfall Västnät AB: Arne Bergström
HKV: Cecilia Häckner
P4: Pelle Holmström (Militärdistrikt syd)
Skogsvårdsstyrelsen
Västergötlands Museum
Svenska Kraftnät, Box 1200, 172 24 Sundbyberg
TeliaSonera AB, Box 336, 651 08 Karlstad
Västtrafik AB, Box 123, 541 23 Skövde
Naturskyddsföreningen i Skövde, c/o K-A Johansson, Henrik Gjutares gata 36 B, 541 45 Skövde

Mariestads kommun
Tibro kommun
Tidaholms kommun
Hjo kommun
Falköpings kommun
Töreboda kommun
Götene kommun
Skara kommun

Länsstyrelsen internt:

Landsbygdsenheten: Gabriel Skarsbäck
Naturvårdsenheten Kristina Höök Patriksson
Kulturmiljöenheten: Eva Björkman, Åsa Algotsson
Vattenvårdsenheten, Mats Johansson
Miljöskydds-enheten: Bengt Norrman
Enheten för skydd och säkerhet: Per Larson
Enheten för social hållbarhet, Birgitta Guevara

SKÖVDE KOMMUN

Kommunfullmäktige

PROTOKOLLSUTDRAG

Sammanträdesdatum

2012-06-18

1(2)

§ 96 dnr 10/0116

ÖP2025 Skövde kommuns översiktsplan

Beslut

Kommunfullmäktige antar "ÖP2025 Skövde kommuns översiktsplan" med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning med tillägget att ÖP 2025 medger en utökning av område 26 västerut. Samtidigt upphör plandokumentet Framtidsplan Skövde 2015 och Framtidsplanen 2015 att gälla.

Yrkanden

Katarina Jonsson (M) föredrar ärendet och yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.
Leif Walterum (C), Ann Lindgren (S), Mikael Wendt (FP), Orvar Eriksson (C), Jasmin Vizlin (MP) och Torbjörn Bergman (M) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Yttranden

Egon Frid (V) yttrar sig utan yrkanden.
Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Bakgrund

Kommunens översiktsplan, kallad Framtidsplanen, har uppdaterats och reviderats till att bli 'ÖP2025 Skövde kommuns översiktsplan' och omfattar hela kommunen. Den nya översiktsplanen tar ansats i Vision Skövde 2025 och skapar fysiska förutsättningar för ökad tillväxt och att nå visionen och de prioriterade utvecklingsområdena. ÖP2025 ger en planberedskap för minst 60 000 invånare.

Översiktsplanen visar hur marken och vattnet i kommunen ska användas, liksom hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Planen anger mål, riktlinjer och anvisningar för alla de sektorsområden som är en del i den fysiska planeringen och som ska beaktas.

ÖP2025 består av en planbeskrivning, en miljökonsekvensbeskrivning samt två kartor, karta A respektive karta B. Karta A visar framtida användning av mark och vatten. Karta B visar bestämmelser och allmänna intressen.

När ÖP2025 är antagen upphör båda etapperna av Framtidsplanen 2015 att gälla. Däremot fortsätter Skövde Vindkraftsplan att gälla parallellt med ÖP2025 i form av ett tematiskt tillägg till översiktsplanen.

ÖP2025 har varit utställd för samråd under perioden 2011-05-10 t.o.m. 2011-07-04 samt utställd för granskning under perioden 2011-12-12 t.o.m. 2012-02-29. Vid båda utställningstillfällena har handlingarna funnits tillgängliga vid skärmutställningar på nio platser i kommunen (biblioteken, stadsmuseet och

Ordförande	Justerare	Justerare	Sekreterare	Utdragsbestyrkande
Conny Brännberg	Magnus Hammar Rorsch (M)	Ann Lindgren (S)	Agneta Tilly, Michael Eriksson	

SKÖVDE KOMMUN

Kommunfullmäktige

PROTOKOLLSUTDRAG

Sammanträdesdatum

2012-06-18

2(2)

stadshuset) samt på kommunens webbplats. Inkomna synpunkter har sammanställts och bemöts i en samrådsredogörelse respektive ett granskningsutlåtande.

Framtagandet av ÖP2025 har skett i projektform med Näring- och samhällsbyggnadsenheten som projektägare. Samtliga förvaltningar i kommunen har i större eller mindre omfattning varit delaktiga i projektarbetet.

Handlingar

ÖP2025 Planbeskrivning
Markanvändningskarta (karta A)
Bestämmelsekarta (karta B)
Granskningsutlåtande
Miljökonsekvensbeskrivning

Delges

NSE, PBLF

Ordförande	Justerare	Justerare	Sekreterare	Utdragsbestyrkande
Conny Brännberg	Magnus Hammar Borsch (M)	Ann Lindgren (S)	Agneta Tilly, Michael Eriksson	

Källförteckning

Avfallsplan 2001, Skövde-Hjo-Tibro-Karlsborg
Affärsplan för handelsstaden Skövde, Handelskraft Skövde och Näring- och samhällsbyggnadsenheten 2009
Besöksnäring och fysisk planering - vägledning, Västsvenska Turistrådet och Länsstyrelsen i Västra Götaland 2010
Boendeplanering – en strategisk fråga för kommunen, Boverket april 2006
Boken om översiktsplan 1996, Boverket
Bättre plats för arbete, Allmänna råd 1995:5, Boverket

Dagligvaruhandeln i Skövde fram till år 2010, AB Handelns utredningsinstitut 2008
Detaljhandeln i Skövdes handelsområden”, AB Handelns utredningsinstitut 2010
Delregionalt tillväxtprogram för Skaraborg 2008-2013, Skaraborgs kommunalförbund 2007
Energiplan Skövde kommun
Folkhälsoplan för Skövde kommun 2005-2009, verksamhetsplan 2011-2013
Folkhälsopolitisk policy – antagen av Västra Götalandsregionen
Fritidspolitiskt program, Skövde kommun 2008-2014

Handlingsprogram 2007-2010 Räddningstjänsten Östra Skaraborg, nov 2007
Hästar och bebyggelse – underlag för den fysiska planeringen, rapport nr 2004:17, Länsstyrelsen i Skåne län
Inventering av skredbenägna områden i Skaraborgs län, Chalmers tekniska högskola, 1979-01-22
Järnvägen i samhällsplaneringen, Banverket juni 2009
Klimat- och energistrategi 2011, Skövde kommun, remisshandling 2011-06-15
Kulturhistoriska byggnader och miljöer, Skaraborgs länsmuseum och Skövde kommun 1991. Kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer i Skövde kommun, Skaraborgs länsmuseum och Skövde kommun, 1988
Kulturpolitiskt program, Skövde kommun 2001
Kulturmiljöprogram för Skövde kommun, koncept 2009-2010, Västergötlands museum, Skövde kommun, Västra Götalandsregionen.

Lövskogsinventering Skövde kommun
Miljömålen i Västra Götaland, Länsstyrelsen i Västra Götaland och Skogsstyrelsen i Västra Götaland, rapport 2010:62
Mål för folkhälsan Faktablad nr 17, december 2002, Socialdepartementet
Målbild för Arenaområdet, idéskiss, 2008-09-03
Målbild för kollektivtrafiken år 2025 i Skaraborg, september 2009, Skaraborgs kommunalförbund, Västra Götalandsregionen och Västtrafik
Mänskliga rättigheter – Barnets rättigheter, skrift om konventionen om barnets rättigheter, Regeringskansliet
Naturvårdsprogram Skövde kommun

Ortsanalys: Lär känna din ort! Metoder att analysera orter och stadsdelar, Boverket 2006

Parkeringsstrategi, förslag till ny under 2011

Ramdirektiv för vatten (EU) Vattenmyndigheten

Regionalt underlag för samhällsplanering i Region Väst, Vägverket juni 2009

Riktlinjer för dagvattenhantering i Skövde kommun, 2011-02-14

Riskhantering i detaljplaneprocessen, Länsstyrelserna Skåne, Stockholm, Västra Götalands län, sep 2006

Rödifyr - vägledning vid hantering och användning, PM 2004, Länsstyrelsen i Västra Götaland

Skövde kommuns hemsida

Skövde stadsplanering och bebyggelse 1760-1960. Kulturhistoriska byggnader och miljöer, Skaraborgs länsmuseum och Skövde kommun 1991.

Stadsplanera istället för trafikplanera och bebyggelseplanera, Boverket 2002

Säkra järnvägstransporter av farligt gods, Banverket och Räddningsverket

Trafikstrategi Skövde, del 1 och 2, remissutgåva 2011-05-03

Transporter av farligt gods

Tysta områden i Västra Götalands län, rapport nr 2001:18, Länsstyrelsen i Västra Götaland

Underlag för fysisk planering 2000, Västra Götalands län, Mariestadsområdet, Vägverket

Vattenförsörjningsplan för Skövde kommun 2010

Vindkraftplan

Vision Västra Götaland - Det goda livet, Västra Götalandsregionen april 2005

Våtmarker i Skaraborgs län

Ängs- och hagmarksinventering Skaraborgs län

Översiktlig stabilitetskartering, Räddningsverket, 2008-05-01

Översiktlig översvämningskartering längs Tidan, Räddningsverket rapport 49, 2006-09-29

Övnings- och miljöanpassad skötselplan (ÖMAS) för Skövde

övnings- och skjutfält, Fortifikationsverket, 2004

Digitalt planeringsunderlag

Avrinningsområden

Byggnadsförbud längs väg

Byggnadsminne

Detaljplanelagda områden

Djurverksamhet

Ekonomiska kartan

Farligt gods leder

Fastighetsgränser

Fornlämningsytor

Fågelskyddsområde

Föreordnade områden

Kommunalt kulturprogram
Kraftledningar, luftledningar
Kulturhistoriskt värdefulla miljöer
Kulturresevat
Landskapsbild
Lövkogsinventering
Miljöskyddsobjekt
Natura 2000
Naturminne
Naturresevat
Naturvårdsprogram
Nyckelbiotoper

Områdesbestämmelser
Ortofoto
Planprogram
Radonriskområde
Riksintressen
Sammanhållen bebyggelse
Samrådsområden totalförsvaret
Skredområden
Skyddsområde djurverksamhet
Skyddsområde miljöskydd
Stoppyta för totalförsvaret
Strandskydd

Tysta områden
Täktillstånd
Vattentäkter
Vattenkartan – hög skyddsnivå
Vindbruksplanens områden
Våtmarkinventering
Ängs- och hagmarksinventering

Snedbilder som ingår i dokumentet
Copyright Svante Hultengren Naturcentrum AB

**SKÖVDE
KOMMUN**

**Kommunstyrelsen
541 83 Skövde
www.skovde.se**